

ISSN : 2286-8755

ASEAN Social Diversity

อาเซียน : ความหลากหลายทางสังคม

วารสาร

ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

Journal of Liberal Arts, Maejo University

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2556

Vol. 1, No. 2 July-December 2013

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

เจ้าของผลงาน

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้เผยแพร่ผลงานวิชาการ งานวิจัย
2. เพื่อเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อคิดเห็นทางวิชาการในสาขาวิชา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และด้านการพัฒนาสุขภาพ
3. เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
4. เพื่อเป็นการให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

ขอบเขต

องค์ความรู้ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภาษาและภาษาศาสตร์ และสุขภาพ

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ ไตรแสง

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม มูลเมือง

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ดร.ศาสตราจารย์ เสาวคนธ์

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์พิเศษ นายแพทย์อัมพร จงเสรีจิตต์

กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

รองศาสตราจารย์ ดร.พรสุข หุ่นรินทร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.เอ็มอัชฌา วัฒนบุรานนท์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ถนอมวงศ์ กฤษณ์เพ็ชร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา วัชรสินธุ์
มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชวดี ศรีลัมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงศ์ วิทย์ศักดิ์พันธุ์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.บุบผา อนันต์สุชาติกุล
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ธิติพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุตสังข์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวรี คิวะแพทย์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เรือโท นกตล ชาติประเสริฐ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์वासนา จันทรส์ว่าง
มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ มาลี บุญศิริพันธ์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ เปรมวิทย์ วิวัฒนเศรษฐ์
มหาวิทยาลัยพะเยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรองค์ ชากร
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรนภา หอมสินธ์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑารัตน์ สติรปัญญา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นลินี ตันธวนิตย์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนมสิทธิ์ สอนประจักษ์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม มูลเมือง

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์ ดร.พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาจารย์ ดร.บังอร ศิริสัญลักษณ์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์ ดร.อิสระ ชูศรี

มหาวิทยาลัยมหิดล

กองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราภรณ์ ชันธบุตร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา จิตตคุตตานนท์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์สุนทร คำยอด

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์พงษ์ศักดิ์ รวบรวมทรัพย์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์ณัฐพงษ์ สายพิณ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์สุวรรณ เสี่ยงหิรัญถาวร

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์พสุนิต สารมาศ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

อาจารย์มนฤทัย ไชยวิเศษ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ ดร.ศาสตรี เสาวคนธ์

มหาวิทยาลัยบูรพา

รองศาสตราจารย์ ดร.สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรองค์ ชากร

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

อาจารย์ ดร.ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นางสาวศุภลักษณ์ ดิน้อย

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

นางวิภารัตน์ สุวรรณสิงห์

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

กำหนดออก

2 ฉบับต่อปี (ม.ค. - มิ.ย. และ ก.ค. - ธ.ค.)

ออกแบบปก

อาจารย์ณัฐพงษ์ สายพิน

เลขานุการ

นางสาวศุภลักษณ์ ดิน้อย

ผู้ช่วยเลขานุการ

นางวิภารัตน์ สุวรรณสิงห์

จัดพิมพ์

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ อาคารเทพศาสตร์สถิตย์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

63 หมู่ 4 ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50290

โทร. 053-875490, 053-875496 โทรสาร 053-875489

E-mail: maejopress@gmail.com www.maejopress.mju.ac.th

ข้อความหรือบทความในวารสารฉบับนี้เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนโดยเฉพาะ ไม่จำเป็นต้อง
สอดคล้องกับทัศนะของคณะผู้จัดทำและไม่ใช้ความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

Journal of Liberal Arts Maejo University

Owner:

Faculty of Liberal Arts, Maejo University

Objectives:

1. to promote and distribute academic work and research of academicians, students and the interested individuals
2. to be the platform of exchange of knowledge and academic findings in the Humanities, Social Sciences, and Health Science
3. to publicise the Faculty of Liberal Arts, Maejo University
4. to offer academic service to the general public

Areas of Interest

Humanities, Social Sciences, and Health Sciences

Advisor

Asst. Prof. Apichart Traisaeng, Ph.D. Dean, Faculty of Liberal Arts

Editor

Asst. Prof. Nikom Moonmuang, Ph.D. Faculty of Liberal Arts

Advisory Board of Honour

Prof. Emeritus, M.D. Sasthi Saowakontha
Burapha University

Assoc. Prof. M.D. Amporn Jongsareejit
Department of Medical Services, Ministry of Public Health

Assoc. Prof. Pornsuk Hunniran, Ph.D.
Srinakharinwirot University

Assoc. Prof. Aimutcha Wattanaburanon, Ph.D.
Chulalongkorn University

Assoc. Prof. Thanomwong Kritpet, Ph.D.
Chulalongkorn University

Assoc. Prof. Chintana Wacharasin, Ph.D.
Burapha University

Assoc. Prof. Chatchawadee Saralamba, Ph.D.
Thammasat University

Assoc. Prof. Sompong Witayasakpan, Ph.D.
Chiang Mai University

Assoc. Prof. Buppa Anansuchatkul, Ph.D.
Chiang Mai University

Assoc. Prof. Titipat Iamrirun, Ph.D.
Sukhothai Thammathirat Open University

Assoc. Prof. Nirat Soodsang, Ph.D.
Naresuan University

Assoc. Prof. Suwaree Sivabhaedya, Ph.D.
Khon Kaen University

Assoc. Prof. Lt.JG. Nophadol Chartprasert
Thammasat University

Assoc. Prof. Wasana Junsawang
Mahidol University

Assoc. Prof. Malee Boonsiriphan
University of the Thai Chamber of Commerce

Assoc. Prof. Premwit Vivattanaseth
University of Phayao

Asst. Prof. Ora-Ong Chakorn, Ph.D.

National Institute of Development Administration

Asst. Prof. Pornnapa Homsin, Ph.D.

Burapha University

Asst. Prof. Chutarat Sathirapanya, Ph.D.

Prince of Songkla University

Asst. Prof. Nalineee Tanthuvanit, Ph.D.

Thammasat University

Asst. Prof. Phomsit Sonprajuk, Ph.D.

Naresuan University

Asst. Prof. Nikom Moonmuang, Ph.D.

Maejo University

Pollavat Praphattong, Ph.D.

Mae Fah Luang University

Bangon Sirisunyaluck, Ph.D.

Maejo University

Isara Choosri, Ph.D.

Mahidol University

Editorial Board

Asst. Prof. Naraporn Khantabut, Ph.D. Maejo University

Asst. Prof. Ladda Chittakuttanon, Ph.D. Maejo University

Sunthorn Khamyod Maejo University

Pongsak Ruamsap Maejo University

Natthapong Sapin Maejo University

Suwan Lianghiranthaworn Maejo University

Phasunit Saramas Maejo University

Monruethai Chaiviset Maejo University

Prof. Emeritus, M.D. Sasthi Saowakontha Burapha University

Assoc. Prof. Sompong Witayasakpan, Ph.D. Chiang Mai University

Asst. Prof. Ora-Ong Chakorn, Ph.D.

National Institute of
Development

Administration

Pinkaew Laungaramsri, Ph.D.

Chiang Mai University

Supaluck Deenoi

Maejo University

Wiparat Suwannasing

Maejo University

Issue Dates

The journal launches two issues a year (Issue 1: January-June, Issue 2: July-December)

Cover Design

Natthapong Sapin

Secretary

Supaluck Deenoi

Assistant Secretary

Wiparat Suwannasing

Printing House

Maejo University Press, Thephasatsathit Building, Maejo University

63, Mu 4, Tambon Nonghan, San Sai District, Chiang Mai, 50290

Tel: 053-875496, Fax: 053-875489, E-mail: maejopress@gmail.com

www.maejopress.mju.ac.th

All articles in this journal belong to their authors solely and are without responsibilities of the editorial board.

Journal of **Liberal Arts** Maejo University

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ฉบับนี้ มีหัวข้อของการตีพิมพ์ชื่อ อาเซียน: ความหลากหลายทางสังคม (ASEAN : Social Diversity) ซึ่งเป็นความหลากหลายทางศาสตร์ที่มีอยู่ในสังคมไทยและสังคมอาเซียน ดังนั้นบทความในฉบับนี้จึงมีความหลากหลายทั้งเชิงเนื้อหาและเชิงสังคม

เนื้อหาของวารสารยังมีความเข้มข้นของบทความทั้งด้านบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความวิชาการ สำหรับบทความวิจัยเรื่อง การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย เพื่อเตรียมการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป็นเรื่องที่ท้าทายต่อการเข้าสู่ AEC ในอนาคตอันใกล้ ในส่วนบทความวิจัย บทความแรก เรื่องโลกทัศน์ชาวไทลื้อ: มุมมองจากคำศัพท์ยาค เป็นบทความที่ศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทลื้อจากคำศัพท์ยาค โดยศึกษาจากชาวไทลื้อ ณ ลิบบองบ้านนา ประเทศจีน ต่อเนื่องด้วยบทความวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นอีกภาษาที่มีความสำคัญต่อสังคมโลกในอนาคต บทความวิจัยอีกสองเรื่องได้ลงไปยังสังคมภาคใต้ในเรื่อง การรับรู้และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเรื่อง การรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งสองเรื่องศึกษาในสถานศึกษา อันมีผลโดยตรงต่อการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นอย่างมาก

บทความวิชาการในฉบับนี้มีอยู่สามเรื่อง โดยบทความแรก การทบทวนอย่างเป็นระบบ เป็นบทความวิชาการที่เขียนต่อเนื่องมาจากฉบับปฐมฤกษ์ ทำให้การทบทวนอย่างเป็นระบบเกิดความสมบูรณ์ในเนื้อหา และบทความวิชาการเรื่อง บทความทางการเมืองของพระร่วงในฐานะวีรบุรุษในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของไทย มอญ และเขมร อันเป็นความหลากหลายทางสังคมในอดีตที่ควรค่าต่อการศึกษา และสุดท้ายคือบทความทางวิชาการจากต่างประเทศ เรื่อง *Aisya Sofea : A Cult Novelist Reinforcing The Patriarchal System Through The Romance Genre*

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความต่างๆที่รวบรวมขึ้น จะเป็นประโยชน์ทั้งเชิงวิชาการและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ข้อเสนอแนะต่างๆที่เป็นประโยชน์เพื่อการพัฒนาทางกองบรรณาธิการพร้อมน้อมรับ และขอเชิญชวนทุกท่านร่วมส่งบทความด้านต่างๆ มายังวารสารแล้วพบกันใหม่ในวารสารฉบับต่อไปครับ

สารบัญ CONTENTS

บทความรับเชิญ

- 13 การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเพื่อเตรียมการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community : AEC)
ภก.สุรพล นธการกิจกุล

บทความวิจัย

- 25 โลกทัศน์ชาวไทลื้อ : มุมมองจากคำสี่พยางค์
(World View of the Tai Lue : A Perspective from the Four Syllable Words)
เอื้อมพร ทิพย์เดช
- 43 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่
(A Study of Chinese Teaching and Learning at High Schools in Chiang Mai)
สุวรรณ เลียงหิรัญถาวร
- 60 การรับรู้และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
(Perception and Satisfaction of the Participants on Development Model for Sub-District Good Schools in the Three Southern Border Provinces)
สอวิหะ สาดีน
ชาลิต เกิดทิพย์
- 89 การรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
(Perception on Organizational Culture of Teacher Employees under the Jurisdiction of Municipality in the Three Southern Border Provinces)
จิตรา เสงเอื้อย
ชาลิต เกิดทิพย์

บทความวิชาการ

- 114 การทบทวนอย่างเป็นระบบ (Systematic Reviews)
อัมพร จงเสรีจิตต์
นิคม มูลเมือง
- 125 บทความทางการเมืองของพระร่วงในฐานะวีรบุรุษในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของไทย มอญ และเขมร
นรินทร์ นำเจริญ
มนฤทัย ไชยวิเศษ
- 145 Aisya Sofea : A Cult Novelist Reinforcing the Patriarchal System through the Romance Genre
Halimah Mohamed Ali

การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย เพื่อเตรียมการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC)

รองศาสตราจารย์ ดร.ภก.สุรพล นธการกิจกุล
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพสูงและมีการใช้พืชสมุนไพรโดยภูมิปัญญาไทยมาช้านาน ที่ผ่านมารัฐบาลได้ส่งเสริมอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย โดยมีการประกาศบัญญัติจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 (คณะกรรมการแห่งชาติด้านยา, 2542; สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2542) รวมทั้งจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2548-2552 (คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร, 2548) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิปัญญาไทยวิถีไทย พ.ศ.2550-2554 (คารณี อ่อนชมจันทร์, 2554) และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ พ.ศ. 2553-2557 (สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2548) นอกจากนี้การแข่งขันในเวทีการค้าโลกและภายใต้การเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งมีการลงนามร่วมกันในปี พ.ศ. 2553 นั้น (กรมการค้าระหว่างประเทศและกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2553) ได้ก่อให้เกิดการแข่งขันสูงของสินค้าผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีส่วนแบ่งตลาดไม่น้อยกว่า 8,000 ล้านบาทในตลาดภูมิภาคอาเซียนและตลาดโลก ดังนั้นเพื่อเตรียมพร้อมรองรับผลกระทบและแสวงโอกาสการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) อย่างสมบูรณ์ภายในปี พ.ศ. 2558 ผู้ประกอบการสมุนไพรควรศึกษาระบบห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรและเร่งพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตยาแผนไทย ผลิตภัณฑ์เสริมอาหารจากสมุนไพร เครื่องสำอางสมุนไพร สมุนไพรเพื่อการผลิตสัตว์ และสมุนไพรเพื่อการเกษตร ตลอดจนผลิตภัณฑ์สำหรับสปาและอุปกรณ์สำหรับการแพทย์ทางเลือก เช่น ลูกประคบ หม้อเกลือ หรือกระโถมสมุนไพรสำหรับการอบตัว เป็นต้น เพื่อสามารถรองรับการขยายตัวของธุรกิจด้านสุขภาพต่างๆ ได้แก่ ธุรกิจสปา คลินิกเวชสำอาง ธุรกิจอาหารเสริมสุขภาพ และธุรกิจร้านอาหารสุขภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในภาคอุตสาหกรรมยาสมุนไพรพบว่า ยังมีจุดอ่อนในด้านการขาดแคลน

วัตถุดิบสมุนไพรที่ผ่านการควบคุมคุณภาพและมาตรฐาน ขาดการใช้เทคโนโลยีในระดับสูง ขาดข้อมูลสนับสนุนด้านผลการวิจัยทดลองทางคลินิก (Clinical Trial) ขาดสถิติข้อมูลด้านธุรกิจและการค้าในตลาดโลก ตลอดจนข้อจำกัดด้านกฎระเบียบและการขึ้นทะเบียน (กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2554)

ในด้านการบริโภคผลิตภัณฑ์สมุนไพรภายในประเทศนั้น ยังมีแนวโน้มการเติบโตในอัตราขยายตัวถึง ร้อยละ 18-20 ตลาดธุรกิจสมุนไพรในต่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ ตลาดอาเซียน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และยุโรป ผู้ค้าส่วนใหญ่นี้ให้ความสนใจสั่งซื้อกลุ่มวัตถุดิบ สารสกัดและยาสมุนไพร ซึ่งคู่แข่งสำคัญของไทยในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นช่องทางผ่านเข้าออกของสินค้าและเป็นศูนย์กลางอุปกรณ์และเครื่องมือในการตรวจสอบคุณภาพและการทดสอบทางคลินิก ประเทศมาเลเซียและฟิลิปปินส์ได้มีการส่งเสริมการตลาดและการแปรรูปสมุนไพรจำนวนมาก นอกจากนี้ประเทศอาเซียนอื่นๆ ต่างมีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าซึ่งเป็นแหล่งวัตถุดิบพืชสมุนไพรสูง และมีองค์ความรู้ด้านยาสมุนไพรหรือยาแผนโบราณ (Traditional Medicine) ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง เช่น สปป.ลาว เมียนมาร์ เวียดนาม เป็นต้น (ปราโมทย์ เสถียรรัตน์, 2556)

จากข้อมูลบัญชีรายจ่ายยาแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2553 พบว่าคนไทยบริโภคยาคิดเป็นมูลค่ากว่า 130,000 ล้านบาท ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นยาแผนปัจจุบันที่ต้องนำเข้าสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ยาจากต่างประเทศ ทั้งๆที่ประเทศไทยมีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรและยาไทยอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้รัฐบาลได้เห็นความสำคัญและกำหนดนโยบายผ่านกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ให้ส่งเสริมและพัฒนายาไทยและสมุนไพร และในปีงบประมาณ 2556 กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้กำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับการบริการแพทย์แผนไทยว่า ร้อยละ 14 ของผู้ป่วยนอกจะได้รับบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกที่ได้มาตรฐาน และมูลค่าการใช้ยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐต้องเพิ่มขึ้น ร้อยละ 4 ดังนั้นกระทรวงสาธารณสุขจึงมีนโยบายขยายอัตราการเพิ่มจำนวนบุคลากรด้านเวชกรรมไทยและเภสัชกรรมแผนไทยซึ่งปัจจุบันยังมีจำนวนน้อยมาก เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วยทางการแพทย์แผนไทยและส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรอย่างถูกต้องและถูกวิธี สามารถดูแลผู้ป่วยได้อย่างครบวงจรหรือบูรณาการระหว่างแพทย์แผนไทย

กับแพทย์แผนปัจจุบันได้ดีที่สุด ดังนั้นสถานื่อนามัยหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลปัจจุบันจึงเป็นจุดที่สามารถพัฒนาแพทย์แผนไทยได้อย่างเต็มที่ โดยอาศัย การสั่งจ่ายยาจากบัญชีรายการยาสมุนไพรกว่า 20 ชนิด และมีแผนกแพทย์แผนไทย ที่ให้บริการทั้งเรื่องของยาสมุนไพรและการนวดประคบ จึงถือได้ว่ายาสมุนไพรจะเป็น ทางเลือกหนึ่งในการรักษาโรคได้ในอนาคต (ปราโมทย์ เสถียรรัตน์, 2556)

ตัวอย่างสรรพคุณของยาสมุนไพรที่บรรจุในบัญชีหลักแห่งชาติทั้ง 22 รายการ คือ

1. **เจลวุ้นหางจระเข้** เป็นเจลวุ้นจากต้นว่านหางจระเข้ มีสรรพคุณรักษาแผล ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก โดยทาบริเวณที่ถูกไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ได้วันละ 2-3 ครั้ง
2. **มะขามแขก** เป็นยาระบายที่ดี ช่วยบรรเทาอาการท้องผูก แต่ไม่ควรทานติดต่อกัน เป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ร่างกายขาดสารโพแทสเซียม
3. **หญ้าหนวดแมว** มีสรรพคุณในการขับปัสสาวะ เนื่องจากมีเกลือโพแทสเซียม มากและช่วยรักษาน้ำในกระเพาะปัสสาวะ ชนิดเป็นกรดยูริกได้ ผู้เป็นโรคหัวใจ ควรปรึกษาแพทย์ก่อนใช้สมุนไพรตัวนี้
4. **เพชรสังฆาต** มีสรรพคุณ ขับลมในลำไส้ ช่วยบรรเทาอาการริดสีดวงทวารหนัก ควรทานติดต่อกันอย่างน้อย 1 เดือนถึงจะเห็นผล
5. **กระเทียมแคปซูล** มีสรรพคุณช่วยลดระดับคอเลสเตอรอลในเลือดและละลาย ลิ่มเลือดได้ คนที่เป็นที่เป็นแผลในกระเพาะอาหารควรระมัดระวังในการใช้ เพราะอาจเกิดการระคายเคืองได้
6. ยาตำรับ **“ธรณีสัณตะฆาต”** ซึ่งประกอบด้วยยาหลายชนิดผสมอัตราส่วน ที่กำหนดไว้ ได้แก่ พริกไทยร้อน ยาดำ เนื้อมะขามแขก มหาหิงค์ การบูร เนื้อมะขามป้อม กานพลู หัวบุก ขิง ชะเอมเทศ ลูกกระวาน ใช้แก้ท้องผูก ปวดท้อง เหน็ดตาน ใช้เป็นยาขับเส้นได้ ข้อควรระวัง ไม่ควรทานเมื่อมีไข้ และสตรีมีครรภ์
7. **ขี้เหล็ก** สรรพคุณทางยา คือ ช่วยแก้อาการท้องผูก เพราะมีสารสำคัญพวก แอนทราควิโนน ออกฤทธิ์เป็นยาระบาย ช่วยเจริญอาหาร เพราะมีรสขม ช่วยให้ ออยากทานอาหาร ยังช่วยให้นอนหลับเพราะมีสารจำพวกอัลคาลอยด์และ บรรเทาอาการเป็นไข้ได้
8. **บอระเพ็ด** มีสรรพคุณ ช่วยลดน้ำตาลในเลือด แก้ไข้ มีรสขมช่วยในการเจริญ อาหาร แต่ไม่ควรทานติดต่อกันเป็นเวลานาน

9. มะระขี้นก มีสรรพคุณช่วย ลดน้ำตาลในเลือด เพิ่มภูมิคุ้มกันในร่างกาย รสขม ช่วยเจริญอาหาร
10. “สหัสธารา” มีตัวยามากกว่า 20 ชนิดผสมอยู่ อาทิเช่น โกฐเขมา โกฐมะพร้าว โกฐพุงปลา เทียนดำ เทียนขาว ลูกจันทร์ ดพอกจันทร์ การบูร หัสคุณ เนื้อลูกสมอไทย มหาหิงคุ์ ฯลฯ รักษาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ปวดข้อ รวมทั้งอาการชาที่แขนและขา
11. เหงือกปลาหมอ มีสรรพคุณ ช่วยรักษาผู้ที่มีอาการภูมิแพ้ ผื่นคัน
12. ลูกยอ มีฤทธิ์ทางยาช่วยแก้การวิงเวียนศีรษะ หรืออาการอาเจียน แต่ห้ามใช้ในคนที่แพ้ลูกยอ
13. กระชายดำ มีสรรพคุณ ช่วยในการ ขับลม แก้อืดท้องอืด และบำรุงร่างกาย
14. ส้มแขก มีสรรพคุณ ช่วยลดคอเลสเตอรอลและลดการสร้างไขมัน แต่ห้ามใช้ในคนที่ท้องเสียง่าย
15. ตำหรับยา “เทพธารา” มีตัวยาลหลายชนิด อาทิเช่น เถาวัลย์เปรียง กำลังวัวเถลิง กำลังเสือโคร่ง กระชายดำ ช่วยรักษาอาการปวดเมื่อย กล้ามเนื้อ ปวดข้อ และบำรุงกำลัง
16. ยาห้าราก หรือเรียกว่า เบญจโลกวิเชียร หรือยาแก้วห้าดวง หรือ ยาเพชรสวาง ก็เป็นยาตัวเดียวกัน ประกอบไปด้วยตัวยา 5 ชนิด คือ รากเท้าชายม่อม รากคนทา รากย่านาง รากชิงชี และรากมะเดื่อชุมพร มีสรรพคุณ ลดไข้ และแก้ปวด
17. น้ำมันไพล มีสรรพคุณ ช่วยลดอาการอักเสบ แก้ฟกช้ำ บวม เคล็ด ชัดยอก และปวดเมื่อย
18. ยาแก้ไอมะขามป้อม ช่วยบรรเทาอาการไอ เจ็บคอ จิบเมื่อมีอาการไอหรือเจ็บคอ
19. ยาผงดอกคำฝอย มีสรรพคุณ ลดไขมันในเลือด และลดความดันโลหิต
20. ยาผงหญ้าดอกขาว มีสรรพคุณ ช่วยลดการสูบบุหรี่ เนื่องจากมีสารในธรรมชาติที่มีฤทธิ์ทำให้ประสาทรับรสบริเวณลิ้นรู้สึกชา รวมทั้งแก้ไข้ได้ด้วย
21. ยาผงชะพลู มีสรรพคุณ ช่วยลดน้ำตาลในเลือด แก้ไอ ละลายเสมหะ
22. เถาวัลย์เปรียง มีสรรพคุณ ช่วยบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ

ในต้นปี 2556 กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับนักวิชาการและผู้ประกอบการธุรกิจสปาและนวดไทย ได้คัดเลือกสมุนไพรไทยที่จัดเป็นชมเปี่ยม 5 ชนิด ได้แก่ กวาวเครือขาว บัวบก ไพล

กระชายดำและลูกประคบ (ดังแสดงในรูปที่ 1) โดยพิจารณาจากการที่สามารถปลูกได้ง่าย เป็นที่รู้จักทั่วโลก และมีผลการวิจัยเกี่ยวกับฤทธิ์ที่จะนำมาพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย กวาวเครือขาวนั้นเป็นที่รู้จักดีในต่างประเทศ มีสารสำคัญที่เรียกว่า ไฟโตเอสโตรเจน (phytoestrogens) ซึ่งคล้ายกับฮอร์โมนเอสโตรเจนในเพศหญิง จึงมีการนำสารสกัดจากกวาวเครือขาวมาใส่ในผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางสำหรับหน้าอกและผิวพรรณ ส่วนบัวบกเป็นสมุนไพรที่ใช้สารสกัดจากบัวบกใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางเพื่อลดการแพ้เครื่องสำอางและช่วยเรื่องการบำรุงผิว สำหรับกระชายดำไม่เพียงแต่ช่วยในเรื่องของบำรุงร่างกายเพศชายเท่านั้น แต่มีการศึกษาในประเทศญี่ปุ่นพบว่ามียุทธในการลดน้ำหนักและบำรุงผิว และกระชายดำของไทยยังมีชื่อเสียงมากโดยสายพันธุ์ที่ดีมีมากที่จังหวัดเลย โพลในรูปแบบของครีมจะมีสรรพคุณคล้ายกับบัวหิมะของจีน สามารถแก้อักเสบไฟไหม้น้ำร้อนลวกการปวดข้อเข่าและกระดูกต่างๆ สำหรับลูกประคบซึ่งมีส่วนประกอบของสมุนไพรหลากหลายและมีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์ของไทย มีการใช้มากในสปาไทยด้วยการนึ่งและนวดประคบ ปัจจุบันมีการพัฒนาให้ใช้ง่ายขึ้นในรูปแบบของครีมนวดหรือสเปรย์พ่นบรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

รูปที่ 1 สมุนไพรไทยแซมเบี่ยน 5 ชนิด
ได้แก่ กวาวเครือขาว บัวบก โพล กระชายดำ และลูกประคบ

ต่อมากรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และภาคเอกชนได้วิเคราะห์และคัดเลือกพืชสมุนไพรทางเศรษฐกิจที่มีความต้องการใช้แต่ขาดแคลนเนื่องจากไม่มีการปลูก หายากอาจหมดจากธรรมชาติหรือต้องนำเข้ามาจากต่างประเทศ รวมทั้งพิจารณาแนวทางการส่งเสริมการผลิตพืชสมุนไพรในพื้นที่โดยมีผู้แทนจากสถาบันการแพทย์แผนไทย เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลในพื้นที่ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานสาธารณสุข เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญาไทย เกษตรกรผู้ปลูกสมุนไพร และผู้นำชุมชน ได้ประชุมร่วมกันคัดเลือก ผลการวิเคราะห์และคัดเลือกเป็นพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ บัวบก กระตอม

หญ้าปากกิ้ง พริก พ้าทะลายโจร มะระขึ้นก อัญชัน เจตมูลเพลิงแดง ตีปัส ฆมันชัน เพชรสังฆาต ชุมเห็ดเทศ รวงจืดดอกม่วง กระเจี๊ยบแดง พลุควา (ก้านแดง) ผักเชียงดา ไพล ชิง เถาวัลย์เปรียง สมอไทย สมอพิเภก มะขามป้อม หญ้าดอกขาว ตะไคร้บ้าน หม่อน ผ่าง หญ้าหนวดแมว งาดำ กระชายดำ ทานาคา และทั้งถ่อน โดยมอบให้ ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร (พืชสวน) จำนวน 10 ศูนย์ แต่ละศูนย์ฯ จะคัดเลือกพืชสมุนไพรที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่และมีศักยภาพในการผลิตเพื่อกระจายพันธุ์ รวมทั้งจัดทำแผนการผลิตและขยายพันธุ์พืชดังกล่าวต่อไปโดยประสานกับสำนักงานเกษตรจังหวัดเพื่อจัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตและการใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรดังกล่าว (อำพล ไมตรีเวช, 2548)

ตลอดเวลาหลายปีที่ผ่านมา นั้น สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ได้มีนโยบายส่งเสริมยาสมุนไพรและยกระดับมาตรฐานการผลิตยาสมุนไพรไทยตามหลักเกณฑ์วิธีการผลิตยาที่ดี (GMP) อันจะเป็นการสร้างความมั่นใจต่อผู้บริโภคและเพิ่มศักยภาพการแข่งขันเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ในปี 2558 ซึ่งปัจจุบันมีผู้ประกอบการผลิตยาแผนไทยทั้งหมดกว่า 700 ราย แต่มีผู้ผลิตรายเล็กจำนวนหนึ่งที่อาจไม่มีศักยภาพในการแข่งขันหากเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในอีก 2 ปีข้างหน้า ในเรื่องดังกล่าว อย.ได้จัดให้มีผู้เชี่ยวชาญที่ปรึกษาภายนอกมาให้คำปรึกษา เพื่อพัฒนาระบบกระบวนการผลิต และวิธีการควบคุมมาตรฐานยาจากสมุนไพรตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีในการผลิตยาจากสมุนไพรตามมาตรฐานสากล (GMP-PIC/S) เพื่อให้เกิดการยอมรับในด้านคุณภาพมาตรฐาน มีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ (คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข, 2554)

อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกกล่าวว่า ในปี 2555 มูลค่าการใช้ยาจาก สมุนไพรในบัญชียาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ ในโรงพยาบาลรัฐทั่วประเทศนั้นมีประมาณ 363 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.82 ของการใช้ยาทั้งหมด ยาสมุนไพรที่ประชาชนนิยมใช้มากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ 1.ฆมันชัน ใช้รักษาอาการของระบบทางเดินอาหาร แน่นท้องจุกเสียด ท้องอืด ท้องเฟ้อ 2.ไพล ใช้บรรเทาอาการปวดเมื่อย ลดบวม ฟกช้ำ เคล็ดขัดยอก และ 3.พ้าทะลายโจร ใช้รักษาอาการของระบบทางเดินหายใจ บรรเทาอาการหวัด เจ็บคอ (สมชัย นิจุพานิช, 2555)

ปัจจุบันมียาสมุนไพรทั้งแผนโบราณรูปแบบยาตำรับและรูปแบบสมุนไพรเดี่ยว โดยคณะกรรมการแห่งชาติด้านยา กระทรวงสาธารณสุข ได้คัดเลือกเข้าบัญชียาหลัก แห่งชาติฉบับล่าสุด พ.ศ. 2555 เป็นจำนวน 71 รายการ จากจำนวนรายการยา ทั้งหมด 878 รายการ คิดเป็นร้อยละ 8 เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเลือกใช้ยาแผนไทย มากขึ้น สมุนไพรส่วนใหญ่ใช้รักษาอาการพื้นฐาน ได้แก่ ท้องเสีย ท้องร่วง ปวดหัว ตัวร้อน เป็นไข้ โรคผิวหนัง ที่มีประกาศเป็นสมุนไพรในงานสาธารณสุขมูลฐาน 67 ชนิดนั้นสามารถใช้รักษาอาการได้เทียบเท่ายาแผนปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีประกาศ ยาสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติ 71 รายการ พบว่ามีสมุนไพร 11 ชนิดที่น่าจะมี ศักยภาพและมีคุณสมบัติเหมาะสมสามารถนำมาวิจัยต่อยอดพัฒนาเป็นยาจาก สมุนไพรที่น่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับสามารถนำมาบรรจุในบัญชียาหลักแห่งชาติได้ ได้แก่ 1.พริก 2.ใบฝรั่ง 3.ขมิ้นชัน 4.บัวบก 5.พรมมิ 6.ว่านชักมดลูก 7.กวาวเครือขาว 8.กระชายดำ 9.ชิง 10.ปัญจขันธ์ และ 11.หม่อน ซึ่งพืชเหล่านี้ได้มีการสำรวจข้อมูล เบื้องต้นว่า มีศักยภาพสามารถพัฒนาเป็นยาสำหรับรักษาอาการหรือโรคที่เป็นปัญหา ทางสาธารณสุขได้ และยังสามารถใช้ในหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ ในกรณีเป็น โรคเรื้อรัง เช่น มะเร็ง อัมพาต อัมพฤกษ์ โรคลม กล้ามเนื้ออักเสบหรือโรคกระดูกและข้อ การรักษาแบบพื้นบ้านในปัจจุบันนี้ เช่น การใช้วิธีประคบ การบำบัดด้วยสมุนไพร สามารถลดค่าใช้จ่ายได้มาก นอกจากนี้วิธีการถอนพิษจากสารเคมีหรือผู้ที่ได้รับสารพิษ สามารถบำบัดด้วยการอบไอน้ำและใช้ยาสมุนไพรรางจืดหรือเถาย่านาง การแพทย์ แผนไทยนั้นเป็นการรักษาและเพิ่มกำลังใจแก่ผู้ป่วยได้ดี เช่น การรักษาฟื้นฟูผู้ป่วย ตีดยาเสพติดและโรคเมเริง พบว่าอาการที่ไม่อาจเยียวยาด้วยยาแผนปัจจุบันได้แก่ โรคลม สามารถบรรเทาด้วยการใช้ยาหอม ยาลม และการอยู่ไฟแบบดั้งเดิม ช่วยให้ ผู้ป่วยหายเร็วขึ้น (คณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ คณะกรรมการ แห่งชาติด้านยา, 2554)

แนวทางการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรและการดำเนินการของภาครัฐ

การวิจัยและพัฒนาสมุนไพรเป็น Multidisciplinary Research ที่เกี่ยวข้องกับ หลายสาขาวิชา และเกี่ยวข้องกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหลายหน่วยงาน ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยและพัฒนาสมุนไพรสามารถดำเนินไปได้อย่างครบวงจร สอดคล้องกับ การแก้ปัญหาสาธารณสุขของประเทศและความต้องการของตลาด สามารถบังเกิด ผลออกมาเป็นรูปธรรมเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้คุณภาพมาตรฐาน และมีศักยภาพในเชิง

พาณิชย์และในการส่งออก หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ ได้มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. **ด้านวัตถุดิบ** ปัจจุบันกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เริ่มจัดทำเกณฑ์การผลิตทางการเกษตรอย่างถูกต้องและเหมาะสม (GAP) สำหรับพืช ผัก ผลไม้ทางเศรษฐกิจทั่วไป เครื่องเทศและสมุนไพร และมีหน่วยงานที่ให้ความสำคัญในการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายเพื่อตรวจสอบและพัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพร เช่น กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์

2. **ด้านการวิจัยและพัฒนาในระดับพรีคลินิก** ระดับคลินิก ในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานของราชการ เช่น ในสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยและศูนย์วิจัยต่าง ๆ และกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีบุคลากรและห้องปฏิบัติการที่มีศักยภาพในการทำวิจัย สำหรับการศึกษาความเป็นพิษเกี่ยวกับสมุนไพรไทย สถาบันวิจัยสมุนไพรได้ทำการศึกษาในสัตว์ทดลอง ประมาณ 30 ชนิด และมีการตีพิมพ์เผยแพร่เพื่อให้ใช้อย่างได้ รวมทั้งมีบริการทดสอบพิษเฉียบพลันของสมุนไพรให้แก่หน่วยงานภายนอก

3. **ด้านการควบคุมคุณภาพของสมุนไพร** และการผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร ขณะนี้มี Thai Herbal Pharmacopoeia 2 volume ซึ่งมี monograph ของสมุนไพร 21 ชนิด และกำลังดำเนินการเพื่อยกระดับผู้ผลิตยาจากสมุนไพรในประเทศให้ได้มาตรฐานตามหลัก GMP ทุกแห่ง

4. **ด้านการตลาด** ได้มีการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพรโดยบรรจุยาจากสมุนไพรในบัญชียาหลักแห่งชาติแล้วบางรายการ และจะมีการดำเนินการเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง สำหรับยาที่มีข้อมูลการศึกษาที่ชัดเจนทั้งด้านความปลอดภัยและสรรพคุณ ในด้านการส่งออกได้ดำเนินการตลาดเชิงรุก เร่งสร้างฐานการตลาดที่มีข้อมูลครบวงจรและมีศักยภาพโดยเฉพาะกลุ่มสมุนไพรเป้าหมาย ทั้งตลาดในประเทศและการส่งออก

5. **ด้านทุนวิจัยพัฒนา** หน่วยงานที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยการเกษตร (สวก.) มีการให้ทุนในรูปแบบบูรณาการเพิ่มมากขึ้น โดยคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพรและผู้ประกอบการ จะช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับและแนวทางการพัฒนาสมุนไพรมีความชัดเจนในเรื่องของทิศทางการวิจัยมากขึ้น

6. **ด้านของผู้ประกอบการ** ได้มีมาตรการเร่งยกระดับมาตรฐานของผู้ผลิตทั้งในระดับอุตสาหกรรมและระดับชุมชนให้ได้มาตรฐาน GMP ในระดับอาเซียน

7. ด้านกฎหมาย จะต้องเร่งปรับปรุงกฎหมายหลายส่วนที่ยังเป็นอุปสรรคต่างๆที่ผ่านมา เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนา และสามารถขึ้นทะเบียนได้สะดวกและรวดเร็ว

ยุทธศาสตร์การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย

คณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ฯ โดยกรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้กำหนดทิศทางและแนวทางในการส่งเสริมอุตสาหกรรมสมุนไพรเพื่อลดผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าและการเตรียมความพร้อมก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยกำหนดการแข่งขันและตลาดเป้าหมายของอุตสาหกรรมสมุนไพรทั้ง 8 สาขา สำหรับแผนการดำเนินงานในระยะ 5 ปีแรก ภายใต้อาณัติ

*“3 รุกสู่ตลาดส่งออก 4 มุ่งสร้างความเข้มแข็งในประเทศ
อีก 1 นั้นคือ หัวใจเร่งพัฒนามาตรฐาน”*

3 รุกสู่ตลาดส่งออก ได้แก่ สาขาผู้ผลิตเครื่องสำอางสมุนไพร สาขาอาหารและอาหารเสริมจากสมุนไพร และสาขาผลิตภัณฑ์สปาและอุปกรณ์สมุนไพรเพื่อการแพทย์ทางเลือก ซึ่งทั้ง 3 สาขานี้เป็นสาขาที่มีศักยภาพค่อนข้างสูง ผู้ประกอบการมีความเข้มแข็งพอสมควร และผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับจากตลาดต่างประเทศ

4 มุ่งสร้างความเข้มแข็งในประเทศ ได้แก่ สาขาสารสกัดสมุนไพร สาขายาจากสมุนไพร สาขาสمุนไพรเพื่อการผลิตสัตว์ และสาขาสมุนไพรเพื่อการเกษตร โดยสาขาเหล่านี้ต้องปรับตัวด้านคุณภาพและมาตรฐาน และเพิ่มอุปสงค์ภายในประเทศให้มากขึ้น โดยทั้ง 4 สาขานี้มีส่วนช่วยเอื้อหนุนอุตสาหกรรมอื่นภายในประเทศเป็นอย่างดี

1 เร่งพัฒนามาตรฐาน ได้แก่ สาขาผู้ผลิตและผู้ค้าส่งสมุนไพรวัตถุดิบ เพราะวัตถุดิบและกระบวนการก่อนการแปรรูป เช่น การเพาะปลูก การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษา การจัดการคลังสินค้าและการขนส่ง ถือเป็นหัวใจสำคัญที่จะได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพตลอดห่วงโซ่ หากมีการรักษามาตรฐานที่ดีโดยตลอดแล้ว ย่อมเป็นเครื่องรับรองมาตรฐานขั้นต้นให้ผลิตภัณฑ์กลางน้ำและปลายน้ำได้

นอกจากนี้ คณะทำงานจัดทำยุทธศาสตร์ฯ ได้กำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ต่างๆ ที่จำเป็นยิ่งในการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยได้อย่างยั่งยืนดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาความสามารถเชิงรุกและการปรับตัวเพื่อการแข่งขัน โดยอาศัยกลยุทธการสร้างอุปสงค์ในประเทศ การสร้างความรู้ความเข้าใจและแนวทาง การใช้สิทธิประโยชน์จาก AFTA/AEC การเชื่อมโยงงานวิจัยสู่การปรับปรุงเทคโนโลยี การผลิตเพื่อปรับตัวรับมาตรฐาน AFTA การสนับสนุนสินเชื่อเร่งด่วน การรुकตลาด เพื่อเป็นผู้นำด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรในตลาดอาเซียน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพหรือยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้น โดยอาศัยกลยุทธการเร่งพัฒนาสถานประกอบการเข้าสู่มาตรฐานสากล ปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตและสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร อย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขับเคลื่อนสู่อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์และมีคุณค่า โดยอาศัย กลยุทธการสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มในผลิตภัณฑ์โดยใช้เทคโนโลยี และการเชื่อมโยง งานวิจัยสู่การผลิตโดยใช้เทคโนโลยีเพื่ออนาคต การสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ มุ่งเน้นนวัตกรรมเพื่ออนาคต สร้างภาพลักษณ์สินค้าไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสนับสนุนปัจจัยแวดล้อมเพื่อการแข่งขัน โดยอาศัยกลยุทธการ กำหนดนโยบายและมาตรการ เพื่อลดผลกระทบและชะลอการนำเข้าจากอาเซียน การปรับปรุงกฎระเบียบและการบริการของรัฐเพื่อให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ การจัดตั้ง กองทุนเพื่อการปรับตัวในเชิงรุกของอุตสาหกรรมสมุนไพร การพัฒนาระบบสารสนเทศ และเชื่อมตลาดอาเซียนและ AEC และการสร้างงานวิจัยทั้ง value chain และ ต่อยอดภูมิปัญญาในเชิงบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาเพื่อความยั่งยืนในอุตสาหกรรม โดยอาศัยกลยุทธการ พัฒนาสู่ระบบมาตรฐานสากล และเป็นมิตรต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการ ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในอุตสาหกรรมสมุนไพร

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญคือ การผลักดันให้อุตสาหกรรมสมุนไพรเป็น วาระแห่งชาติ และการจัดตั้งกองทุนเพื่อการปรับตัวเชิงรุกของอุตสาหกรรมสมุนไพรไทย การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกของ AEC เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ ร่วมกันและการสร้างความเป็นปึกแผ่นในการพัฒนาอุตสาหกรรมยาจากสมุนไพร ในอาเซียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์. (2554). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสมุนไพรไทยเพื่อลดผลกระทบจากการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) (ระยะ 5 ปี)*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- กรมการค้าระหว่างประเทศและกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2553). *ไทยกับการเปิดใช้ กรอบความตกลงการค้า ในปี 2553*. รวบรวมข้อมูลโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทย แหล่งที่มา <http://apecthai.org/apec/th/intertrade.php?tid=163&intertradeid=199> ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข. (2554). *นโยบายแห่งชาติด้านยา พ.ศ. 2554 และยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบยาแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 30 หน้า.
- คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร. (2548). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. 2548-2552*.
- คณะกรรมการแห่งชาติด้านยา. (2542). *บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (บัญชียาสมุนไพร)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ คณะกรรมการแห่งชาติด้านยา. (2554). *บัญชียาหลักแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2555*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ดารณี อ่อนชมจันทร์. (2554). *แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามาภูมิปัญญาไทยวิถีไท พ.ศ. 2550-2554*. จุลสาร ปีที่ 4 ฉบับที่ 12 เมษายน-มิถุนายน 2554. หน้า 3-4. “เตรียมดินผลักดินส่งออก 4 สมุนไพรต่างชาตินิยม” โดย หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 10 มกราคม 2556.
- ปราโมทย์ เสถียรรัตน์. (2556). *การพัฒนาการแพทย์แผนไทยผสมผสานเข้าสู่บริการสุขภาพเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. เอกสารประกอบการบรรยาย วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2556 แหล่งที่มา <http://www.pyomoph.go.th/websub/service/photo/230.pdf>. ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556

- “รู้จัก 22 สมุนไพรไทย ขึ้นบัญชีใหม่ ยาหลักแห่งชาติ” ข้อมูลจากหนังสือพิมพ์ เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 6 พ.ค. 2553 แหล่งที่มา http://www.prd.go.th/ewt_news.php?nid=333&filename=index5 ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556.
- “สธ. คัดเลือก ยาแผนปัจจุบัน-สมุนไพร เข้าบัญชียาหลักแห่งชาติ ปี58” ไทยรัฐออนไลน์ วันที่ 17 มิถุนายน 2556 แหล่งที่มา <http://www.thairath.co.th/content/edu/350914>. ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556.
- สมชัย นิจนพานิช. (2555). (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์สมุนไพร: สมุนไพร-สินค้าส่งออก (พ.ศ. 2556-2560) การพัฒนาศูนย์สมุนไพรไทยสู่ผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศไทย. <http://www.thairath.co.th/content/edu/331731> ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2542). ประกาศคณะกรรมการพัฒนาบัญชียาหลักแห่งชาติ ที่ 2/2542 เรื่อง การปรับปรุงบัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แหล่งที่มา http://www.fda.moph.go.th/edl/joke/index_ed.htm ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556.
- สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2548). (ร่าง) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (พ.ศ. 2553-2557). แหล่งที่มา <http://www.phdb.moph.go.th>. ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556.
- “สมุนไพร 11 ชนิด เทียบชั้นยารักษาพื้นฐาน ตั้งแต่ 10 ปี ได้มาตรฐาน” ไทยรัฐออนไลน์ วันที่ 19 มิถุนายน 2556 แหล่งที่มา <http://www.thairath.co.th/content/edu/331731>. ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556.
- อำพล โมตรีเวช. (2548). โครงการวิจัยและพัฒนานโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรในเชิงพาณิชย์ เอกสารประกอบการนำเสนอต่อคณะกรรมการสภานโยบายแห่งชาติ สาขาศาสตร์และเทคนิควิทยาการ นำเสนอวันที่ 4 ตุลาคม 2548. แหล่งที่มา <http://www.1.nrct.go.th/downloads/041005ampol.pp>. ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556.
- “AEC...เปลี่ยนประเทศไทย ก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2558” แหล่งที่มา <http://www.prachachat.net> ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2556.

โลกทัศน์ชาวไทลื้อ: มุมมองจากคำสี่พยางค์

World View of the Tai Lue: A Perspective from the Four Syllable Words

เอี่ยมพร ทิพย์เดช*
Uamporn Thipdet**

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องโลกทัศน์ชาวไทลื้อ: มุมมองจากคำสี่พยางค์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทลื้อจากคำสี่พยางค์ โดยเก็บข้อมูลจากเอกสารภาษาไทลื้อ และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาไทลื้อที่อาศัยอยู่ในสิบสองปันนา ประเทศจีน โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ช่วงสมัย คือ ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2400-พ.ศ. 2500 ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2501-พ.ศ. 2530 และช่วงที่ 3 พ.ศ. 2531-พ.ศ. 2551

ผลการวิจัยพบว่า คำสี่พยางค์สะท้อนโลกทัศน์ 3 ประการ ได้แก่ โลกทัศน์เรื่องการปกครองและการแบ่งชนชั้น คำสี่พยางค์ปรากฏในช่วง พ.ศ. 2400-พ.ศ. 2500 สะท้อนให้เห็นว่าการปกครองของชาวไทลื้อเป็นการปกครองแบบเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน และมีการแบ่งชนชั้นทางสังคมด้วยการใช้ตำแหน่งทางการปกครองเป็นเกณฑ์ แต่ช่วง พ.ศ. 2501-พ.ศ. 2530 และช่วงพ.ศ. 2531-พ.ศ. 2551 เกณฑ์ในการแบ่งชนชั้นของคนในสังคมมีเพิ่มขึ้นคือ ความรู้ ความร่ำรวย และวัย โลกทัศน์ประการที่สองคือ โลกทัศน์เรื่องศาสนาและความเชื่อ คำสี่พยางค์ที่ปรากฏในทุกช่วงสมัยสะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อ ทุกยุคสมัยนับถือพุทธศาสนาควบคู่ไปกับการนับถือผี โดยมีความเชื่อในเรื่องของบุญบาป ภูผาชาติ และกรรมเวร ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและมีการเคารพบูชาผีบรรพบุรุษ สำหรับโลกทัศน์ประการสุดท้ายคือ โลกทัศน์เรื่อง วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทลื้อ สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อในทุกยุคสมัยประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ในขณะเดียวกันก็มีการประกอบอาชีพค้าขายและเลี้ยงสัตว์

คำสำคัญ : โลกทัศน์, คำสี่พยางค์, ไทลื้อ, สิบสองปันนา

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the four syllable words in the Tai Lue language by studying world view of Tai Lue people towards the four syllable words. The study was conducted by using the 3 eras of

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

** Section of Thai Language, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao, Thailand

E-mail : uamporn@hotmail.com

data from Tai Lue documentaries and the interview of Tai Lue natives residing in the SipSongpanna. The timing of this study was from the year 2400 B.E. to 2500 B.E., 2501 B.E. to 2530 B.E. and 2531 B.E. to 2551 B.E.

It was found that the four syllable words reflected the world view in 3 aspects namely governance and social stratification, religion and beliefs and lifestyles of the Tai Lue. The first view is the different class system in the Tai Lue society which shows that during 2400 B.E. to 2500 B.E. was governed by a monarchy system. Society was divided according to different governmental positions. But from 2501 B.E. to 2530 B.E. and 2531 B.E. to 2551 B.E., it became divided in different classes according to the knowledge, wealth, and age of the population. As for their second perspective for their beliefs, there was an evidence that they were a Buddhist society which also worshipped necromancy with a strong belief in karma, reincarnation and deceased ancestors. Moreover their final perspective for the lifestyles of the Tai Lue society, it can be seen that in every generation the main career within the society is consisted of agricultural activities in addition to tradesmen and animal herders.

Keywords : World View, Four syllable words , Tai Lue, SipSongpanna

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีผู้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเรื่องโลกทัศน์อย่างแพร่หลาย เนื่องจากการศึกษาเรื่องโลกทัศน์จะเป็นสิ่งที่ช่วยให้เราเข้าใจเกี่ยวกับชีวิต สภาพสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนเข้าใจถึงค่านิยมของชนชาติที่เราต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี การศึกษาโลกทัศน์อาจศึกษาได้จากภาษาที่ใช้ เพราะภาษาของชนชาติใดก็ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความคิดของชนชาตินั้น

สมมติฐาน Sapir-Whorf [1] แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับภาษาและการมองโลกว่าภาษามีอิทธิพลต่อความคิดของมนุษย์เป็นอย่างมาก โดยเชื่อว่าภาษามีส่วนกำหนดระบบคิดของมนุษย์ ดังนั้นการศึกษาโลกทัศน์จากการมองผ่านภาษาจะช่วยให้เราเข้าใจว่าผู้ใช้ภาษามองสังคมนรอบ ๆ ตัวเขาอย่างไร สอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง การมองสังคมไทยโดยศึกษาจากการใช้คำสรรพนาม ของ Navavan Bandhumedha

[2] ที่แสดงให้เห็นว่า ระบบคำสรรพนามในภาษาไทยเป็นสังคมที่เน้นการจัดลำดับชั้นของคน โดยมีปัจจัยด้านเพศ อายุ ตำแหน่งทางสังคม และความสัมพันธ์ของผู้พูดมาเกี่ยวข้อง หรือการศึกษาเรื่องพระพุทธรูปศาสนากับโลกทัศน์ไทย ของ Chai Podhisita [3] โดยศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยจากคำและสำนวน เช่น โลกทัศน์ด้านบุญและบาป จะเห็นได้จากการที่คนไทยมีคำศัพท์ที่ใช้ ได้แก่คำว่า ทำบุญ คนมีบุญ วาสนา บุญหนักคำดีใหญ่ บาปกรรม ตราบาป คนบาป เป็นต้น หลักฐานทางภาษาเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าเรื่องบุญบาปเกิดจากความเชื่อของคนที่ว่า ความดีและความชั่วเป็นสิ่งที่สะสมได้และจะส่งผลกระทบไปในชาติหน้าได้

อนึ่ง ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาโลกทัศน์จากการใช้ภาษาของชาวไทลื้อ เนื่องจากชาวไทลื้อเป็นชาวไทกลุ่มหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับคนไทย มีถิ่นฐานเดิมอยู่ในเขตสิบสองปันนาของจีน ปัจจุบันอาศัยอยู่ทางภาคตะวันออกของเวียดนาม เมืองยองประเทศพม่า ตอนเหนือประเทศลาว เวียดนาม และภาคเหนือของประเทศไทย เป็นที่น่าสังเกตว่าชนชาติไตรวมทั้งไตลื้อ มักเรียกตนเองว่า “ไต” เพราะไม่มีเสียง “ท” ในระบบเสียงของเขา แต่ไตลื้อที่อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมักเรียกตนเองว่า “ไทลื้อ” ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งที่ต้องการให้คนไทยยอมรับว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของคนไทย ดังนั้นการศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทลื้อจะทำให้เราทราบว่ามุมมองโลกของกลุ่มชนดังกล่าวเหมือนหรือแตกต่างจากคนไทยอย่างไร

ชาวไทลื้อมักใช้คำสี่พยางค์สื่อสารในชีวิตประจำวันทั้งภาษาเขียนและภาษาพูด ทั้งนี้เนื่องจากคำสี่พยางค์สามารถอธิบายความหมายได้ชัดเจน เช่น หากต้องการกล่าวถึงลักษณะทางกายภาพของคนที่ยาวและสุขภาพดี ก็จะใช้คำสี่พยางค์ว่า “ดัยพีติงาม” ซึ่งหมายถึง ยาวท้วมสมบูรณ์ รูปร่าง และสุขภาพดี หากใช้เพียงคำว่า “ดัยพี” จะหมายถึงรูปร่างยาวเท่านั้น เป็นต้น ซึ่งการที่คนไทลื้อชอบใช้คำสี่พยางค์ก็สอดคล้องกับสุภาษิตไทลื้อบทหนึ่งที่ได้กล่าวไว้ว่า “ลื้ออยู่กายาว ลาวอยู่กำสั้น”

คำสี่พยางค์ของชาวไทลื้อสามารถนำมาศึกษาถึงโลกทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ เช่น โลกทัศน์เรื่องบุญคุณ กล่าวคือ ชาวไทลื้อเชื่อว่าเมื่อใครทำสิ่งใดให้ หรือได้รับความช่วยเหลือจากผู้ใดถือได้ว่าเป็นบุญคุณที่ต้องตอบแทน เช่น มีการใช้คำว่า ตีตอบกุงคุณ เป็นบุญเป็นคุณ คุณพ่อคุณแม่ เป็นต้น หรือโลกทัศน์เกี่ยวกับเรื่องบุญบาปและภพชาตินั้น ในภาษาไทลื้อก็มีคำสี่พยางค์ที่ใช้ เช่น มีการใช้คำว่า ทำบุญ ทำทาน กินบุญกินศีล ชาติหน้าชาติหลัง กุศลผลบุญ ตั้งน้ำทานธรรม ขึ้นธาตุขึ้นคำ

กาวัดกาว่า บันรับบันพร ไหว้พระไหว้เจ้า ไปหน้าไปหลัง เป็นต้น ซึ่งหลักฐานทางภาษาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อให้ความสำคัญในเรื่องภพภูมิ โลกหน้าและชีวิตหลังความตาย พวกเขาจึงทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อให้เกิดเป็นบุญกุศลต่อตนเองและเพื่อได้ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ ด้วยเหตุนี้จึงมีการประกอบพิธีกรรมทางพุทธศาสนาเพื่อให้บรรลุดุติประสงฆ์ที่ต้องการ อาทิ การदानหรืออุทิศสิ่งของเครื่องใช้ อาหาร และ ผลบุญกุศลให้กับผู้ล่วงลับหรือแม้แต่ให้กับตนเองเพื่อสะสมไว้ใช้ในภพภูมิโลกหน้า เป็นต้น

นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยนำข้อมูลคำสี่พยางค์ที่รวบรวมได้จากหนังสือ*เชื้อเครือเจ้าแสนหวี* ลิบสองปันนา ไปสอบถามผู้ออกภาษาไทลื้อที่อาศัยอยู่ในเมืองเชียงรุ่ง ลิบสองปันนา ประเทศจีน พบว่าคำสี่พยางค์เหล่านี้ บางคำยังใช้พูดในชีวิตประจำวัน บางคำก็ไม่ได้มีการใช้แล้ว แสดงให้เห็นว่าเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไป การใช้คำสี่พยางค์ของชาวไทลื้อก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าการมองโลกของชาวไทลื้อก็มีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาโลกทัศน์จากคำสี่พยางค์ในภาษาไทลื้อ โดยแบ่งข้อมูลคำสี่พยางค์ออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือช่วงที่ 1 พ.ศ. 2400-พ.ศ.2500 ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2501-พ.ศ.2530 และช่วงที่ 3 พ.ศ.2531-พ.ศ.2551 เกณฑ์ของการแบ่งข้อมูลออกเป็นสามช่วงเวลาดังกล่าว เนื่องจากช่วงที่หนึ่งเป็นช่วงที่เอกสารไทลื้อถูกบันทึกด้วยอักษรไทลื้อแบบเก่าประกอบกับลิบสองปันนาถูกปกครองโดยระบบเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน ต่อมาในช่วงที่สองระบบเจ้าฟ้าถูกล้มล้างทำให้จีนเข้ามามีบทบาทในลิบสองปันนามากขึ้น อีกทั้งในช่วงเวลานี้ได้มีการปรับปรุงอักษรไทลื้อเป็นแบบใหม่ขึ้น ดังนั้นเอกสารไทลื้อแบบเก่าจะถูกคัดลอกเป็นอักษรไทลื้อใหม่ ซึ่งคำสี่พยางค์ที่ถูกคัดลอกอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่วนในช่วงที่สามมีระยะเวลาที่ห่างจากช่วงเวลาแรกเป็นระยะเวลากว่าร้อยปี ดังนั้นการใช้คำสี่พยางค์ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงแบ่งข้อมูลออกเป็นสามช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ของชาวไทลื้อที่อาจมีการมองโลกเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

การศึกษาเรื่อง โลกทัศน์ชาวไทลื้อ: มุมมองจากคำสี่พยางค์ นอกจากจะทำให้เราเข้าใจการมองโลกของชาวไทลื้อชัดเจนยิ่งขึ้นแล้วยังเป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาโลกทัศน์ชาวไทลื้อจากคำสี่พยางค์

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือ *เชื้อเครือเจ้าแสนหวีสิบสองพันนา* เพื่อสำรวจคำศัพท์ในภาษาไทย
2. รวบรวมเอกสารไทยแล้วแบ่งออกเป็น 3 ช่วงสมัย คือ ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2400-พ.ศ. 2500 ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2501-พ.ศ. 2530 และช่วงที่ 3 คือ พ.ศ. 2531-พ.ศ. 2551 ได้แก่

ช่วงที่ 1 พ.ศ. 2400-พ.ศ. 2500

- เชื้อเครือเจ้าแสนหวีสิบสองพันนา
(เป็นอักษรไทย ปรวรดโดย เรณู วิชาศิลป์, 2544)
- ประวัติเมืองเชียงแซ้ง ฉบับ วัดท่าพร้าวเมืองสิง
(เป็นอักษรไทย ปรวรดโดย เรณู วิชาศิลป์ และ Volker, 2551)
- คำนันทาน ปู่ลึง 3 ท้าว
(เป็นอักษรไทย ยังไม่ได้ปรวรด, 2461)
- รัตบ้านสิบสอง คลองเมือง 14 เขียนโดยเจ้ามหาคำมูล หน่อคำ
อดีตเจ้าเมืองแซ่
(เป็นอักษรไทย ปรวรดโดย ทวี สว่างปัญญากร, 2529)
- พับพื้นเมืองเจ้าบ้านนาเมืองราย
(เป็นอักษรไทย ยังไม่ได้ปรวรด, ไม่ระบุ พ.ศ.)

ช่วงที่ 2 พ.ศ. 2501-พ.ศ. 2530

- คำขับหมากโกกเต้าเมืองแซ่ไหลนอง
(เป็นอักษรไทย ปรวรดโดย เรณู วิชาศิลป์, 2551)
- นิยายเมื่อก่อน หน่วยที่ 1
(เป็นอักษรไทย ยังไม่ได้ปรวรด, 2526)
- คำวอยุ่ราวกินฟอไรแมนนา
(เป็นอักษรไทย ยังไม่ได้ปรวรด, 2525)
- ร่างสุนทรพจน์ในโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
เสด็จเยือน มณฑลยูนนาน ฉบับที่ 1
(เป็นอักษรไทย ปรวรดโดย เทม มีเต็ม, 2529)

- ร่างสุนทรพจน์ในโรภาสที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เสด็จเยือน มณฑลยูนนาน ฉบับที่ 2
(เป็นอักษรไทลื้อ ปรึวรรตโดย เท็ม มีเต็ม, 2529)

ช่วงที่ 3 พ.ศ. 2531-พ.ศ. 2551

- วารสาร 12 ปี้นา เล่ม 4
(เป็นอักษรไทลื้อ ยังไม่ได้ปรึวรรต, 2551)
 - พจนานุกรม ไทลื้อ-จีน
(เป็นอักษรไทลื้อ ยังไม่ได้ปรึวรรต, 2551)
 - แบบเรียนลัทธิธรรม เล่มที่ 1
(เป็นอักษรไทลื้อ ยังไม่ได้ปรึวรรต, 2551)
3. ทำการเก็บข้อมูลจากเอกสารและสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาที่อาศัยอยู่ในสิบสองปันนา ประเทศจีนจำนวน 8 คน ดังต่อไปนี้คือ
- เจ้ามหาขันธวงศ์ อายุ 84 ปี หมู่บ้านถิ่น เมืองเชียงรุ่ง
 - พ่อเผ่าขนานคำ อายุ 80 ปี หมู่บ้านถิ่น เมืองเชียงรุ่ง
 - พระมหาเสียง จันทวโร อายุ 40 ปี รองเจ้าอาวาสวัดป่าเจ เมืองเชียงรุ่ง เป็นลื้อบ้านโม่ง เมืองลง
 - หานนาง อายุ 26 ปี ทำงานเกี่ยวกับพุทธศิลป์ในสิบสองปันนา ที่วัดป่าเจ เมืองเชียงรุ่ง เป็นลื้อบ้านอ่อง เมืองฮาย
 - อ้ายกอง อายุ 26 ปี นักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีสิบสองปันนา เมืองเชียงรุ่ง เป็นลื้อบ้านยาง เมืองหุน
 - อาจารย์อี อายุ 45 ปี อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไตลื้อ วิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีสิบสองปันนา เป็นลื้อบ้านมาง เมืองล่า
 - อ้ายคำ สถาบันภาษาและประวัติศาสตร์ชนชาติ เมืองเชียงรุ่ง
 - พ่อเผ่าแอ่นโหลง อายุ 68 ปี บ้านยาง เมืองหุน
4. วิเคราะห์โลกทัศน์ของชาวไทลื้อจากคำสี่พยางค์
5. สรุปผลการวิจัย เรียบเรียง และนำเสนอผลการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้ทราบถึงโลกทัศน์ของชาวไทลื้อจากคำสี่พยางค์และเป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม

พลการศึกษา

การศึกษาโลกทัศน์จากคำศัพท์ในภาษาไทยพบว่า คำศัพท์สามารถสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ของ ชาวไทย 3 ประการ ได้แก่ โลกทัศน์เรื่องการปกครอง และการแบ่งชนชั้น โลกทัศน์เรื่องศาสนาและความเชื่อ และโลกทัศน์เรื่องวิถีชีวิตของชาวไทย

1. โลกทัศน์เรื่องการปกครองและการแบ่งชนชั้น

สิบสองปันนามีการปกครองแบบเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินมาช้านาน โดยปฐมกษัตริย์ของชาวไทยคือพญาเจือง (ค.ศ.1160-ค.ศ.1180) ซึ่งในสมัยนั้นสถานภาพและความเป็นอยู่ของเจ้าแผ่นดินตลอดจนเชื้อพระวงศ์จะแตกต่างและแบ่งแยกจากสามัญชนอย่างชัดเจน กล่าวคือเจ้าแผ่นดินเป็นผู้ปกครองสูงสุดและมีอำนาจแต่งตั้งผู้ปกครองเมืองเพื่อให้ไปปกครองยังเมืองต่างๆ ส่วนผู้ถูกปกครองนั้นประกอบด้วย ข้า ข้าเจ้า ไพร เป็นต้น ซึ่งไม่มีอำนาจในการบริหารและปกครองแผ่นดิน

จากการศึกษาคำศัพท์ในช่วง พ.ศ. 2400-พ.ศ. 2500 สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทยจะให้ความเคารพเจ้าแผ่นดิน เพราะถือว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองและให้ความเคารพบรรดาผู้ปกครองเมืองต่างๆ เพราะท่านเหล่านั้นเป็นผู้มีอำนาจทางการปกครอง เนื่องจากสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2400-พ.ศ. 2500 ยังคงความเป็นสังคมแบบศักดินา คือ มีระบบท้าวขุนมูลนาย ทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมเป็นแบบผู้มีอำนาจและผู้ไม่มีอำนาจ จึงทำให้สังคมเกิดเป็นระบบสังคมแบบชนชั้น กล่าวคือ มีการแบ่งแยกระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ผู้ปกครองแผ่นดินมีอำนาจสูงสุดคือ เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน มีผู้บริหารราชการในตำแหน่งต่างๆ ซึ่งมีตำแหน่งและสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้ถูกปกครองส่วนผู้ถูกปกครองที่ไม่มีอำนาจในสังคมคือ ไพร

ด้วยเหตุนี้ชาวไทยจึงมองสมาชิกในสังคมว่าใครอยู่สูงกว่าต่ำกว่า ดังจะเห็นได้จากคำศัพท์ที่ปรากฏในสมัยนี้มีคำว่า เจ้า ท้าว ขุน ซึ่งเป็นชนชั้นที่มีอำนาจ ข้าเจ้า ข้าเมือง ไพรไท ไพรบ้าน ถือว่าเป็นชนชั้นที่ไม่มีอำนาจในสังคม แสดงให้เห็นว่าในแต่ละชนชั้นก็มีลำดับความสำคัญที่ต่างกันคือ ตำแหน่งเจ้า อยู่สูงสุดในแผ่นดิน รองลงมาคือ ท้าวและขุน มีหน้าที่รับใช้เจ้าแผ่นดินและบริหารบ้านเมือง ส่วนชนชั้นที่ไม่มีอำนาจในแผ่นดินคือ ชนชั้นไพร่

สำหรับคำว่า ข้าเจ้า นี้ ยรรยง จิระนคร และรัตนพร เศรษฐกุล [4] กล่าวถึง “ข้าเจ้า” ว่าเป็นไพร่ประเภทหนึ่ง ข้าเจ้า หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ร่อนร่าย” เป็นไพร่จรรจัดที่เจ้านายรับไว้ให้ตั้งหลักแหล่งสร้างหมู่บ้านของตนเอง “ร่อนร่าย” ถูกเรียกว่า “ข้าเจ้า” เพราะใกล้ชิดและรับใช้เจ้านาย ลักษณะของ ร่อนร่าย ที่ต่างจากไพร่อื่นก็คือ หน้าที่ทำมีจำนวนน้อยและมีฐานะต่ำต้อยที่สุดในสังคม

จากโลกทัศน์ที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนจากหลักฐานทางภาษาที่พบ พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 ได้แก่ คำว่า ข้าเจ้าไพร่ไท รักข้าแพงไพร่ เป็นเจ้าเป็นนาง เจ้าใหม่ขุนใหม่ หัวบ้านหัวเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วง พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 มีคำศัพท์ที่แสดงให้เห็นถึงความวุ่นวายของบ้านเมือง เช่นคำว่า กีบบ้านชิงเมือง คมดอกคมดาบ ตั้งทัพตั้งปาง ช่มเหรงรบพัน เป็นต้น คำศัพท์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อมองว่าสังคมมีการแก่งแย่งกันเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจการปกครอง ในสิบสองปันนานั้น การแย่งชิงราชสมบัติเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้เกิดความวุ่นวายและเกิดสงครามภายในระหว่างเจ้าเมืองสิบสองปันนาด้วยกันเอง สอดคล้องกับที่ ณิชชา เลหาศิรินาถ [5] ได้กล่าวถึงสิบสองปันนาว่าจากลักษณะที่ตั้งของสิบสองปันนาที่อยู่ระหว่างชายแดนของจีนและพม่า ทำให้สิบสองปันนาคอยอยู่ภายใต้แนวความคิดเรื่องโลกภูมิของจีนและพม่า โดยถูกอ้างตลอดมาว่าสิบสองปันนาเป็นดินแดนส่วนหนึ่งที่อยู่ในอาณาจักรอันกว้างขวางของจีนและพม่า ซึ่งทั้งสองจะพยายามอ้างสิทธิกรรมเหนือรัฐสิบสองปันนา โดยเข้ามามีบทบาทในการแต่งตั้งเจ้าแผ่นดินสิบสองปันนามักจะก่อให้เกิดความขัดแย้งและการแย่งอำนาจของสองฝ่ายอยู่เสมอ จึงทำให้สิบสองปันนาถูกขนานนามว่า “รัฐสองฝ่ายฟ้า” จากการศึกษาคำศัพท์ในช่วง พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 พบว่ามีบริบทของคำศัพท์บางตอนที่กล่าวถึงการเข้ามาทำศึกของจีนและพม่า เช่น

“คนศึกฮ่อมันเข้ามาจ้าวอยู่เมืองแซ่เต๋มจอตซู่ที่ซู่แห่ง”

“เจ้าหน่อเมืองเป็นเจ้าบ้านเท่าใด ม่านกั้ตั้งเข้ามา ช่มเหรงรบพันเมืองเชียงรุ่ง” เป็นต้น

อนึ่ง คำศัพท์ในช่วง พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2530 สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อยังคงให้ความเคารพเจ้าแผ่นดินและให้การยกย่องผู้มีตำแหน่งทางการปกครองอยู่ไม่เสื่อมคลาย แม้ว่าช่วงเวลานี้ชาวไทลื้อจะยกเลิกระบบเจ้าแผ่นดินแล้ว ดังจะเห็นได้จาก

ชาวไทลื้อมีการแบ่งแยกระหว่างลูกประชาชนกับลูกของเจ้า ว่าไม่สมควรที่จะคบค้าสมาคมกันเนื่องจากแตกต่างกันด้านฐานะ ในที่นี้คือ ตำแหน่ง หากผู้ใดที่มีตำแหน่งเป็นไพร่ครั้งที่ยังถูกปกครองด้วยระบบเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินอยู่ ก็คงยังระลึกอยู่เสมอว่าตนนั้นมีฐานะต่ำต้อยในแผ่นดิน ดังคำสี่พยางค์ที่พบในช่วง พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2530 ที่มีคำสี่พยางค์ใช้เรียกลูกของเจ้าขุนมูลนายว่า “ลูกเจ้าลูกขุน” สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อยังคงมีการแบ่งชนชั้นในสังคมด้วยการแบ่งแยกว่าผู้ที่เป็นลูกหลานของคนที่มีตำแหน่งสูง ย่อมสูงส่งกว่าลูกของชาวบ้านธรรมดา ไม่คู่ควรที่จะคบค้าสมาคมกัน ดังคำสี่พยางค์ที่พบในบริบทที่ว่า

“ลูกพ่อไร้แม่นากบ่ไปแอ่วลูกเจ้าลูกขุน ย้อนว่าฐานะบ่เหมือนกัน” เป็นต้น

การศึกษาคำสี่พยางค์ในช่วง พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2530 พบว่าเกณฑ์การแบ่งชนชั้นในสังคมมีมากขึ้นจากช่วง พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 กล่าวคือนอกจากในสังคมมีการแบ่งชนชั้นตามตำแหน่งแล้วยังแบ่งตามความร่ำรวยและความรู้ความสามารถอีกด้วย สะท้อนให้เห็นว่าในสมัยนี้นอกจากตำแหน่งทางการปกครองแล้ว ปัจจัยด้านอื่นๆ เริ่มเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้นในสภาพสังคมของชาวไทลื้อ เช่น ชาวไทลื้อจะเรียกคนที่ไม่มีข้าวปลาอาหารรับประทานอุดมสมบูรณ์ไม่มีทรัพย์สินเงินทองว่าเป็น “คนทุกซ์คนผาน” หมายถึงคนจนที่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ลำบาก และเรียกคนที่มั่งคั่งจะกินว่า “คนรั้งคนมี” เป็นต้น อีกทั้งชาวไทลื้อยังมองว่าผู้ที่มีความรู้ เป็นผู้ที่สมควรได้รับการยกย่องในสังคมซึ่งต่างจากบุคลลธรรมดาทั่วไปที่ไม่มีความรู้ความสามารถ ดังนั้นจึงมีคำสี่พยางค์ที่ชาวไทลื้อใช้เรียกผู้มีความรู้ว่า “ผู้รู้ผู้หลัก” หมายถึง นักปราชญ์

แม้ว่าช่วง พ.ศ. 2531 - พ.ศ. 2551 จะเป็นช่วงที่สิบสองปันนาถูกปกครองด้วยระบอบคอมมิวนิสต์ภายใต้การปกครองของประเทศจีน และถูกยกเลิกการปกครองระบบเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินมานาน แต่ชาวไทลื้อยังคงให้ความเคารพยกย่องผู้ที่มีเชื้อสายของเจ้าแผ่นดินและผู้ที่มีตำแหน่งทางการปกครองในสมัยก่อนเสมอ โดยเชื่อว่าตนเองนั้นเป็นผู้ที่มีฐานะทางการปกครองต่ำกว่าผู้ที่มีเชื้อสายเจ้า ดังที่ชาวไทลื้อจะมีคำสี่พยางค์ที่ใช้เรียกผู้ที่มีเชื้อสายเจ้าว่า “เชื้อเจ้าเชื้อขุน” แสดงให้เห็นว่าชาวไทลื้อยังคงให้ความเคารพยกย่องผู้ที่มีเชื้อสายของเจ้าแผ่นดิน และเป็นระบบการปกครองที่ยังคงอยู่ในใจของชาวไทลื้อตลอดมา

นอกจากนี้คำสี่พยางค์ในช่วง พ.ศ.2531 - พ.ศ.2551 ยังสะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อยังคงให้ความสำคัญกับฐานะทางการเงินของคน มีการแบ่งแยกระหว่าง

คนจนกับคนรวย โดยมีคำสัพยงค์ที่ใช้กล่าวถึงฐานะของคนที่ย่ำรวยว่า “เป็นรังเป็นมี” หมายถึง ผู้ที่มีทรัพย์สินเงินทองเป็นจำนวนมาก แล้วจะเรียกคนที่ฐานะยากจนว่า “ผู้ทุกข์คนผาน” แต่ด้วยสังคมไทลื้อเป็นสังคมที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน แม้จะมีการแบ่งแยกระหว่างคนจนกับ คนรวย ชาวไทลื้อที่มีฐานะร่ำรวยยังคงมองว่าตนควรให้ความช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อผู้ที่ยากจนกว่าตน ดังคำสัพยงค์ที่กล่าวไว้ในบริบทที่ว่า “เป็นคนรังมีจักได้อีกแพงผู้ทุกข์คนผาน” เป็นต้น

อนึ่ง ชาวไทลื้อในช่วงสมัยนี้ยังคงให้ความเคารพนับถือผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เห็นว่าควรที่จะไปศึกษาหาความรู้จากท่านเหล่านี้ ดังจะเห็นได้จากมีคำสัพยงค์เรียกผู้ที่มีความรู้ว่า “บัณฑิตนักปราชญ์” ส่วนผู้รู้อีกด้านหนึ่งในความคิดของชาวไทลื้อคือผู้ที่อาบน้ำร้อนมาก่อน กล่าวคือ ชาวไทลื้อมองว่าคนที่มียายุมากกว่าย่อมมีความรู้และมีประสบการณ์มาก่อน เป็นผู้ที่ให้คำแนะนำแก่ลูกหลานได้ และเป็นผู้ที่สมควรแก่การเคารพของลูกหลาน ดังคำสัพยงค์ที่พบในสมัยนี้ คือ คำว่า “ผู้หลักผู้ใหญ่” และ “ปู่ย่าตายาย” เป็นต้น ดังปรากฏในบริบทของคำสัพยงค์ เช่น “เขาเอ็ดการสังปู้ ก็จักไปถามผู้หลักผู้ใหญ่” , “เขาเป็นคนน้อย เขาตินับถือปู่ย่าตายาย” เป็นต้น

คำสัพยงค์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าการแบ่งชนชั้นในสังคมยังคงปรากฏในโลกทัศน์ของชาวไทลื้อใน ทุกยุคทุกสมัยแต่มีข้อแตกต่างที่ช่วง พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 ชาวไทลื้อมีการกำหนดชนชั้นของคนในสังคมโดยใช้เกณฑ์ในเรื่องตำแหน่งทางการปกครองเป็นหลักในการแบ่งชนชั้นวรรณะ แต่เมื่อเวลาผ่านไปสภาพสังคมของชาวไทลื้อก็เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือเริ่มมีการติดต่อค้าขายมากขึ้น ทำให้กลายเป็นสังคมแบบเศรษฐกิจมีเรื่องผลกำไรเข้ามาเกี่ยวข้อง ประชาชนเริ่มใส่ใจในเรื่องของการศึกษา เพื่อนำมาพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพ ดังนั้นในการแบ่งชนชั้นจึงมีเกณฑ์เรื่องฐานะทางการเงิน และความรู้ เข้ามามีปัจจัยเกี่ยวข้องด้วย

อย่างไรก็ตามเกณฑ์ในการแบ่งชนชั้นเรื่องตำแหน่งทางการปกครองยังคงมีอยู่ในโลกทัศน์ของชาวไทลื้อตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้ระบบการปกครองแบบเจ้าฟ้าจะถูกล้มล้างไปนานเพียงใด ชาวไทลื้อยังให้ความเคารพผู้ที่เป็นเชื้อสายเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน แต่อาจมีมุมมองที่ต่างออกไปจากอดีต คือชาวไทลื้ออาจมิได้มองว่าผู้ที่มีตำแหน่งทางการปกครอง เช่น เจ้า ขุน จะเป็นผู้มีอำนาจอยู่เหนือตน ดังเช่นในสมัยก่อน แต่มองว่าพวกเขาเหล่านั้นยังเป็นเสมือนญาติผู้ใหญ่ของตนที่ควรแก่การเคารพนับถือ เป็นต้น

2. โลกทัศน์เรื่องศาสนาและความเชื่อ

ชาวไทลื้อนับถือพุทธศาสนาและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา ดังคำสี่พยางค์ที่พบในช่วง พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 ที่สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อเป็นผู้ที่เลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาและนิยมการทำบุญทำทาน ได้แก่คำว่า *การกินการทานกินใหญ่ทานหลวง* เป็นต้น

ประกอบกับการที่ชาวไทลื้อมีความเชื่อว่า ความดี ความไม่ดี เป็นสิ่งสะสมได้ และจะส่งผลไปในชาติหน้า ดังนั้นชาวไทลื้อจึงเชื่อในเรื่องวัฏจักรการเวียนว่ายตายเกิดของชีวิตตามกฎแห่งกรรมอันเป็นหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ที่ว่ากรรมดีและกรรมชั่วย่อมสั่งสมมาแต่ชาติปางก่อน พวกเขาจึงอุทิศทั้งกำลังกายและกำลังทรัพย์เพื่อทำนุบำรุงศาสนาและหลีกเลี่ยงการก่อกรรมทำเข็ญ ละเว้นจากการทำบาป ความเชื่อและความศรัทธาเหล่านี้ ทำให้สังคมของชาวไทลื้อเป็นสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

ความเชื่อหนึ่งที่ชาวไทลื้อให้ความสำคัญเป็นอย่างมากคือความเชื่อเรื่องภพภูมิโลกหน้า และโลกหลังความตาย ชาวไทลื้อจึงทำทุกสิ่งที่จะทำให้เกิดเป็นบุญกุศลต่อตนเองเพื่อการได้ขึ้นไปอยู่บนสวรรค์ จะเห็นได้จากการที่ชาวไทลื้อจะนำสิ่งของเครื่องใช้และอาหารไปอุทิศให้กับผู้ล่วงลับไปแล้ว หรือแม้แต่ให้กับตนเองเพื่อเกิดเป็นผลบุญกุศลสะสมไว้ใช้ในภพภูมิโลกหน้า ดังคำสี่พยางค์ที่พบในช่วง พ.ศ.2400 - พ.ศ.2500 สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อมีความเชื่อในเรื่องภพชาติ ได้แก่คำว่า “*ชาตินี้ชาติหน้า*” ดังปรากฏในบริบทที่ว่า “...ก็หากเป็นอันสงส์ คำชุนตัวใน*ชาตินี้ชาติหน้า*” เป็นต้น

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าชาวไทลื้อนับถือพุทธศาสนาควบคู่ไปกับการมีความเชื่อในเรื่องต่างๆ ด้วย เช่น

จากการศึกษาคำสี่พยางค์ในภาษาไทลื้อในช่วงพ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 พบว่า มีคำสี่พยางค์ที่สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อมีความเชื่อเรื่องขวัญ ได้แก่ คำว่า “*สู่เข้าทวนขวัญ*” กล่าวคือ ชาวไทลื้อเชื่อว่าขวัญเป็นสิ่งที่ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งเป็นนามธรรมที่มองไม่เห็น เมื่อขวัญหนีไปจากตัวก็สามารถเรียกกลับมาได้ คนที่มีจิตใจมั่นคงไม่สะดุ้งตกใจจัดว่าเป็นคนมีขวัญดี แต่ถ้าเป็นคนตกใจง่าย ใจลอยลอยขวัญก็จะหนีออกจากร่างไป

นอกจากนี้ชาวไทลื้อยังมีพิธีการสู่ขวัญเพื่อเรียกกำลังใจในการทำงาน ดังจะเห็นได้จาก เมื่อมีการแต่งตั้งผู้ปกครองเมืองคนใหม่ก็จะมีการสู่ขวัญ เพื่อเป็นกำลังใจในการทำงาน ดังนั้นชาวไทลื้อจึงมีพิธีสู่ขวัญหรือฮ้องขวัญ เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญให้แก่คนที่เสียขวัญ ให้มีสภาพจิตใจที่ดีขึ้นหรือเพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่คนที่จะมารับตำแหน่งใหม่ ดังที่คำสี่พยางค์ปรากฏในบริบท เช่น “ท้าวขุนไพร่เมืองเชียงรุ่ง ก็พร้อมกัน กระทำมงคลการสู่ท้าวขุนขวัญ ตามริตลื้อคลองไท” เป็นต้น

ด้านการศึกษาคำสี่พยางค์ในช่วง พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2530 พบว่าชาวไทลื้อยังคงนับถือพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำรงชีวิตเช่นเดียวกับสมัยก่อน ชาวไทลื้อจะไปวัดทุกวันพระและร่วมกิจกรรมทางศาสนาทุกอย่าง เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนที่ดี และมีความศรัทธาเลื่อมใสในหลักธรรมคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด เช่น ชาวไทลื้อมีความเชื่อว่า มนุษย์ที่มีความโลภเปรียบได้กับสัตว์ เพราะมนุษย์มีสติปัญญาคิดแยกแยะได้ว่าสิ่งไหนควรทำและไม่ควรทำได้ดีกว่าสัตว์ ดังสี่พยางค์ที่ปรากฏในสมัยนี้ ได้แก่ คำว่า “โลภาดันหา” ที่ปรากฏในบริบทว่า “สุนัขเชื่อชาติด้อยหมาไม่ ฝูงค่างทั้งโก พ้อยมีใจโลภาดันหา...” เป็นต้น

คำสี่พยางค์นี้สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อที่มีความเชื่อตามหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาที่ว่าไม่ควรมีความโลภ ควรมีใจที่ใสสะอาด ไม่คิดละโมภโลภมาก อยากได้ของคนอื่นมาเป็นของตน เพราะเมื่อทำแล้วก็จะบาปกรรมติดตัวไปตลอดทุกภพชาติ ความคิดเช่นนี้เป็นผลมาจากสัจธรรมคำสอนในพุทธศาสนาที่สั่งสอนอย่างเป็นเหตุเป็นผลและฝังลึกอยู่ในความรู้สึกมาช้านาน

นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วง พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2530 มีคำสี่พยางค์ที่สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อมีโลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องโชคลาง โดยชาวไทลื้อเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับมหัศจรรย์ที่มีพละนาภพบันดาลให้เกิดโชคหรือโชคร้ายก็ได้โดยชาวไทลื้อเชื่อว่าไม่ว่าคนหรือสัตว์ต่างก็มีชีวิตที่ผูกพันกับเรื่องของโชคลาง ผู้ใดได้รับสิ่งที่ดีเข้ามาในชีวิตนับได้ว่าเป็นโชคดีของผู้นั้น

ดังคำสี่พยางค์ที่พบในช่วงสมัยนี้ที่แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์เรื่องโชคลาง ได้แก่ คำว่า “เป็นโชคเป็นลาภ” ที่ปรากฏในบริบทว่า “สัตว์ทั้งหลายออกเสียข้างแลลงไป ฝากเป็นเหยื่อมัน เป็นโชคเป็นลาภมันแล” เป็นต้น

ความศรัทธาในพุทธศาสนาและการมีความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ยังมีปรากฏให้เห็นในคำสี่พยางค์ในภาษาไทยในช่วง พ.ศ. 2531 - พ.ศ. 2551 เพราะชาวไทลื้อเป็นพุทธศาสนิกชนที่เคร่งในศาสนาและยึดหลักพุทธธรรมคำสอนเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ฉะนั้นชาวไทลื้อจึงศรัทธาในพุทธศาสนาและมีความเชื่อเรื่องภพภูมิโลกหน้า และโลกหลังความตาย พวกเขาจึงทำทุกสิ่งเพื่อสะสมบุญไว้ในภพภูมิโลกหน้า

หลักฐานทางภาษาจากคำสี่พยางค์ในช่วง พ.ศ. 2531 - พ.ศ. 2551 ที่สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อมีความเชื่อว่ามีภพภูมินรกและสวรรค์ เมื่อตายไปแล้วสามารถตกนรกหรือขึ้นสวรรค์ก็ได้ แล้วสามารถเกิดได้ใหม่ในชาติต่อไป และเชื่อว่าหากผู้ใดทำบุญสะสมไว้เมื่อตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ และจะสุขสบายในชาติหน้า ได้แก่ ชาติหน้า ชาติหลัง ทำบุญทำทาน ไหว้พระไหว้เจ้า กุศลผลบุญ ดังบริบทที่คำสี่พยางค์เหล่านี้ปรากฏ เช่น

“คนเขาเกิดมารู้ชาติหน้าชาติหลัง เขาจักหมั่นทำบุญไว้”

“เขาเป็นคนนับถือศาสนา ก็จักได้ทำบุญทำทาน”

“ซ้อยทำกุศลผลบุญ เพื่อไว้ชาติหน้า” เป็นต้น

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ชาวไทลื้อเป็นผู้ที่มีความศรัทธาในพุทธศาสนา แต่ก็มี การนับถือผีควบคู่ไปด้วย โดยชาวไทลื้อเชื่อว่าบรรพชนที่ล่วงลับไปแล้วสามารถให้ ความคุ้มครองลูกหลานที่ดำรงชีวิตอยู่ ดังที่ ยรรยง จิระนคร [6] กล่าวว่า ชาวไทลื้อ มีความเชื่อกันว่า เจ้าบ้าน (หัวหน้าผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน) ตายแล้วเป็นเลื้อบ้าน เจ้าเมือง ตายแล้วเป็นเลื้อเมือง เลื้อบ้านหรือผีบ้านเป็นผู้คุ้มครองและดูแลทุกข์สุขของชาวบ้าน ในชีวิตประจำวันของชาวไทลื้อไม่ว่าจะเป็นงานขึ้นเรือนใหม่ งานแต่งงาน หรือการเดินทางไกล การค้าขาย การกลีกรรรม ตลอดจนการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ล้วนต้องเซ่นไหว้ เลื้อบ้าน ด้วยเหตุนี้ชาวไทลื้อจึงให้ความเคารพบูชาเลื้อบ้านเลื้อเมือง ดังคำสี่พยางค์ ที่พบในช่วง พ.ศ. 2531 - พ.ศ.2551 ได้แก่คำว่า เลื้อบ้านเลื้อเมือง ผีบ้านผีเมือง ดังที่ปรากฏในบริบท ได้แก่

“เขาปตีไปเฮ็ดร้ายที่เลื้อบ้านเลื้อเมือง”

“เขาไปฮอดที่ใดก็จักไหว้ผีบ้านผีเมือง” เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีผีอีกประเภทหนึ่งที่ชาวไทลื้อเห็นว่าเป็นผีที่ไม่ดี คอยทำร้ายมุ่งหมายเอาชีวิตคนจึงพากันหวาดกลัวผีเหล่านี้ ดังคำสี่พยางค์ที่พบใน ช่วงเวลานี้ ได้แก่คำว่า ผีกะผีปอบ ผีสาวคางแดง เป็นต้น

จากคำศัพท์ข้างต้นสะท้อนถึงความเชื่อเรื่องผีของชาวไทลื้อได้ว่าชาวไทลื้อมองว่ามี 2 ประเภทคือ ผีดีและผีร้าย ผีดีคือดวงวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ที่เกิดจากบรรพชนที่ตายไปแล้ว ซึ่งเชื่อว่าเมื่อบวงสรวงแล้วก็จะให้ความคุ้มครอง ส่วนผีร้ายหมายถึง ภูตผีปีศาจจำพวกผีกะ ผีปอบ ผีเปรต ที่มักจะทำร้ายชาวบ้าน ส่วนเลื้อบ้านเลื้อเมือง นับว่าอยู่ในจำพวกผีดีที่ชาวไทลื้อจะเลี้ยงดูเช่นไหว้ เพื่อขอให้ปกป้องคุ้มครองตนเองและบ้านเมือง

การศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทลื้อจากคำศัพท์พบว่าในขณะที่ชาวไทลื้อมีความศรัทธาในพุทธศาสนา ชาวไทลื้อก็มีความเชื่อเรื่องขวัญและเรื่องโชคลางด้วย และนอกจากชาวไทลื้อเข้าวัดไหว้พระแล้ว ชาวไทลื้อยังไหว้ผีบ้านผีเมืองไปพร้อม ๆ กันด้วย

3. โลกทัศน์เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวไทลื้อ

ชาวไทลื้อดำรงชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายและพึ่งพาธรรมชาติ นิยมตั้งถิ่นฐานริมแม่น้ำและเลือกถิ่นที่อยู่ที่มีดินอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำนาและเพาะปลูก อาศัยเหมืองฝายและน้ำฝนในการทำนาเป็นอาชีพหลัก ดังจะเห็นได้จากชื่อ “สิบสองปันนา” ที่ตั้งตามหน่วยของการผลิตข้าว ก็สะท้อนให้เห็นว่า ชาวไทลื้อมีความสัมพันธ์กับการทำนาอย่างใกล้ชิด ดังคำศัพท์ในภาษาไทยในไทลื้อในที่ปรากฏในช่วง พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 ได้แก่คำว่า “ที่ไร่ที่นา” ปรากฏในบริบทว่า “เมืองสิงลูกนี้ที่ไร่ที่นาก็เป็นอันกว้างขวาง ที่ดินดีงามแท้แล” เป็นต้น

คำศัพท์นี้สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อในช่วงสมัยนี้นิยมประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกข้าว จะเห็นได้ว่าชาวไทลื้อให้ความสำคัญกับที่ไร่ที่นาโดยมองว่าเมืองใดมีที่ไร่ที่นากว้างขวางถือว่าเมืองนั้นเป็นเมืองที่มีทำเลดีและมีความอุดมสมบูรณ์

แม้ว่าสภาพสังคมของชาวไทลื้อยังคงลักษณะสังคมก่อนศักดินาที่ชุมชนจะต้องร่วมกันผลิตเพื่อบริโภค คำศัพท์ในช่วง พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 ก็แสดงให้เห็นว่ามีคำศัพท์ที่เกี่ยวกับการค้าขายเกิดขึ้น ดังคำศัพท์ว่า “พ่อค้าแม่ขาย” โดยการประกอบอาชีพการค้าขายนี้ต้องอยู่ภายใต้จารีตและกฎหมายที่ตั้งมา ไม่คดโกง เพราะหากมีการ “ลักค้าลักขาย” ก็จะถูกลงโทษ ดังคำศัพท์ที่ปรากฏในบริบทที่ว่า

“พ่อค้าแม่ขายที่มีสัตย์ชื่อ ห้ามบ่หื้อถือซังสองห้า มันเป็นกรรมบาบโทษ”

“ห้ามบ่หื้อลักค้าลักขายของต้องห้ามอันเป็นของผิดกฎหมาย” เป็นต้น

การศึกษาคำศัพท์พยางค์ในช่วง พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2530 ยังเป็นการตอกย้ำว่า ชาวไทลื้อ มองโลกของเขาเป็นโลก แห่งการเกษตรกรรม เนื่องจากชาวไทลื้อมักเรียก ประชาชนทั่วไปว่า “พ่อไร่แม่นา” ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพของชาวไทลื้อส่วนใหญ่คืออาชีพ ทำไร่ทำนา เมื่อถึงฤดูกาลทำนาชาวไทลื้อก็จะขยันขันแข็งปลูกข้าว เพื่อนำมาบริโภค ภายในครอบครัว ดังคำศัพท์ที่พบในสมัยนี้ ได้แก่ ปลูกไร่ดำนา เผ่าไร่เผ่าสวน ชุดไร่ชุดสวน ดังบริบทที่ปรากฏ เช่น

“ถึงบัดเดียวมา ปีใหม่เข้ารอดแล้วก็จักปลูกไร่ดำนา”

“คันว่าเฒ่ามาได้ไปเผ่าไร่เผ่าสวน” หื้อลูกหลานแล บได้ออยู่เรือน” เป็นต้น

นอกจากอาชีพเกษตรกรรมแล้ว ในช่วงเวลายังพบคำศัพท์ศัพท์พยางค์ที่เกี่ยวข้อง กับการค้าขาย ได้แก่ คำว่า “ครัวขายซื้อแลกเปลี่ยน” สะท้อนให้เห็นว่า นอกจากอาชีพทำไร่ ทำนาแล้วชาวไทลื้อยังประกอบอาชีพค้าขายอีกด้วย

การศึกษาคำศัพท์พยางค์ในช่วง พ.ศ. 2531-พ.ศ. 2551 พบว่าชาวไทลื้อยังคง ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักและเพาะปลูกพืชผักต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จาก ยังปรากฏ คำศัพท์ที่ชาวไทลื้อยังคงใช้เรียกประชาชนทั่วไปว่า “พ่อไร่แม่นา” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชาวไทลื้อยังคงให้ความสำคัญกับอาชีพการทำนาเป็นอย่างมาก ส่วนคำศัพท์อื่น ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพทำนาในช่วง พ.ศ. 2531 -พ.ศ. 2551 ได้แก่ คำว่า เกี่ยวข้าวเกี่ยวน้ำ เทกไร่เทกนา เทกไร่เทกสวน ไปไร่ไปสวน เป็นต้น

คำศัพท์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวไทลื้อที่มีความสัมพันธ์กับ การเกษตรอย่างใกล้ชิด เป็นสังคมเกษตรกรรมที่มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการทำนา มาตั้งแต่โบราณ ชาวไทลื้อจึงให้ความสำคัญกับการทำไร่ทำนาเป็นอย่างมาก

นอกจากการทำนาแล้ว ชาวไทลื้อยังนิยมเลี้ยงสัตว์จำพวกวัว ควาย ส่วนใหญ่ เลี้ยงไว้ใช้งานและขายเป็นรายได้เสริมแก่ครอบครัว ส่วนหมู เป็ด ไก่ เลี้ยงไว้สำหรับ ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ รวมทั้งเป็นอาหารของคนในครอบครัวด้วย คำศัพท์ที่แสดง ให้เห็นถึงโลกทัศน์เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ เลี้ยงวัวเลี้ยงควาย เปิดไก่หมูหมา เป็นต้น ดังบริบทที่ปรากฏ เช่น

“ยามเมื่อซ้อยเป็นอ่อนน้อยก็ได้เลี้ยงวัวเลี้ยงควายอยู่กลางนา”

“ถึงแลงแล้ว เขาก็หาอ้อยเปิดไก่หมูหมา” เป็นต้น

อนึ่ง ชาวไทลื้อในสมัยนี้ยังนิยมทำการค้าขายและล่าสัตว์ ซึ่งในแต่ละชุมชนจะมีตลาดเป็นศูนย์กลางการค้าขายหรือแลกเปลี่ยนสินค้า ดังคำศัพท์ที่พบในสมัยนี้ได้แก่ คำค้าขายขาย ซื้อแลกเปลี่ยนของ พรานเถื่อนพรานป่า เป็นต้น

“พ่อไร้แม่เนาไปค้าค้า ขายขาย ในเมือง”

“พ่อไร้แม่เนาซื้อแลกเปลี่ยนของอยู่กลางกาด”

“พรานเถื่อนพรานป่าของปี 12 เดือน ก็ด้อยกินอยู่ในเถื่อนเมื่อได้หมูมาก็มาปันกัน” เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าวิถีชีวิตของชาวไทลื้อในช่วง พ.ศ. 2531-พ.ศ. 2551 สะท้อนให้เห็นว่าชาวไทลื้อมองว่าพวกเขามีความใกล้ชิดและพึ่งพาธรรมชาติ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ คือการทำนา ทำไร่ โดยชาวไทลื้อทุกคนจะมีความขยันขันแข็ง ปลูกข้าวเพื่อบริโภคและเป็นรายได้ให้แก่ครอบครัว และจะทำไร่หลังจากเสร็จสิ้นจากการทำนาแล้ว นอกจากนี้ชาวไทลื้อยังประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และล่าสัตว์ด้วย อย่างไรก็ตามชาวไทลื้อยังคงมองว่าการทำนาเป็นสิ่งสำคัญในชีวิต ช่วยให้ชีวิตดำเนินต่อไปได้ เมื่อไม่ทำก็จะทำให้อดอยาก จึงทำให้ชาวไทลื้อเป็นผู้ที่มีความขยันขันแข็งในการทำนา ทำไร่ และทำสวน

จากการศึกษาคำศัพท์พยางค์ในภาษาไทย 3 ช่วงสมัยได้แก่ช่วง พ.ศ. 2400 - พ.ศ. 2500 ช่วง พ.ศ. 2501 - พ.ศ. 2530 และช่วง พ.ศ. 2531 - พ.ศ. 2551 ช่วยทำให้เข้าใจการมองโลกของชาวไทลื้อว่า ไม่ว่าเวลาผ่านไปนานเพียงใดชาวไทลื้อยังคงมองสังคมว่าเป็นสังคมแบบชนชั้น จะมีข้อแตกต่างออกไปก็คือ ในอดีตมีการแบ่งชนชั้นของคนในสังคมตามตำแหน่งทางการปกครองเท่านั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไปเริ่มมีปัจจัยด้านอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ฐานะทางการเงิน ความรู้ความสามารถ ฯลฯ

นอกจากนี้ยังพบว่าชาวไทลื้อเป็นผู้ที่มีความศรัทธาในพุทธศาสนาและมีการนับถือผีควบคู่กันไป ด้านวิถีชีวิตของชาวไทลื้อในทุกยุคสมัย หลักฐานทางภาษาแสดงให้เห็นว่าพวกเขาต่างมีความใกล้ชิดและพึ่งพาธรรมชาติ ดังนั้นชาวไทลื้อจึงมองว่าธรรมชาติคือผู้ทำให้ชีวิตของเขาดำรงอยู่ต่อไปได้

การศึกษาเรื่อง โลกทัศน์ชาวไทลื้อ: มุมมองจากคำศัพท์พยางค์ สะท้อนให้เห็นว่าเวลาเปลี่ยนแปลงไปความคิดและการมองโลกของชาวไทลื้อก็มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย แต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงอยู่ฝังรากลึกในจิตใจของชาวไทลื้อ คือเรื่องพระพุทธรูปศาสนา เรื่องความเชื่อ และเรื่องความผูกพันกับธรรมชาติ

อภิปรายพา

การศึกษาเรื่องโลกทัศน์ของชาวไทลื้อจากคำสี่พยางค์มีความสอดคล้องกับ
สัทภาษิตของชาวไทลื้อที่ชาวไทลื้อมักใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น โลกทัศน์เรื่องการปกครอง
จากการศึกษาคำสี่พยางค์ในภาษาไทลื้อสะท้อนให้เห็นว่า ชาวไทลื้อให้ความสำคัญ
ต่อผู้ที่มีอำนาจในการปกครอง และเคารพบูชาเจ้าแผ่นดินอยู่เหนือหัว มีการแบ่งชนชั้น
ระหว่างเจ้ากับไพร่อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับสัทภาษิตไทลื้อบทหนึ่งที่กล่าวไว้ว่า
“เชื้อไพร่นี้กินหน่อทวยพา เชื้อกษัตริย์หลากินนาทวยพ่อ” หมายถึง ‘เชื้อสายไพร่ก็กิน
หน่อไม้ตามพ่อ เชื้อสายกษัตริย์ก็ได้กินนาตามพ่อ’ เป็นต้น

ด้านโลกทัศน์เรื่องศาสนาและความเชื่อพบว่า ชาวไทลื้อมีความเคารพศรัทธา
ในพระพุทธศาสนาเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับสัทภาษิตไทลื้อที่ว่า “มักไค่หันพระยา
อินทร์หื้อสร้างอาวาด มักไค่ไค่ธาตุหื้อภาวนา” หมายถึง ‘อยากเห็นพระอินทร์ให้สร้าง
อาราม อยากได้พระธาตุให้ภาวนา’ เป็นต้น

นอกจากนี้ชาวไทลื้อยังมีสัทภาษิตที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติ
ได้แก่ “เรียดไร่หื้อหมั่นไซกา เรียดนาหื้อหมั่นไซน้ำ” หมายถึง ‘ทำไร่ต้องหมั่นระวังกา
ทำนาให้หมั่นดูแลน้ำ’ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวไทลื้อที่มีความเกี่ยวข้องกับ
อาชีพเกษตรกรรมและต้องพึ่งพาธรรมชาติในการดำรงชีวิต จะเห็นได้ว่า จากการศึกษาคำ
สี่พยางค์เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับสัทภาษิตไทลื้อสามารถเป็นเครื่องสะท้อนให้เห็นถึง
การมองโลกของชาวไทลื้อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามในภาษาตระกูลไทอื่นๆ ได้แก่ ภาษาล้านนา ภาษาไทมว และ
ภาษาไทยนั้น ต่างก็มีส่วนที่คล้ายคลึงกับโลกทัศน์ของชาวไทลื้อ เนื่องจากเป็นภาษา
ตระกูลไทเหมือนกันและได้รับอิทธิพลของพุทธศาสนาเหมือนกัน จึงทำให้วิถีคิดและ
การมองโลกเป็นไปในทำนองเดียวกัน เช่น มีโลกทัศน์ในเรื่องบุญบาปเหมือนกัน
ดังในภาษาล้านนามีคำว่า บุญคำบุญชู หมายถึง ‘ขอให้บุญอุตหนุน’ ในภาษาไทมว
มีคำว่า ปองศีลปองทาน หมายถึง ‘ทำบุญทำทาน’ ในภาษาไทยมีคำว่า บุญหนักศักดิ์
ใหญ่ หมายถึง ‘มีอำนาจวาสนาที่ยิ่งใหญ่’ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบว่ามีโลกทัศน์บางประการที่ชาวไทลื้อแตกต่างจากชาวล้านนา
เช่น ชาวล้านนามักมีค่านิยมในเรื่องของความสวยความงาม ดังจะเห็นได้จาก
คำสี่พยางค์ที่ว่า มักแต่มักอ้อย ผ้าเลื้อเนื้อหนัง เครื่องนุ่งควรวบ เป็นต้น ส่วนชาวไทลื้อ
มักจะให้ความสำคัญในเรื่องปากท้อง ดังจะเห็นได้จาก คำสี่พยางค์ที่ว่า กินข้าวกินน้ำ

กินส้มกินหวาน หมกเผาปิ้งจี แสมข้าวแสมแค เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นข้อแตกต่างของชาวล้านนากับชาวไทลื้อว่า ชาวไทลื้อส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับเรื่องอาหารการกินมากกว่าความสวยงาม ในขณะที่ชาวล้านนาก็ให้ความสำคัญในเรื่องความสวยงามงามเป็นหลัก ดังสุภาษิตล้านนาบทหนึ่งที่กล่าวไว้ว่า “ทุกซบได้กินบ่มีเฝ้าไฟส่องห้องทุกซบได้หย้องพี่น้องเพื่อนคูแควน”

จะเห็นได้ว่าโลกทัศน์บางประการชาวไทลื้อมองไปในทางเดียวกับคนที่ใช้ภาษาตระกูลไทอื่นๆ แต่ก็มีบางประการที่ชาวไทลื้อมองแตกต่างออกไป ดังนั้นการศึกษาโลกทัศน์ของชาวไทลื้อจากคำสี่พยางค์นี้จะช่วยให้เราเข้าใจว่าชาวไทลื้อมองโลกรอบตัวเขาอย่างไรชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2522). *สมมติฐาน ชาวเพียร์วอร์ฟ*. อักษรศาสตร์ 11, 2 (กรกฎาคม).
- [2] Bandhumedha, Navavan. (1985). *Thai Views of Man as A Social Being*. in Amara Pongsapich (Ed.), *Traditional and Changing Thai World View* (pp. 86 -107), Bangkok: Chulalongkorn University Social Research Institute.
- [3] Podhisita, Chai. (1985). *Buddhism and Thai World View*. in Amara Pongsapich (Ed.), *Traditional and Changing Thai World View* (pp. 25-45), Bangkok: Chulalongkorn University Social Research Institute.
- [4] ยรรยง จิระนคร และรัตนพร เศรษฐกุล. (2544). *ประวัติศาสตร์สิบสองปันนา*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจิตรศิลป์.
- [5] ณัฏฐา เลหาศิรินาถ. (2541) *สิบสองพันนา: วิจารณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- [6] ยรรยง จิระนคร. (2537) *ความเชื่อและพิธีกรรมของไทย-ไท ที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน: ศึกษากรณีลื้อ*. เอกสารรวมบทความ ความเชื่อและพิธีกรรม: ภูมิปัญญาชาวบ้านไทย-ไท. เอกสารหมายเลข 1. ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ร่วมกับหน่วยศึกษานันทนาการกรมการฝึกหัดครู.

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่

A Study of Chinese Teaching and Learning at High Schools in Chiang Mai

สุวรรณ เลียงศิริฤทธาวาร*

บทคัดย่อ

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เนื้อหาวิชา วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอน และแจกแบบสอบถามนักเรียนที่เรียนภาษาจีนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนภาษาจีนส่วนใหญ่เป็นครูที่จบการศึกษาด้านวิชาภาษาจีน แต่มีประสบการณ์การสอนภาษาจีนค่อนข้างน้อย คือสอนไม่เกิน 2 ปี รับผิดชอบสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีภาระการสอน 20 - 22 ชั่วโมง/สัปดาห์ และส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมภาษาจีนมาแล้ว วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือเพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน สามารถใช้ภาษาจีนเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ เนื้อหาของวิชาภาษาจีนส่วนใหญ่เน้น การสื่อสารในชีวิตประจำวัน วัฒนธรรมจีนและเสริมเนื้อหาการเตรียมความพร้อม หรือติวข้อสอบเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย วิธีการสอนที่ใช้ในการสอนภาษาจีน มีหลากหลายวิธี เช่น การฝึกสนทนา อธิบายไวยากรณ์และฝึกแต่งประโยค หรือข้อความ และการคัดตัวอักษรจีน มีการทำกิจกรรมนอกชั้นเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดบอร์ด จัดนิทรรศการตามเทศกาล การประกวดร้องเพลงจีน เป็นต้น สื่อการสอนที่ใช้มีหลากหลายรูปแบบ เช่น CD เพลง VCD การ์ตูน หนังสือ/นิตยสาร/วารสาร อันจ๊อง เว็บไซต์ เป็นต้น ส่วนการวัดและประเมินผล ใช้เกณฑ์การแบ่งเป็นคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียน 70 - 80 % และคะแนนสอบปลายภาค 20 - 30 % โดยคะแนนเก็บระหว่างภาคเรียนมาจากแบบฝึกหัด การสอบย่อยในแต่ละทักษะ

* อาจารย์. กลุ่มวิชาภาษาไทยและภาษาตะวันตก. คณะศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

และสอบกลางภาค ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนสอนภาษาจีน พบปัญหาเรื่องเอกสาร และหนังสือที่ใช้สอนในแต่ละโรงเรียน ยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่มีแผนการสอน และสื่อการสอนที่เป็นมาตรฐาน ปัญหาเรื่องขาดห้องปฏิบัติการภาษา และอุปกรณ์ฝึกทักษะ เนื้อหาของแบบเรียนกับข้อสอบที่ใช้สอบเข้ามหาวิทยาลัยมีความแตกต่างกันมากทำให้นักเรียนต้องเรียนเสริมเพื่อการสอบ

ในส่วนความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนภาษาจีน นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุของนักเรียนส่วนใหญ่คือ 16 ปี 17 ปีและ 18 ปี ตามลำดับ ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในด้านจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เนื้อหา วิธีการสอน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล โดยด้านกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความคิดเห็นที่ว่าอาจารย์เน้นการฝึกปฏิบัติ โดยเฉพาะการฝึกทักษะการเขียนให้นักเรียนคิดคำศัพท์เป็นการบ้าน

ABSTRACT

The objective of this study was to investigate Chinese teaching and learning in high schools, Chiang Mai province in terms of the following: objectives, content, teaching method, teaching and learning activity, teaching aid, and evaluation. Interview and questionnaire were used for data collection administered with Chinese teachers and students. Results of the study revealed the following:

1. Opinion of Chinese teachers

Most of Chinese teachers were Chinese major graduates but quite a few experience in teaching Chinese. They taught Chinese in an upper secondary school level for 20-22 hours per week. Most of them attended Chinese training. The objective of Chinese teaching was to practice writing. That was, they would be able to use Chinese in daily life activities and pursue their study in a higher level. Most of the learning content concerned with Chinese culture and daily life communication. Teaching methods cover conversation, grammar, sentence and paragraph writing. Besides, students were assigned to prepare Chinese board, exhibition, Chinese

singing contest, etc. Teaching aids included CD songs, cartoon VCD, textbook, magazine, journal, Han Zi Gong, website, etc. Evaluation and measurement criteria were 80:20 and 70:30. Score collection was done through exercises, quizzes, mid-term and final examination. For problems encountered, the following were found: 1) textbook and learning material of each school did not share the same standard; 2) teaching plan and teaching aid were not systematic; 3) the schools lacked of sound lab and equipment; and 4) learning content of each school was much different.

2. Opinions of students learning Chinese

Most of the students were female and 16-18 years old. They perceived that the appropriateness of Chinese learning content was at a moderate level. For teaching method, they perceived that it focused on writing, reading, and speaking skills. For teaching and learning activities, it focused on vocabulary writing homework.

บทนำ

ยุคปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร หรือยุคที่เรียกกันว่ายุค IT (Information Technology) ซึ่งผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไม่มีขีดจำกัด จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นยุคโลกไร้พรมแดน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงเป็นประโยชน์ทั้งทางด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการค้าการลงทุน การท่องเที่ยว รวมถึงการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ และการพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อการประกอบอาชีพด้วย

ภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศภาษาหนึ่งที่ได้รับคามนิยมเพิ่มขึ้นอย่างมากเนื่องจากในปัจจุบัน ประเทศจีนมีบทบาทสำคัญมากในด้านการค้าและเศรษฐกิจ อีกทั้งยังมีการร่วมลงทุนในธุรกิจต่างๆ ระหว่างไทยและจีนเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้บรรจุวิชาภาษาจีนไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรู้ได้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2544 ซึ่งส่งผลให้โรงเรียนที่สอนในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา มีการเปิดสอนวิชาภาษาจีนกันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่นักเรียนสามารถเลือกสอบภาษาจีนแทนภาษาต่างประเทศอื่นในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ แต่สภาพการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับ

มัธยมศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันยังมีปัญหาอยู่มาก เช่น ปัญหาการขาดแคลนครู ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาภาษาจีนโดยตรง เนื่องจาก บัณฑิตที่จบการศึกษาสาขาวิชา ภาษาจีนส่วนใหญ่จะไปทำงานเอกชนซึ่งได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าการรับราชการครู ครูที่สอนภาษาจีนในโรงเรียนส่วนหนึ่งจึงเป็นครูที่ผ่านการเรียนภาษาจีนแบบ นอกกระบบหรือเคยเรียนภาษาจีนมาบ้างเมื่อเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งกระทรวง ศึกษาธิการตระหนักถึงปัญหานี้ จึงให้การสนับสนุนยกระดับมาตรฐานครูและพัฒนา ครูที่สอนภาษาจีนอย่างต่อเนื่อง โดยจัดโครงการต่าง ๆ เช่น จัดการฝึกอบรมระยะสั้น ให้ครูจากโรงเรียนต่าง ๆ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นประจำทุกปี รวมถึงการจัดหา ทุนการศึกษาสนับสนุนให้ครูสอนภาษาจีนได้ไปศึกษาต่อระยะยาวจนได้รับวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย นอกจากนี้ยังพบปัญหาการเรียนการสอน ภาษาจีนที่ได้มาตรฐานไม่เท่าเทียมกันในโรงเรียนต่าง ๆ เนื่องจากยังไม่มีตำราเรียนกลาง และมีการจัดการเรียนการสอนในลักษณะต่างคนต่างทำ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อนักเรียน ที่เรียนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเลือกสอบภาษาจีนแทนภาษาต่าง ประเทศภาษาอื่น ในการสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย (ประพิณ มโนมัยพิบูลย์, 2548**)

การศึกษาศาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอน ปลายของจังหวัดเชียงใหม่ในครั้งนี้ จะทำให้ได้ทราบถึงรายละเอียดของการจัดการ เรียนการสอนภาษาจีนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เนื้อหา วิชา วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัด และประเมินผล ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อ ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อให้ เป็นมาตรฐานเดียวกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาศาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลายของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

* * ประพิณ มโนมัยพิบูลย์. “การสอนภาษาจีนในประเทศไทย.” เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง เศรษฐกิจ การศึกษา สังคม และวัฒนธรรมของประเทศไทยในรอบทศวรรษ. วันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ณ ห้องประชุมชั้น 3 อาคารราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่. (อัดสำเนา)

- จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน
- เนื้อหาวิชา
- วิธีการสอน
- การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- สื่อการเรียนการสอน
- การวัดและประเมินผล

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เก็บข้อมูลความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนของครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 10 โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งปรากฏรายชื่อในฐานะข้อมูลของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้แก่

1. โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม
2. โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ
3. โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์
4. โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
5. โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30
6. โรงเรียนวัดโนทัยพายัพ
7. โรงเรียนอรุโณทัยวิทยาคม
8. โรงเรียนอมก๋อยวิทยา
9. โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม
10. โรงเรียนหางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ในด้านการตั้งจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหาวิชา วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดย เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอนวิชาภาษาจีน และใช้แบบสอบถาม ถามนักเรียนที่เรียนภาษาจีนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเรียบเรียงบรรยาย สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของจังหวัด เชียงใหม่ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิธีการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และ ด้านการวัดและประเมินผล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 โรงเรียนที่เปิดสอนวิชาภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ซึ่งปรากฏรายชื่อในฐานะข้อมูลของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในกรณีที่โรงเรียนนั้นมีครูภาษาจีนมากกว่า 1 คน หรือมีห้องเรียนวิชาภาษาจีนมากกว่า 1 ห้อง ต่อชั้นเรียน ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้ ครูผู้สอน โรงเรียนละ 1 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ที่เรียน ภาษาจีน ชั้นละ 1 ห้องเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ชุดคือ

1. แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เก็บข้อมูลครูผู้สอนภาษาจีน

แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน จำนวน 14 ข้อ

2. แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน จังหวัดเชียงใหม่ ที่เรียนภาษาจีน

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถาม

แบบตรวจคำตอบ (Check-List) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นของนักเรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดเชียงใหม่ ใช้คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งมีคำถามประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน
2. เนื้อหาวิชา
3. วิธีการสอน
4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. สื่อการเรียนการสอน
6. การวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-End) ให้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ติดต่อไปยังโรงเรียนเพื่อประสานงานขอข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการส่งเอกสารขออนุญาตสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาจีนและแจกแบบสอบถามให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนวิชาภาษาจีน

2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการออกสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาจีนและแจกแบบสอบถามนักเรียนของโรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม และโรงเรียนหางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ ส่วนโรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 โรงเรียนอรุโณทัยวิทยาคม และโรงเรียนนอมก๋อยวิทยา เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ที่ค่อนข้างไกลและมีเส้นทางการเดินทางที่ค่อนข้างยากลำบาก ผู้วิจัยจึงใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยการการพูดคุยและสัมภาษณ์ครูผู้สอนทางโทรศัพท์และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552

โดยทั้งนี้ ได้สัมภาษณ์ครูผู้สอนภาษาจีนทั้ง 10 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 10 คน ส่วนแบบสอบถามนักเรียน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยได้ไปแจกแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามเพื่อถามความคิดเห็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามโรงเรียนต่างๆ จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม โรงเรียน

นวมินทรราชูทิศพายัพ โรงเรียนนุพราชวิทยาลัย โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ โรงเรียนสันป่าตอง
วิทยาคม และโรงเรียนทางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ โรงเรียนอนุโณทัย
วิทยาคม และโรงเรียนอมก๋อยวิทยา

ส่วนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30 ผู้วิจัยไม่ได้แจกแบบสอบถามนักเรียน
เนื่องจากโรงเรียนยังไม่เปิดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนในชั้นเรียนปกติ เป็นเพียง
กิจกรรมชุมนุมสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงเท่านั้น

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) แบบสัมภาษณ์ของครูผู้สอนภาษาจีน นำเสนอในรูปความเรียง ตามลำดับ
หัวข้อและค่าความถี่ของคำตอบ

(2) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียน
ภาษาจีน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

(2.1) นำแบบสอบถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่ วิเคราะห์
หาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

(2.2) นำแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมิน
ค่ามาวิเคราะห์โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับคือ

มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มีความคิดเห็นในระดับมาก	มีค่าเท่ากับ	4
มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
มีความคิดเห็นในระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ	2
มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

คำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard Deviation) ของคำถามแต่ละข้อ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
SPSS 11.5 และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยเลขคณิต โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

4.56 – 5.00 หมายถึง เหมาะสม หรือ ปฏิบัติ หรือ สำคัญมากที่สุด

3.56 – 4.55 หมายถึง เหมาะสม หรือ ปฏิบัติ หรือ สำคัญมาก

2.56 – 3.55 หมายถึง เหมาะสม หรือ ปฏิบัติ หรือ สำคัญปานกลาง

1.56 – 2.55 หมายถึง เหมาะสม หรือ ปฏิบัติ หรือ สำคัญน้อย

1.00 – 1.55 หมายถึง เหมาะสม หรือ ปฏิบัติ หรือ สำคัญน้อยที่สุด

(2.3) นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะอื่นๆ นำเสนอ
ในรูปความเรียงตามลำดับความถี่

ผลการวิจัย

การศึกษาศาภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ นั้น ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอ เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาจีนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

จากการสัมภาษณ์ ครูผู้สอนภาษาจีนจำนวน 10 คน จาก 10 โรงเรียน ได้แก่
โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาาคม โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ โรงเรียนสันป่าตองวิทยาาคม โรงเรียนทางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์
โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ โรงเรียนอรุโณทัยวิทยาาคม โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30
และโรงเรียนอมก๋อยวิทยา พบว่า ครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียนส่วนใหญ่ จำนวน 7 คน
เป็นครูที่ยังมีประสบการณ์การสอนภาษาจีนน้อย (มีครู 2 คนเพิ่งเริ่มสอนเป็นปีแรก
และอีก 5 คน สอนเป็นปีที่ 2) ส่วนครูอีก 3 คน มีประสบการณ์สอนมาแล้ว 4 ปี
จำนวน 1 คน ,สอนมาแล้ว 10 ปี จำนวน 1 คน และสอนมาแล้ว 11 ปี จำนวน 1 คน

ในส่วนของการะงานสอน พบว่า ครูผู้สอนภาษาจีนจำนวน 8 คน สอนเฉพาะ
วิชาภาษาจีน มีครูผู้สอนวิชาภาษาจีน 1 คน ที่สอนวิชาภาษาไทยด้วย และอีก 1 คน
สอนวิชาภาษาอังกฤษด้วย

จากคำถามเรื่องคุณวุฒิทางการศึกษาของครูผู้สอนภาษาจีน พบว่า ครูส่วน
ใหญ่ (7 คน) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาจีน มีครู 1 คนที่จบ
การศึกษาด้านวิชาภาษาไทย, 1 คน จบการศึกษาด้านวิชาภาษาอังกฤษ และครู
อีก 1 คน เป็นชาวจีนได้วันที่จบการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ในประเทศไทย

จากคำถามว่า เคยเข้ารับการฝึกอบรมภาษาจีนหรือไม่ จำนวนกี่ครั้ง และหน่วย
งานใดเป็นผู้จัดนั้น พบว่าครูส่วนใหญ่ (จำนวน 7 คน) เคยเข้ารับการฝึกอบรมแล้ว
มีรายละเอียดดังนี้ ครูที่เคยเข้ารับการฝึกอบรม 1 ครั้ง จำนวน 3 คน ครูที่เคยเข้ารับ
การฝึกอบรมแล้ว 2 ครั้ง จำนวน 3 คน ครูที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 3 ครั้ง
จำนวน 1 คน โดยมี สถาบันขงจื้อ และสพฐ. เป็นผู้จัด ส่วนอีก 3 คน ยังไม่เคย
เข้ารับการฝึกอบรม

จากข้อคำถามเรื่องลักษณะการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในโรงเรียนพบว่า มี 2 โรงเรียน ที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นวิชาบังคับในแผนการเรียน ศิลป์-จีน, 2 โรงเรียน จัดการเรียนการสอนเป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก, 2 โรงเรียน จัดการเรียนการสอนเป็นวิชาบังคับและกิจกรรมชุมนุม, 2 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเป็นวิชาเลือก, 1 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนเป็นทั้งวิชาบังคับ วิชาเลือก และกิจกรรมชุมนุม และอีก 1 โรงเรียน ยังไม่ได้จัดการเรียนการสอนเป็นวิชาบังคับ หรือวิชาเลือก เป็นเพียงกิจกรรมชุมนุมเท่านั้น

จากคำถามว่า ครูผู้สอนภาษาจีนเป็นผู้เขียนหลักสูตรรายวิชาภาษาจีนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนหรือไม่ หากไม่ใช่ใครเป็นผู้เขียน หรือใช้หลักสูตรของใคร พบว่า มากที่สุด คือ มี 4 โรงเรียนที่ใช้หลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ) ของสพฐ. มี 3 โรงเรียนใช้หลักสูตรที่เขียนขึ้นเอง มี 2 โรงเรียนใช้หลักสูตรของอาจารย์ท่านอื่นที่เคยเขียนไว้ และอีก 1 โรงเรียนเขียนหลักสูตรร่วมกับครูผู้สอนภาษาจีนท่านอื่น

จากคำถามเรื่องจำนวนห้องเรียนภาษาจีนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า 6 โรงเรียนมีจำนวนห้องเรียนภาษาจีนชั้นเรียนละ 1 ห้อง (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 ห้องเรียน, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ห้องเรียน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ห้องเรียน) รองลงมาคือ 3 โรงเรียน ที่มีจำนวนห้องเรียนภาษาจีนชั้นเรียนละ 2 ห้อง (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 ห้องเรียน, ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 ห้องเรียน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 ห้องเรียน) และมี 1 โรงเรียน ที่ไม่ระบุ จำนวนห้องเรียนของแต่ละชั้น

จากคำถามเรื่องจำนวนครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียน พบว่า โรงเรียน 5 แห่ง มีครูผู้สอนภาษาจีนอยู่ในโรงเรียนเพียง 1 คน (มี 4 โรงเรียนที่เป็นครูชาวไทย และ 1 โรงเรียนเป็นครูชาวจีน) มีโรงเรียน 3 แห่งที่มีครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียน 2 คน (เป็นชาวไทย 1 คน และ ชาวจีน 1คน) มีโรงเรียน 1 แห่งที่มีครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียน 3 คน (เป็นชาวไทย 1 คน และ ชาวจีน 2 คน) และอีก 1 แห่งที่มีครูผู้สอนภาษาจีนในโรงเรียน 6 คน (เป็นชาวไทย 2 คน และ ชาวจีน 4 คน)

จากคำถามเรื่องวัตถุประสงค์ของการเปิดรายวิชาภาษาจีนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า ร้อยละ 100 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาจีน

ร้อยละ 80 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาจีนสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ ร้อยละ 30 เพื่อให้นักเรียนได้เรียนภาษาจีนอย่างต่อเนื่องและใช้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

จากคำถามเรื่องผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุน การเปิดสอนภาษาจีน หรือไม่ว่าอย่างไบบ้างนั้น พบว่า ร้อยละ 100 ให้การสนับสนุน ผลักดันให้เกิดการเรียน การสอนในระดับชั้นต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ให้การสนับสนุนอุปกรณ์และการจัดทำสื่อการเรียน การสอน รวมทั้งให้การสนับสนุนครูผู้สอนภาษาจีนไปฝึกอบรมเพิ่มเติมด้วย

ในส่วนของเอกสารหรือหนังสือที่ใช้ประกอบการสอนนั้น พบว่า มี 4 โรงเรียน ใช้หนังสือสัมผัสภาษา ร่วมกับหนังสืออื่น (เช่น หนังสือตัวข้อสอบ HSK, หนังสือ จีนสื่อสารและจีนธุรกิจ, หนังสือจากประเทศไต้หวัน และหนังสือจากมหาวิทยาลัยภาษา และวัฒนธรรมปักกิ่ง เป็นต้น) 2 โรงเรียน ใช้หนังสือที่ตัวเอง, 2 โรงเรียนใช้หนังสือ สัมผัสภาษา และอีก 2 โรงเรียนใช้หนังสือสัมผัสภาษา ร่วมกับหนังสือที่ตัวเอง

จากคำถามเรื่องเนื้อหาของรายวิชา ซึ่งสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า ร้อยละ 100 เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนภาษาจีน ร้อยละ 40 เสริมเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน, ร้อยละ 40 เน้นการสื่อสารในชีวิต ประจำวัน, ร้อยละ 30 เสริมการตัวข้อสอบเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัย, ร้อยละ 30 เน้นการฝึกสัทอักษรจีน (Pinyin) และร้อยละ 10 เสริมการฝึกเขียนพู่กันจีน

จากคำถามเรื่องวิธีการสอน ซึ่งสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า ร้อยละ 100 ใช้วิธีฝึกการสนทนา, คัดตัวอักษรจีนและ Pinyin และ ฝึกอ่านจากแบบเรียนและ เอกสารอื่น ร้อยละ 80 ใช้วิธีอธิบายไวยากรณ์และให้นักเรียนฝึกแต่งประโยคและ ข้อความร่วมด้วย ร้อยละ 30 ใช้วิธีฝึกร้องเพลงจีนร่วมด้วย และร้อยละ 10 ใช้วิธี ฝึกกล่าวสุนทรพจน์ภาษาจีนร่วมด้วย

จากคำถามเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนนอกชั้นเรียน ซึ่งสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า ร้อยละ 100 มีการจัดบอร์ด หรือจัดนิทรรศการ ตามเทศกาล เช่น ตรุษจีน ไหว้พระจันทร์ เป็นต้น ร้อยละ 50 พานักเรียนไปร่วม กิจกรรมนอกสถานที่ ร้อยละ 40 มีการจัดประกวดการขับร้องเพลงจีนร้อยละ 30 มีการจัดการประกวดสุนทรพจน์ภาษาจีน ร้อยละ 20 จัดกิจกรรมการทำอาหารจีน ประกวดการคัดลายมือและการเขียนพู่กันจีน ร้อยละ 10 จัดการแสดงละครจีน

จากคำถามเรื่องการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน ซึ่งตอบได้ มากกว่า 1 ข้อ พบว่า ร้อยละ 100 ใช้หนังสือ นิตยสาร วารสาร ร้อยละ 80 ใช้

CD เพลง VCD การ์ตูน ภาพยนตร์จีน ร้อยละ 70 ใช้เว็บไซต์ ร้อยละ 50 ใช้แผ่นซีดี ร้อยละ 30 ใช้ CD ฟังการออกเสียง Pinyin ร้อยละ 20 ใช้บัตรคำและรูปภาพ ร้อยละ 10 ใช้แผนที่และรายการโทรทัศน์ช่องจากประเทศจีน

จากคำถามเรื่องการวัดผลประเมินผลการเรียนวิชาภาษาจีน พบว่า ส่วนใหญ่ (6โรงเรียน) มีการวัดผลประเมินผลโดยใช้เกณฑ์เก็บคะแนนระหว่างภาคจากแบบฝึกหัด, การสอบย่อยในแต่ละทักษะ และสอบกลางภาครวม 80 คะแนน และสอบปลายภาค 20 คะแนน ส่วนอีก 4 โรงเรียน ใช้เกณฑ์เก็บคะแนนระหว่างภาคจากแบบฝึกหัด, การสอบย่อยในแต่ละทักษะ และสอบกลางภาครวม 70 คะแนน และสอบปลายภาค 30 คะแนน

จากคำถามเรื่องปัญหาเกี่ยวกับสอนวิชาภาษาจีน ซึ่งสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า ร้อยละ 40 มีปัญหาเรื่องไม่มีแผนการสอนและสื่อการสอนที่เป็นมาตรฐาน ร้อยละ 30 มีปัญหาเรื่องนักเรียนที่ไม่มีพื้นฐานเกิดความท้อแท้เมื่อเรียนบทเรียนที่ยากขึ้น, นักเรียนไม่ค่อยตั้งใจเรียน, ผู้ปกครองและนักเรียนคาดหวังกับการสอบโควตา แต่เอกสารการเรียนกับเนื้อหาข้อสอบที่ใช้สอบโควตาแตกต่างกันมาก ทำให้ต้องแบ่งเวลาเรียนเพื่อการติวข้อสอบเพิ่มเติมให้นักเรียน ร้อยละ 20 มีปัญหาเรื่องขาดห้องภาษา และอุปกรณ์ฝึกทักษะ และเรื่องมีเวลาสอนน้อยเกินไป เมื่อเทียบกับเนื้อหาที่ต้องสอน ร้อยละ 10 มีปัญหาเรื่องงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอต่อการเตรียมสื่อการสอน, นักเรียนไม่ซื้อหนังสือ, ผู้สอนไม่มั่นใจเรื่องสำเนียงการออกเสียง และความหมายของคำศัพท์สแลง, อาจารย์ชาวจีนสื่อสารกับนักเรียนไม่ได้ และสื่อการสอน มีน้อย ราคาค่อนข้างสูง

จากคำถามเรื่องมีความต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาจีนในด้านใดบ้าง ซึ่งสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า ร้อยละ 40 ต้องการแผนการสอนที่เป็นมาตรฐาน ร้อยละ 30 ต้องการสื่อการสอนที่ทันสมัย และมีจำนวนเพียงพอแก่นักเรียน, หนังสือที่เป็นมาตรฐาน มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับข้อสอบที่ใช้สอบเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย, ครูที่จบด้านภาษาจีนหรือการสอนภาษาจีนโดยตรง ร้อยละ 20 ต้องการครูชาวจีนที่ไม่ใช่อาสาสมัคร (มีความสามารถในการสื่อสารกับนักเรียนได้), หนังสือที่มีครบทั้งแบบฝึก และบทเรียน, โอกาสในการเข้าร่วมการฝึกอบรมเทคนิคการสอนภาษาจีน และผู้เชี่ยวชาญที่มาช่วยติวข้อสอบให้นักเรียนที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย ร้อยละ 10 ต้องการทุนการศึกษาเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน

จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม โรงเรียนนวมินทราชูทิศพายัพ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนวัดโนทัยพายัพ โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม โรงเรียนทางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ โรงเรียนอรุโณทัยวิทยาคม และโรงเรียนอมก๋อยวิทยา รวมทั้งสิ้น 1,373 ฉบับ ได้รับคืนมา 1,196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.1 มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.8 เป็นเพศหญิง รองลงมา ร้อยละ 26.3 เป็นเพศชาย และร้อยละ 0.9 ไม่ระบุเพศ อายุของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ร้อยละ 33.8 อายุ 16 ปี รองลงมา ร้อยละ 32.8 อายุ 17 ปี, ร้อยละ 23.3 อายุ 18 ปี, ร้อยละ 8.5 อายุ 15 ปี, ร้อยละ 1.0 อายุ 19 ปี และร้อยละ 0.6 ไม่ระบุอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 38.8 เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, ร้อยละ 36.0 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และร้อยละ 25.2 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน เนื้อหา วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลวิชาภาษาจีน มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ด้านจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาภาษาจีน นักเรียนมีความคิดเห็นว่า จุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาภาษาจีน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการเขียนมากที่สุด รองลงมาเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการอ่าน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการพูด เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาในระดับสูงต่อไป เพื่อให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาจีน เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาจีนที่จะมีส่วนช่วยในการประกอบอาชีพ เพื่อให้นักเรียนมีความสนใจที่จะศึกษาภาษาจีนมากขึ้นนอกเหนือจากที่ศึกษาในชั้นเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟัง และเพื่อให้นักเรียนสามารถนำภาษาจีนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามลำดับ

ด้านเนื้อหาวิชาภาษาจีน นักเรียนมีความคิดเห็นว่า มีเนื้อหาส่งเสริมทักษะการเขียนมากที่สุด รองลงมาคือเนื้อหาส่งเสริมทักษะการอ่าน เนื้อหาส่งเสริมทักษะ

การพูด เพื่อให้สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพในอนาคต เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ได้ เนื้อหามีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เนื้อหาส่งเสริมทักษะ การฟัง เนื้อหาเหมาะสมกับวุฒิภาวะและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และมีการแบ่ง สัดส่วนของเนื้อหาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม ตามลำดับ

ด้านวิธีการสอน พบว่า วิชาภาษาจีนสอนโดยเน้นการปฏิบัติ โดยเฉพาะทักษะ การเขียน เพื่อให้นักเรียนสามารถจดจำคำศัพท์และนำไปใช้ได้ รองลงมาคือ สอนแบบ เน้นทักษะการอ่าน สอนแบบเน้นทักษะการพูด สอนแบบอื่นๆ เช่น ให้ศึกษาค้นคว้า รายบุคคล, รายกลุ่ม เป็นต้น สอนแบบเน้นไวยากรณ์และการแปล สอนแบบเน้นทักษะ การฟัง สอนแบบใช้บทบาทสมมุติ และสอนแบบใช้สถานการณ์จำลอง ตามลำดับ

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่มี การปฏิบัติมากที่สุด คือ อาจารย์ให้นักเรียนคิดคำศัพท์เป็นการบ้าน รองลงมาคือ อาจารย์อธิบายตามเอกสารประกอบการสอน อาจารย์ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเป็นคู่หรือ เป็นกลุ่มในการสนทนาโต้ตอบ อาจารย์อธิบายแล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม อาจารย์ให้ นักเรียนไปเข้าร่วมกิจกรรมในโอกาสและสถานที่ต่างๆ อาจารย์จัดประกวดการคัดลายมือ ของนักเรียน อาจารย์ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเป็นรายบุคคล เช่น การแนะนำตัว การเล่าเรื่อง ฯลฯ อาจารย์ให้นักเรียนจัดป้ายนิเทศเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาจีน และอาจารย์ให้นักเรียนจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน ส่วนความ เหมาะสมด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาจีนนั้น นักเรียนมีความคิดเห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจ เนื้อหาดีขึ้น

ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า สื่อการสอนที่มีการใช้มากที่สุด คือ หนังสือ หรือเอกสารประกอบการสอน รองลงมาคือการใช้สื่อรูปภาพ การใช้สื่อวารสาร นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ การใช้เกมเป็นสื่อการเรียน การใช้สื่อของจริงหรือสิ่งของตัวอย่าง การใช้สื่อแถบบันทึกเสียงหรือแผ่นเสียง การใช้สื่อหนังสือนอกเวลา การใช้สื่อแผนภูมิ การใช้สื่อวีดิทัศน์ (วิดีโอ) การใช้สื่อโทรทัศน์ การใช้สื่อสไลด์หรือภาพนิ่ง การใช้สื่อ ภาพยนตร์ การใช้เว็บไซต์ และการใช้แผ่นใสและเครื่องฉายข้ามศีรษะเป็นสื่อการเรียน การสอน ตามลำดับ โดยทั้งนี้ นักเรียนมีความเห็นว่าสื่อการเรียนการสอนที่ใช้มี ความเหมาะสมระดับปานกลาง เป็นสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา

ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ประหยัด สามารถใช้ได้อย่างสะดวก ทันสมัย และมีเพียงพอกับความต้องการ

ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า วิชาภาษาจีนมีการวัดผลประเมินผลโดยวิธีการสอบข้อเขียนกลางภาคและปลายภาค มากที่สุด โดยทั้งนี้ มีการเก็บคะแนนในส่วนการทำแบบฝึกหัดเป็นการบ้าน การทำแบบฝึกหัดในชั่วโมงเรียน การสังเกตความสม่ำเสมอของการเข้าชั้นเรียนและความตั้งใจเรียน สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทดสอบย่อยหลังจากสอนจบเนื้อหาแต่ละเรื่อง ให้ตอบคำถามปากเปล่า และสอบภาคปฏิบัติในลักษณะต่างๆ ตามลำดับ ในส่วนลักษณะของข้อสอบ พบว่าครูใช้ข้อสอบที่มีทั้งปรนัยและอัตนัยมากที่สุด รองลงมาข้อสอบอัตนัยเพียงแบบเดียว และข้อสอบปรนัยเพียงแบบเดียวคือ ตามลำดับ และนักเรียนมีความคิดเห็นว่าการกำหนดคะแนนการวัดผลและประเมินผลอย่างเหมาะสม ในระดับปานกลาง

ส่วนแบบสอบถามปลายเปิด (Open-End) นักเรียนให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า จุดมุ่งหมายดี แต่ไม่เพียงพอสำหรับการสอบเข้าเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น
2. ด้านเนื้อหาวิชา มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรจัดเนื้อหาให้ครบถ้วน ทั้งด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน และจัดการเรียนการสอนทักษะในแต่ละด้านให้เท่าเทียมกัน ไม่ควรเน้นด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป และควรจัดทำเนื้อหาให้นักเรียนเรียนอย่างสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ ในส่วนของเนื้อหาวิชาที่ค่อนข้างยาก และมีปริมาณมาก ควรจัดเนื้อหาที่เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับระยะเวลาในการสอน
3. ด้านวิธีสอน มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรให้นักเรียนมีโอกาสดูฝึกทักษะด้านต่างๆ กับเจ้าของภาษา ควรให้นักเรียนมีโอกาสดูตอบกันในห้องเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนกล้าสนทนา และกล้าแสดงออก รวมถึงครูผู้สอนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ กับนักเรียน ให้นักเรียนมีโอกาสดูฝึกทักษะต่างๆ นอกสถานที่ และควรมีการสอดแทรกเกมระหว่างการเรียนรู้ด้วย
4. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีกิจกรรมช่วยจำคำศัพท์ และควรจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนสามารถทำร่วมกันได้

ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีเว็บไซต์ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองได้ ปัจจุบันมีสื่อค่อนข้างน้อย ควรมีการจัดสื่อให้เพียงพอ หลากหลาย รวมถึงให้มีความทันสมัย และสะดวกในการศึกษา ควรใช้สื่อที่เข้าใจง่าย และมีความสนุกสนานในการเรียน

ด้านการวัดและประเมินผล มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรมีการประเมินนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ หรือ ประเมินก่อนและหลังเรียนทุกครั้ง

บทสรุป

ผลจากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ทำให้ได้ทราบถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนว่า มีครูผู้สอนที่จบตรงสาขา แต่ส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายในการสอน มีการกำหนดเนื้อหา วิธีการสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่ยังติดขัดด้วยเวลาที่น้อย ทำให้การจัดการเรียนการสอนยังไม่ครบถ้วนและเพียงพอสำหรับการฝึกทักษะต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและการเรียนต่อในระดับสูง เอกสารประกอบการสอน และแผนการสอน ยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน นอกจากนั้นยังขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย รวมทั้งห้องปฏิบัติการภาษาที่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อมูลที่ปรากฏในการศึกษานี้ เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมในระหว่างปี 2551 – 2552 จึงน่าจะมีการเก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้ง เพื่อจะได้เห็นแนวโน้ม หรือพัฒนาการด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2526). “การจัดระบบการเรียนการสอน.” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการสอน หน่วยที่ 12*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2527). *วิธีสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธารณาการพิมพ์.
- บำรุง กลัดเจริญ และฉวีวรรณ กิณาวงค์. (2527). *วิธีสอนทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์ณศ.

- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ. (2526). “หลักการสอน.” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการ
การสอน. หน่วยที่ 8 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2525). “การเรียนการสอนในวิทยาลัย.” พุดเรื่องอุดมศึกษา.
กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- ไพโรจน์ ตรีธรรณกุล. (2520). พัฒนาการสอนและการสอนแบบจุลภาค. กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2527). วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2523). “หลักการวัดและประเมินผล.” ใน เอกสารคู่มืออาจารย์
ด้านการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิชาการ หน่วยพัฒนาคณาจารย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระวีวรรณ สาริการิน. (2529). “ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการ
เรียนการสอนวิชา วิธีสอนภาษาไทยในวิทยาลัยครู.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ วัฒนานนท์. (2528). “ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการ
เรียนการสอนวิชาภาษาไทยธุรกิจในวิทยาลัยอาชีวศึกษา.” วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Good, Carter V. (1955). *Dictionary of Education*. New York: McGraw Hill
Book Company.
- Klausmeier, Herbert J., and Ripple Richard E. (1971). *Learning and Human
Abilities Education Psychology*. 3rd.ed. London: Harper and Row.

การรับรู้และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบ การพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Perception and Satisfaction of the Participants on Development Model for Sub-District Good Schools in the Three Southern Border Provinces

สอริหะ สาติน ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา), ครู โรงเรียนบ้านอนุบาลสตูล จังหวัดสตูล
ดร.ชวลิต เกิดทิพย์ Ed.D. (Research Design and Statistics), อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตาม สถานภาพ อายุ และวุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนทั้งสิ้น 192 คน ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .945 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า F-test และเปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธีการ LSD ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกันมีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุและวุฒิภาวะต่างกัน มีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพและอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ แต่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล, ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง, โรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The purpose of this research was to study and compare the perception and satisfaction of the participants on development model for good sub-district school in the three southern border provinces classified by status, age, and maturity. The sample group was 192 participants of the sub-district good schools in the three southern border provinces. The instruments used for this research was questionnaire by Likert's Rating Scale concept. The reliability of the overall inventories was equal to .945. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, F-test and multiple comparisons by LSD method. The research result could be concluded as follows:

1) The participants had perception on the development model of sub-district good schools in the southern border provinces as overall image at a high level.

2) The participants had satisfaction on the development model of sub-district good schools in the southern border provinces as overall image at a high level.

3) According to the participants who had different status, there was the difference as overall image by statistic significance at .01 level on the perception of the development model for sub-district good schools in the southern border provinces. However for the participants who had different age and maturity, there was no difference as overall image on the perception of the development model for sub-district good schools in the southern border provinces.

4) According to the participants who had different status and age, there was the difference as overall image on the development model for sub-district good schools in the southern border provinces by statistic significance at .01 and .05 level, respectively. However, the participants who had different maturity had no difference as overall image on the satisfaction

of development model for the sub-district good schools in the southern border provinces.

Key Words: Development model for sub-district good schools, participants, sub-district good schools in the southern border provinces

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา บุคคลที่ได้รับการศึกษาที่ดีจะบ่งบอกถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (อ้อม ประนอม, 2540) โรงเรียนเป็นองค์กรทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบทซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ด้อยโอกาสในการได้เข้าเรียนในโรงเรียนคุณภาพ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทั้งโอกาส และคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดช่องว่างทางอาชีพและการดำรงชีวิตของคนในสังคมในที่สุด (ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์, 2546 อ้างถึงใน จินตา อูสมาน, 2548) เช่นเดียวกันกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา ได้มีการสำรวจผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส ปรากฏว่าผลการสอบของนักเรียนทั้งสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ติดอันดับสุดท้ายของประเทศ เกิดมาจากสาเหตุที่ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาหรือบุคลากรในสถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างเต็มศักยภาพสถานศึกษาขาดแคลนครูผู้สอน นอกจากนี้ ด้านการนิเทศจากหน่วยงานระดับสูงไม่สามารถติดตามช่วยเหลือการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างใกล้ชิดและทั่วถึงมากนัก ส่วนในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน การพบปะเยี่ยมเยียน การให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง และชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ ต้องหยุดชะงัก (จินตา อูสมาน, 2548) ส่งผลให้นักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนไม่น้อยที่พลาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษายังสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านโอกาสการเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะนักเรียนในท้องถิ่นชนบทนั้น นับว่ายังไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงลดความเหลื่อมล้ำได้ทันนัก ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาได้มีการปฏิรูปและพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่จะต้องแก้ไขทั้งทางด้านโอกาสการเข้าถึงการศึกษา

ความเสมอภาคและคุณภาพการศึกษา รัฐบาลจึงได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) เพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยมี เป้าหมายสำคัญคือ การให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพด้วยการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย สร้างโอกาสทางการศึกษา อย่างทั่วถึงต่อเนื่อง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาสถานศึกษาในท้องถิ่นชนบทให้มีคุณภาพและมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความตระหนักและเห็นความสำคัญ ในการพัฒนาการศึกษา จึงกำหนดนโยบายการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพในท้องถิ่น ชนบท โครงการ“โรงเรียนดีประจำตำบล” ขึ้นให้เป็น “โรงเรียนคุณภาพ” มีความพร้อม และเข้มแข็งทั้งทางด้านวิชาการ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สุขภาพ พลานามัย และพื้นฐาน อาชีพ สามารถให้บริการการศึกษาแก่นักเรียนอย่างมีคุณภาพ เป็นแหล่งการเรียนรู้ และ บริการชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโดยโรงเรียนสามารถ จัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ให้บริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในท้องถิ่นชนบท และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรในท้องถิ่น

จากหลักการดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามที่ กำหนดและสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามนโยบายการพัฒนาการ ศึกษาโรงเรียนดีประจำตำบลได้นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งจาก ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ในการรับรู้ วางแผน ส่งเสริมสนับสนุนและดูแลนักเรียนร่วมกับโรงเรียนในการขับเคลื่อน และพัฒนาสถานศึกษาให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การรับรู้เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลไปยังการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โรงเรียนดีประจำตำบล ของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการ สถานศึกษา เนื่องจากการรับรู้และการเข้าใจตรงกันถึงรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดี ประจำตำบลนั้น จะส่งผลให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตนในการพัฒนา สถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ เมื่อมีการรับรู้และเข้าใจที่ตรงกันแล้วก็จะ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่น ความศรัทธา และการยอมรับรวมถึงความพึงพอใจที่มี ต่อการการปฏิบัติงานของสถานศึกษา สิ่งเหล่านี้จะนำมาซึ่งความร่วมมือที่ดีของ ทุกภาคส่วน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการรับรู้และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการครู เจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนดีประจำตำบลว่ามีการรับรู้และพึงพอใจต่อการดำเนินงานในการพัฒนาสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ผลจากการศึกษาทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลว่าอยู่ในระดับใดและสามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่อปรับปรุง แก้ไขและพัฒนา วิธีการดำเนินงานของสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนผู้มีส่วนที่รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสถานศึกษาที่ร่วมโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลได้นำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพ อายุ และวุฒิการศึกษา
4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพ อายุ และวุฒิการศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกัน มีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน

3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน
4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน
5. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน
6. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. เนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล 4 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานทางวิชาการ มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ มาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้และมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 367 คน ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการครู จำนวน 211 คน เจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 45 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 111 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการคำนวณสูตรของ (Yamane, 1973 อ้างถึงใน ณริณ ศรีวิหะ, 2540) จำนวนทั้งสิ้น 192 คนประกอบด้วยข้าราชการครู รวม 106 คน เจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 27 คน คณะกรรมการสถานศึกษารวม 59 คน

3. ขอบเขตของตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพ อายุ และวุฒิการศึกษาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำแนกได้ ดังนี้

3.1.1 สถานภาพ

3.1.1.1 ข้าราชการครู

3.1.1.2 เจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.1.3 คณะกรรมการสถานศึกษา

3.1.2 อายุ

3.1.2.1 ต่ำกว่า 30 ปี

3.1.2.2 30 - 40 ปี

3.1.3.3 40 ปีขึ้นไป

3.1.3 วุฒิกการศึกษา

3.1.3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.3.2 ปริญญาตรี

3.1.3.3 สูงกว่าปริญญาตรี

3.2 ตัวแปรตาม คือ

3.2.1 การรับรู้ที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล 4 มาตรฐาน ดังนี้

3.2.1.1 มาตรฐานทางวิชาการ

3.2.1.2 มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ

3.2.1.3 มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้

3.2.1.4 มาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน

3.2.2 ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล

4 มาตรฐาน ดังนี้

3.2.2.1 มาตรฐานทางวิชาการ

3.2.2.2 มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ

3.2.2.3 มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้

3.2.2.4 มาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน

นิยามศัพท์

1. รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง แนวทางที่สถานศึกษาใช้ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น “โรงเรียนดีมีคุณภาพ” โดยมีรูปแบบการพัฒนา 4 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานทางวิชาการ มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ มาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. มาตรฐานทางวิชาการ หมายถึง สถานศึกษามีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปีที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จัดการเรียนการสอนที่เน้นการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น มีระบบช่วยเหลือนักเรียนที่อ่านหนังสือไม่ออก

ส่งเสริมความเป็นเลิศทางด้านดนตรี กีฬา ศิลปะและเทคโนโลยี ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ทั้งนี้ทางโรงเรียนจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทางผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและระดมความคิดเห็นให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น

3. มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ หมายถึงสถานศึกษามีการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในสถานศึกษาให้มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มีอาคารเรียน อาคารประกอบการ ห้องปฏิบัติการ สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน และมีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนของนักเรียน
4. มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ หมายถึง สถานศึกษามีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีทักษะพื้นฐานด้านอาชีพและการมีรายได้ นักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้วสามารถประกอบอาชีพได้ โดยมีวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้และส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยสถานศึกษามีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน สถานศึกษาจัดหาแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน
5. มาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง สถานศึกษาส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคของการจัดการศึกษา มีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนที่ชัดเจน เข้าใจตรงกัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่งเสริมอาชีพให้แก่นักเรียน สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ในการให้บริการแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง
6. การรับรู้ที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล หมายถึง การแปลความหมายที่เกิดจากการพบเห็น การได้ยิน การสัมผัสผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อแนวทางที่สถานศึกษาใช้ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น “โรงเรียนดีมีคุณภาพ” โดยมีรูปแบบการพัฒนา 4 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานทางวิชาการ มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ มาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน

7. ความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบล หมายถึง ความคิดเห็นทั้งทางบวกและลบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อแนวทางที่สถานศึกษาใช้ในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น “โรงเรียนดีมีคุณภาพ” โดยมีรูปแบบการพัฒนา 4 มาตรฐาน ดังนี้ มาตรฐานทางวิชาการ มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ มาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน
8. โรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง สถานศึกษาในท้องถิ่นชนบท ทั้งสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส รุ่นที่ 1 จำนวนทั้งสิ้น 9 สถานศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาให้มีความพร้อมทั้งมาตรฐานทางวิชาการ มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ มาตรฐานการส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ และมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน
9. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแลโรงเรียนตีประจำตำบล และคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนตีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
10. ข้าราชการครู หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาโรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
11. เจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเขตพื้นที่รับผิดชอบ กำกับ ดูแลโรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โดยดำรงตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ตำแหน่งนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตำแหน่งประธานสภาตำบล ตำแหน่งปลัด ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการศึกษา
12. คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ตัวแทนผู้นำชุมชน ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนศิษย์เก่าที่มาจากการคัดเลือกหรือแต่งตั้งให้มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลโรงเรียนตีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
13. สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้ 4 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้ มาตรฐานทางวิชาการ มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ มาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ มาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 49 ข้อ

การสร้างเครื่องมือ

ศึกษาเอกสารเกี่ยวข้อง ศึกษาวิธีการสร้างและรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วสร้างเครื่องมือภายใต้ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อ (Content Validity) แล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .945

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 192 ชุด ใช้เวลาประมาณ 2 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงกลุ่มตัวอย่างและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 189 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.44

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การทดสอบค่า F-test และเปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธีการ LSD

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการรับรู้ต่อการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการรับรู้ต่อการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นมาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มาตรฐานต่าง ๆ ทุกมาตรฐานอยู่ในระดับมาก ยกเว้นมาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ที่อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพอายุและวุฒิการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

3.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกันมีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกันมีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในทุกมาตรฐานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าในมาตรฐานทางวิชาการ มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพและมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนในมาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูมีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนตีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้กับมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นมาตรฐาน

ทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 30-40 ปี มีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 40 ปีขึ้นไป และมาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 30-40 ปี มีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วงต่ำกว่า 30 ปี

3.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณา เป็นรายมาตรฐานพบว่า ทุกมาตรฐานไม่แตกต่างกัน ยกเว้นมาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีและวุฒิกการศึกษาปริญญาตรีมีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

4. ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพอายุ และวุฒิการศึกษา ปรากฏผลดังนี้

4.1 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกันมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครู

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานทางวิชาการและมาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นคณะกรรมการสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล

มากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครู ส่วนมาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพและมาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าในมาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการสถานศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและในมาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

4.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 30 - 40 ปี มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 40 ปีขึ้นไป และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วงต่ำกว่า 30 ปี

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพและมาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าในมาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 30 - 40 ปี และอายุในช่วง 40 ปีขึ้นไปมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วงต่ำกว่า 30 ปี ส่วนในมาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 30 - 40 ปี มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 40 ปีขึ้นไป

4.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่ามาตรฐานส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นมาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 และเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD พบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องการรับรู้และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ระดับการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันเพ็ญ หนองตะไกร (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาผลการดำเนินงานและแนวทางเสริมสร้างการดำเนินงานโรงเรียน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว ผลการวิจัย พบว่า ผลการดำเนินงานของโรงเรียนหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว โดยรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คิวนาถ สว่างวงศ์ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผลการวิจัย พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีโอกาสได้รับรู้ ได้รับข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ หรือการประชุมชี้แจงที่เกี่ยวกับนโยบายของโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการช่วยกันพัฒนาและส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพได้ตามเป้าหมายและหลักการที่ทางสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยังรับรู้ รับทราบกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลในเชิงประจักษ์จากการพบเห็นหรือสัมผัสโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เช่น การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้พบเห็นการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงภูมิทัศน์ ให้มีความร่มรื่น สวยงาม มีอาคารเรียน ห้องเรียน รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องวิทยาศาสตร์ สวนพฤกษศาสตร์ เป็นต้น ที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และสืบค้นหาข้อมูลได้อย่าง

ต่อเนื่อง การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน โดยการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามาร่วมถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่ผู้เรียน การใช้ประโยชน์ร่วมกันของอาคารสถานที่รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เป็นต้น ประกอบกับความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้รับจากการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงเกี่ยวกับนโยบาย หรือวิสัยทัศน์ที่ทางสถานศึกษาต้องการจะพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ ยิ่งทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจต่อรูปแบบการดำเนินงานของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนดีประจำตำบลมีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ ปิยะนันท์ ชิโสภา (2549 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อผลสำเร็จอย่างสมดุรอบด้านจากการบริหารจัดการของโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อผลสำเร็จอย่างสมดุรอบด้านจากการบริหารจัดการของโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรอบด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมทรง กระจำวงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อผลสำเร็จอย่างสมดุรอบด้านจากการบริหารจัดการของโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษาโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของบรรจง อินทะหอม (2550 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในฝัน จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในฝัน จังหวัดบุรีรัมย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ความพึงพอใจของนักเรียนและนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในฝัน จังหวัดบุรีรัมย์โดยรวม

อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้ รับทราบและเข้าใจ ต่อบทบาทหน้าที่ของตนในการร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มี คุณภาพที่ดีขึ้นตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล เมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้าใจถึงเป้าหมาย วัตถุประสงค์รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของตนในการส่งเสริม สนับสนุน หรือร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับสถานศึกษาแล้ว ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจ สามารถให้ความช่วยเหลือและร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยในการ ขับเคลื่อนร่วมกับสถานศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาให้ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อทุกฝ่ายเข้าใจตรงกัน และมีการร่วมมือกันในทุกภาคส่วนก็จะส่งผล ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้พบเห็น การเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาในเชิงประจักษ์ต่อผล การดำเนินงานของสถานศึกษาในมาตรฐานทางวิชาการ มาตรฐานความพร้อม ด้านกายภาพ มาตรฐานส่งเสริมอาชีพและการมีรายได้ และมาตรฐานการมีส่วนร่วม ของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกิดการประเมินค่าโดยการเปรียบเทียบก่อน และหลังการพัฒนาสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล เมื่อผลการดำเนินงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่ทางสถานศึกษาได้ชี้แจง ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ ประกอบกับการใช้ประสบการณ์เดิมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้พบเห็นจากประสาท สัมผัสทั้งห้า ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา เกิดเป็นความพึงพอใจยอมรับและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีความเชื่อมั่นและศรัทธา ต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพตามรูปแบบ การพัฒนาของโรงเรียนดีประจำตำบล โดยโรงเรียนและชุมชนสามารถจัดกิจกรรม อันเป็นประโยชน์เพื่อบริการและเชื่อมความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ในระดับมาก

3. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนา โรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพ อายุ และวุฒิการศึกษา

3.1 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยะนันท์ ชิโสภา (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้านจากการบริหารจัดการของโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจทั้งภาพรวมแตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกัน มีบทบาทและหน้าที่รวมทั้งประสบการณ์ในการการทำงานต่างกัน ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกันย่อมส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการรับรู้ที่ต่างกัน เนื่องจากการติดต่อสื่อสาร การประสานงานหรือการรับรู้ในด้านต่าง ๆ กับสถานศึกษามากน้อยแตกต่างกัน

นอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีการรับรู้ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลได้มากกว่า เนื่องจากข้อมูลข่าวสาร รายละเอียดต่าง ๆ ของโรงเรียนดีประจำตำบล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำคู่มือดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบลให้แก่สถานศึกษา รวมทั้งการคอยนิเทศ ติดตามการดำเนินงานโดยมีโรงเรียนหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันเป็นพี่เลี้ยงในการให้คำปรึกษาและแนะนำวิธีการดำเนินงานของสถานศึกษาว่าให้เป็นไปในทิศทางใด เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นข้าราชการครูและคณะกรรมการสถานศึกษาจึงมีความรู้ความเข้าใจต่อการรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่เป็นเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้อง กับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุตติกาญจน์ เพชรแก้ว (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า 1) บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในระดับน้อย 2) บุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ระดับ ตำแหน่ง และสายงานแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของประวิทย์ บวรณโกศล (2545) ที่ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกัน ได้รับข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์หรือการประชุมชี้แจงที่เกี่ยวกับนโยบายหรือกระบวนการ ดำเนินงานของสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้นในระยะเวลาเดียวกันหรือได้รับข้อมูล ที่ตรงกันส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกันมีความสามารถในการรับรู้ที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลขึ้นอยู่กับกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ประการ คือการสัมผัส การแปลผลจากการสัมผัสความรู้เดิมหรือประสบการณ์ คนเราสามารถเรียนรู้ได้จากการสัมผัส การใช้ประสบการณ์เดิมช่วยในการแปลความหมายของสิ่งนั้นออกมาในรูปของความรู้ความเข้าใจ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2547) เพราะฉะนั้นหากสถานศึกษาได้สื่อสาร ชี้แจงให้ความรู้ที่ตรงกันในเรื่องของรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนประจำตำบล อาจเป็นการชี้แจงที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ เช่น การเผยแพร่ข่าวสารด้วยวิธีการให้นักเรียนนำข่าวสารไปแจ้งผู้ปกครอง การประชาสัมพันธ์ผ่านป้ายนิเทศเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลและกิจกรรมหรือโครงการที่สถานศึกษาดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลรวมทั้งความก้าวหน้าในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ได้รับรู้รวบรวมข้อมูลเกิดการประมวลผล ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าและแปลความหมายของสิ่งนั้นออกมาในรูปของความรู้ความเข้าใจ ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกันมีการรับรู้ที่ไม่แตกต่างกัน

3.3 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวรงค์ วงศ์ศรีทา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติตามทฤษฎีของผู้บริหารโรงเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับวุฒิการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูติกาญจน์ เพชรแก้ว (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า 1) บุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในระดับน้อย 2) บุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ระดับ ตำแหน่ง และสายงานแตกต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันได้รับข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ หรือการประชุมชี้แจงที่เกี่ยวกับนโยบายหรือกระบวนการดำเนินงานของสถาน ศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลที่ทางสถานศึกษาจัดขึ้นในระยะเวลาเดียวกันหรือได้รับข้อมูลที่ตรงกัน โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันอาจมีบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสถานศึกษาผ่านประสาทสัมผัส ทั้งห้าและแปลค่าออกมาในรูปของการรับรู้และความเข้าใจในสิ่งนั้น ๆ จึงทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการรับรู้ ต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลที่ไม่แตกต่างกัน

4. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพอายุและวุฒิการศึกษา

4.1 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนา โรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะนันท์ ชิสภา (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์รอบด้านจากการบริหารจัดการของโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริหารและครูมีความพึงพอใจทั้งภาพรวมแตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกัน มีบทบาทและหน้าที่รวมทั้งประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีมุมมองหรือทัศนคติที่ต่างกันย่อมส่งผลให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพต่างกันมีความพึงพอใจที่ต่างกัน เนื่องจากประสบการณ์ที่ได้รับจากการสัมผัสหรือการพบเห็น รวมทั้งการได้รับรู้เกี่ยวกับรูปแบบและเกณฑ์การประเมินในการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากน้อยแตกต่างกัน

นอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคณะกรรมการสถานศึกษา มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล มีค่าเฉลี่ยมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครู แสดงให้เห็นถึงผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาว่า อาจมีจุดบกพร่องบางประการในการดำเนินงานของสถานศึกษาตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล หรือยังมีข้อควรปรับปรุงเพื่อแก้ไขให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานให้มี ประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น เนื่องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูมีบทบาทและหน้าที่ การปฏิบัติงานในสถานศึกษาจึงทำให้มีการรับรู้และความเข้าใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่ทางภาครัฐในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูจะได้รับรู้ถึงแนวทางการปฏิบัติงาน และอาจจะพบจุดบกพร่องจากการดำเนินงานของสถานศึกษาในการดำเนินโครงการต่างๆ ในการพัฒนาตามรูปแบบของโรงเรียนดีประจำตำบล และเข้าใจถึงเกณฑ์การประเมินของโรงเรียนดีประจำตำบล จึงทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการครูมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของสถานศึกษาว่า

ยังต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานในสถานศึกษาให้มากกว่าเดิมเพื่อให้สามารถดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนประจำตำบลที่มีอย่างมีคุณภาพ

4.2 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของเกียร มีแต้ม (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม ต่อความสำเร็จของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม ต่อความสำเร็จของโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน และครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 20 ปีกับครูที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี เห็นว่าโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกัน มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ถึงนโยบายในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล รวมทั้งได้พบเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาจากการติดต่อสื่อสาร การเข้ารับบริการรวมทั้งการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ประกอบกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ใช้ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม ความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมของตนมาใช้ประกอบการเปรียบเทียบและประเมินค่าของผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ออกมาในรูปของความพึงพอใจ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกันย่อมมีความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม ความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมที่ต่างกันไป ส่งผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลแตกต่างกัน

นอกจากนี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 30 - 40 ปี มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนา โรงเรียนดีประจำตำบลมีค่าเฉลี่ยมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 40 ปีขึ้นไปและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีอายุในช่วงต่ำกว่า 30 ปีแสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 30 - 40 ปี เป็นกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินงานรวมถึงพัฒนาส่งเสริมสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ ตรงตามเป้าหมายของโรงเรียนดีประจำตำบล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วง 30 - 40 ปี กลุ่มนี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ

สถานศึกษาย่อมเห็นถึงความเปลี่ยนแปลง หรือผลของการดำเนินงานของสถานศึกษา ตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในมาตรฐานทางวิชาการ มาตรฐานความพร้อมด้านกายภาพ มาตรฐานส่งเสริมอาชีพ และการมีรายได้ มาตรฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อ รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลมากกว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีอายุในช่วงอายุน้อยๆ

4.3 ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อ รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวรงค์ วงศ์ศรีทา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา กระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติตามทรรศนะของผู้บริหารโรงเรียนเมื่อ เปรียบเทียบตามวุฒิการศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นทั้งทางบวกและลบที่ได้มาจากการรับรู้ การพบเห็นหรือรับทราบ ถึงผลการดำเนินงานของสถานศึกษา ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าในช่วงเวลาเดียวกัน หรือได้รับข้อมูลที่ตรงกัน จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน จึงทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันได้รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสถานศึกษาผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เกิดการเปรียบเทียบ ก่อนและหลังของ การดำเนินงานและประเมินค่าออกมาในรูปของความพึงพอใจต่อการได้รับการตอบสนอง จากความคาดหวังที่สถานศึกษาได้ดำเนินงานตามรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดี ประจำตำบลของสถานศึกษา จึงทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีประจำตำบลที่ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรจัดให้มีธนาคารออมทรัพย์ SME ขึ้นในสถานศึกษา เพื่อให้ นักเรียนมีการบริหารจัดการธุรกิจของตนเอง อาทิ กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มการเกษตร การปลูกผัก กลุ่มช่างตัดผม เป็นต้น นำเงินดังกล่าวมาฝากที่ธนาคารเป็น เงินหมุนเวียนและปันผลให้แก่นักเรียนต่อไป

2. สถานศึกษาควรมีการทำแบบสำรวจหรือแบบติดตามนักเรียนที่จบการศึกษาไปในแต่ละปี ถึงการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต
3. สถานศึกษาควรมีการสร้างแกนนำในการประชาสัมพันธ์ชี้แจงที่เกี่ยวกับแผนงานหรือการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของตนมากยิ่งขึ้น กลุ่มแกนนำนี้อาจจะมาจากสถานศึกษาคัดเลือกตัวแทนจากชุมชนที่มีอายุ ระหว่าง 30 - 40 ปี

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง
2. ควรศึกษารูปแบบที่ส่งผลให้การบริหารงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จในเชิงลึก โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อใช้เป็นต้นแบบของการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารงานของโรงเรียนดีประจำตำบลประสบความสำเร็จในเชิงลึก โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เพื่อใช้เป็นต้นแบบของการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

บรรณานุกรม

- กมลศักดิ์ ไชยมุสิก. (2549). “การบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันของโรงเรียนกาญจนาดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (สำเนา)
- กรมสามัญศึกษา. (2531). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา.
- กุหลาบ รัตนจักรธรรม. (2544). การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนต่อการรับบริการสาธารณสุขของรัฐ ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย.
- กัลยา เชื้อพลากิจ. (2530). “ความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประสานมิตร”
- เกษียร มีแต่ม. (2551). “ความคิดเห็นของครูโรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาคม ต่อความสำเร็จของโครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน” ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (สำเนา)

- ไกรษี ตูนา. (2550). การศึกษาความยั่งยืนของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนในฝัน : การศึกษาแบบข้ามกรณีโรงเรียนต้นแบบ (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.Labschool.net> [15 พฤศจิกายน 2554].
- จินตนา มากชู. (2540). “การศึกษาการดำเนินงานนิเทศงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดสงขลา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำเนา)
- จินดา อูสมาน. (2549). “ประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝันในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จำเริญ สีสม. (2546). “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ขวรงค์ วงศ์ศรีทา. (2540). “กระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองคาย”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชุดิกาญจน์ เพชรแก้ว. (2546). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี”. รายงานการวิจัย. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ชุมพล ทองคำ. (2543). “การศึกษาการใช้อำนาจของผู้บริหารตามการรับรู้ของผู้บริหารผู้ช่วยบริหารและอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ เสนฤทธิ์. (2540). “การวางแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ : กรณีศึกษาโรงเรียนลำปาววิทยาคม”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (สำเนา)

- ธงชัย สันติวงษ์. (2542). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธงชัย สันติวงษ์ และชัยยศ สันติวงษ์. (2548). *พฤติกรรมของบุคคลในองค์กร*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราข. (2547). *การจัดการสมัยใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กเพรส จำกัด.
- บรรจง อินทะหอม. (2550). “การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนในฝัน จังหวัดบุรีรัมย์”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. (ลำเนา)
- บรรยงค์ โตจินดา. (2542). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น (1977) จำกัด.
- บุญเกิด พึ่งสวัสดิ์. (2550). “ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนในฝัน จังหวัดฉะเชิงเทรา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณนครินทร์. (ลำเนา)
- บุญเสริม เพ็งหมาน. (2541). “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถ การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดยะลา”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ. (ลำเนา)
- ประวิทย์ นุรณโกศล. (2545). “ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. (ลำเนา)
- ปรภากร กองแก้ว. (2546). “การเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อปัจจัย ส่วนประสมทางการตลาดของผู้ผลิตสุรภัณฑ์รายใหญ่ กรณีศึกษาเฉพาะ ในเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- _____. (2547). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- ปิยะนันท์ อธิโสภ. (2549). “เรื่องความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อผลสำเร็จอย่างสมดุลรอบด้านจากการบริหารจัดการของโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (สำเนา)
- _____. (2551). “การประเมินโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันของโรงเรียนมัธยมวาริชภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (สำเนา)
- พ่องศรี วาณิชยศุภวงศ์. (2546). เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพฑูลย์ ยาไทย. (2538). “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มธุรส สว่างบำรุง. (2542). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : กิตติการพิมพ์.
- มยุรี เลิศวัฒนะกุลศิริ. (2540). “การรับรู้และความพึงพอใจของผู้บริหารต่อโครงการวางแผนพัฒนาสายอาชีพพนักงาน ศึกษากรณี บริษัทในกลุ่มมหพันธ์”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ร็อบบินส์, สตีเฟ่น พี. (2548). พฤติกรรมองค์การ. แปลจาก Organizational Behavior. โดย รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). เพียร์สัน เอ็ดดูเคชั่น อินไอน์นา.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). การจัดการสมัยใหม่. กรุงเทพฯ : ธรรมสาร จำกัด.
- เรวัตร ชำทอง. (2548). “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา

- เขต 1". วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. (สำเนา)
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วนิดา ไก่กี. (2545). "ความคาดหวังของชุมชนต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา". วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. (สำเนา)
- วัฒนา มโนจิตร. (2540). "การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่". วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- วันเพ็ญ หนองตะไกร. (2550). "ผลการดำเนินงานและแนวทางเสริมสร้างการดำเนินงานโรงเรียนโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว". วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิชัย รัตนวรรณ. (2550). "การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5". วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- วิเชียร วิทย์อุดม. (2547). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- วุฒินนท์ วิมลศิลป์. (2533). "บรรยายภาคองค์การกับความพอใจในงานของครูโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท". วิทยานิพนธ์ ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต. (สำเนา)
- ศรिवรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์ม และไซเท็กซ์ จำกัด.
- ศิวนาถ สว่างวงศ์. (2550). "การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 4". ภาคนิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (สำเนา)

- ศุภรญา ททรัพย์สิน. (2550). “การศึกษาประสิทธิผลโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. (สำเนา)
- สกล อนันตเสรี. (2545). “ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัย วลัยลักษณ์”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- สมคิด เจริญศิริ. (2545). “การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มการงานอาชีพ และเทคโนโลยีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6”. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. (สำเนา)
- สมเจตน์ นาคเสวี. (2549). “การรับรู้สุขภาพองค์การและความสัมพันธ์ระหว่าง สุขภาพองค์การกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัย อิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี” รายงานการวิจัย. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- สมทรง กระจำสาดศรี. (2549). “ความพึงพอใจของข้าราชการครูที่มีต่อผลสำเร็จ อย่างสมดุลรอบด้านจากการบริหารจัดการของโรงเรียนมัธยมศึกษา โครงการ หนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. (สำเนา)
- สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. (2553). พฤติกรรมองค์การ. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สาวณี แสงสุริยันตร์ และคณะ. (2547). “รายงานผลการวิจัยเรื่องความพอใจในการใช้ บริการหน่วยงานราชการในจังหวัดสกลนคร”. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. สืบค้นจาก <http://Fsciengcsc.ku.ac.th/tigfactionpdf/Index.htm> [13 กรกฎาคม 2554].
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือดำเนินงานโรงเรียนดีประจำตำบล ตามโครงการโรงเรียนดีประจำตำบล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ เกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- _____. (2554). คู่มือประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนดีประจำตำบล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์เกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

- สุนทร ขอบทำดี. (2534). “บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาศึกษา จังหวัดอ่างทอง”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ ตีเอวาร์. (2544). หลักการบริหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสริม ยอดรัตน์. (2550). “ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2”. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อนงค์ แก้วอินทร์. (2544). “ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อนิวัช แก้วจำนงค์. (2552). หลักการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา : นาคีลปโมฆณา จำกัด.
- อนุสรณ์ สองเมือง. (2550). “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- อัจฉรา รักเลี้ยง. (2537). “ความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในเขตภาคเหนือ”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- อิงอร จันทรเส็ง. (2549). “ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารหลักสูตรกับภาพความสำเร็จของผู้เรียนโรงเรียนในฝัน”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- อิทธิฤทธิ์ เกกينة. (2547). “ความพร้อมในการจัดโรงเรียนในฝันในเขตพื้นที่การศึกษากระบี่”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (สำเนา)

การรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสาม จังหวัดชายแดนภาคใต้

Perception on Organizational Culture of Teacher Employees under the Jurisdiction of Municipality in the Three Southern Border Provinces

จิตรา เสงเีย ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) พนักงานครู
ชวลิต เกิดทิพย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เปรียบเทียบการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตำแหน่งวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน 3) รวบรวมกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้แก่ พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบ Rating Scale ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .986 ขณะที่แบบสอบถามแบบปลายเปิดเป็นการรวบรวมกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สถิติที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การอยู่ในภาพรวมระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกันรับรู้วัฒนธรรมองค์การโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3) กิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การได้แก่ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารและการกระจายงาน กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมแข่งขันจนได้รับรางวัลในระดับชาติ ระดับภาค และระดับท้องถิ่นตามลำดับ

คำสำคัญ : การรับรู้, วัฒนธรรมองค์การ, พนักงานครู

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the level of teacher employees under the Jurisdiction of Municipality in the three southern border provinces, 2) compare the teacher employees perception on organizational culture under the Jurisdiction of Municipality in the three southern border provinces classified by position, educational qualification, and work experience, and 3) collect the operational activities to enhance the organizational culture of the teacher employees under the Jurisdiction of Municipality in the three southern border provinces. The Rating Scale questionnaire was used which its reliability was .986 and the open-ended questions were used to collect the operational activities to enhance the organizational culture of the teacher employees under the Jurisdiction of Municipality in the three southern border provinces. The statistics were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research results revealed as follows: 1) The teacher employees under the Jurisdiction of Municipality in the three southern border provinces perceived the organizational culture in overall images at the high level. When considering in each aspect, it was found that the teachers under the Jurisdiction of Municipality in the three southern border provinces perceived the organizational culture at the high level in every aspect. 2) The employees teachers under the Jurisdiction of Municipality in the three southern border provinces who had difference in position and work experience would perceive the organizational culture as overall image not differently. 3) The operational activities to enhance the organizational culture included administration and work delegation, participation activity in curriculum development, and at national, regional, and local level students activity competition.

Keyword : Perception, Organizational Culture, Teacher employees

บทนำ

โลกปัจจุบันเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกาภิวัตน์อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากความก้าวหน้าด้านการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ทำให้โลกอยู่ในสภาวะที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม สังคมไทยในขณะนี้คนไทยโดยทั่วไปยังขาดทั้ง การเรียนรู้ กระบวนการคิด การวิเคราะห์ เกิดช่องว่างในแนวความคิดและค่านิยม ต่าง ๆ ในขณะที่คุณค่าของวัฒนธรรม คุณธรรม ภูมิปัญญาที่ดีแต่เก่าก่อนถูกมองข้ามไป รัฐจึงกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องซึ่งกันและกัน ทั้งระบบปฏิรูปแนวการจัดการศึกษา โดยให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญพัฒนาหลักสูตร และเนื้อหาสาระ วิธีการ จัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน รวมทั้งระบบ การบริหารและการจัดการศึกษาทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองท้องถิ่น และเอกชน เน้นในเรื่อง การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม ปฏิรูประบบครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพครู ตลอดจนระบบทรัพยากรและ การลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ในการศึกษาปฏิรูประบบประกัน คุณภาพการศึกษา เน้นเรื่องการประกันคุณภาพภายในและมีการรับรองประเมินผล มาตรฐาน จากองค์การภายนอก ปฏิรูปสื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีการผลิตสื่อ และเทคโนโลยีหลากหลายรูปแบบที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2544) ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจสังคมโลกเพื่อความอยู่รอด ขององค์การรวมถึงสามารถปรับตัวเข้ากับระบบการทำงานร่วมกันและให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

หัวใจของการพัฒนาหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อองค์การ คือวัฒนธรรมองค์การ ซึ่งเป็นตัวกำหนดรูปแบบแผนพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการควบคุมและสร้างความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน รวมทั้งค่านิยมในการทำงานร่วมกันของบุคคลในองค์การนั้น วัฒนธรรม องค์การมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ การแต่งกาย การเล่น การทำงาน วัฒนธรรมองค์การ อาจทำให้คนกลายเป็นคนเฉื่อยชา ผู้ที่ไม่เฉื่อยชาอาจถูกกลืนในที่สุด แต่ภายใต้ วัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง คนจะทำงานอย่างภาคภูมิใจทุ่มเทให้กับงาน วัฒนธรรมมีหน้าที่ ในการสร้างกฎ ข้อบังคับ เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดความศรัทธา และผนึกกำลังเข้าด้วยกัน ผู้บริหารที่ประสบผลสำเร็จจะหล่อหลอมค่านิยมที่ยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง การปฏิบัติงาน

ในองค์การหากวัฒนธรรมไม่เอื้อต่อการจัดการคุณภาพทั่วทั้งองค์การแล้วอาจส่งผลทางด้านลบต่อการจัดการคุณภาพทั้งองค์การได้ องค์การจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับท้องถิ่นที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดสรรงบประมาณ ทรัพยากรทางการศึกษาอื่นๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาด้วยความเสมอภาค

วัฒนธรรมองค์การถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก เพราะองค์การทุกแห่งต่างมีวัฒนธรรมของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยวัฒนธรรมย่อยอีกหลายวัฒนธรรม และวัฒนธรรมเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรในองค์การย่อมมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพ หากมองในทางปฏิบัติแล้ว วัฒนธรรมองค์การอาจเป็นสิ่งที่เห็นได้ไม่ชัดเจนจับต้องยาก ซึ่งความเป็นจริงองค์การในปัจจุบันคุณภาพของผู้เรียนจะเป็นคนดี มีปัญญา นำพาชีวิตเป็นสุข ต้องอาศัยปัจจัยร่วมกันหลายอย่าง เช่น ผู้บริหารเป็นผู้นำ ชุมชน จัดกลไกการบริหารที่มุ่งสู่ผลลัพธ์ ผู้เรียนมีครูมืออาชีพ มีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง รักและเมตตาผู้เรียนอีกทั้งถือว่าการสอนเป็นงานที่สำคัญที่สุด ตั้งใจคิดค้นหากระบวนการเรียนรู้ที่ดี ช่วยเหลือให้ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพตามแนวทางยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนมีปัจจัยความพร้อมทางสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ เทคโนโลยีต่างๆ สามารถช่วยสร้างการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน ถ้าโรงเรียนมีวัฒนธรรมการทำงานที่ดีจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็ง ปณิธาน ความมุ่งมั่น และพลังการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนได้มากขึ้น (วันชัย มีชาติ, 2551)

ในส่วน of โรงเรียนเทศบาล ถือเป็นองค์การทางการศึกษาหรือหน่วยงานของสังคม ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการผลิตบุคลากรซึ่งเป็นเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ มีความสามารถ ในการพัฒนาประเทศ วัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนจะเป็นตัวกำหนดบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่ทิศทางและเป้าหมายอันพึงประสงค์ วัฒนธรรมโรงเรียนที่แข็งแกร่งจะเป็นศูนย์รวมพลังยึดเหนี่ยวบุคลากรเข้าด้วยกัน มีการสร้างวัฒนธรรมองค์การร่วมกัน สำหรับแนวคิดของ Patterson (1986 อ้างถึงในชูชาติ งามจิริต, 2549) กล่าวถึงวัฒนธรรมโรงเรียนว่า วัฒนธรรมโรงเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนฉะนั้น

ผู้บริหาร ครูอาจารย์ จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการเสริมสร้างวัฒนธรรมโรงเรียน และอิทธิพลต่อการบริหาร มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมโรงเรียนเป็นอย่างดี ทำหน้าที่เป็นผู้นำ ในการเสริมสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น บุคลากร จะเห็นพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างและปฏิบัติตามวัฒนธรรมโรงเรียนโดยเลือกแนวทาง ที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติร่วมกัน จึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจ ถึงความสำคัญของวัฒนธรรมโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ หรือความประพฤติ ปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการบริหาร และการพัฒนา โรงเรียน ถ้าเข้าใจถึงวัฒนธรรมโรงเรียนและสามารถนำมาปรับใช้ให้เข้ากับวัฒนธรรม โรงเรียน และวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะสังคมแบบ หลากหลายทางวัฒนธรรม มีการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน ปรากฏให้เห็นได้ ทางด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ ซึ่งเป็นการสืบทอด วัฒนธรรมตั้งแต่บรรพบุรุษมาช้านาน ส่งผลให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ เกิดประสิทธิผล ไม่เกิดปัญหาเหมือนในองค์กรซึ่ง บรรจง พำรุงแสง (2550) ได้ศึกษา ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม พบว่า ปัจจัยทางด้านการ ศึกษาของท้องถิ่นมีความเชื่อมโยงสูงกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ของคนในท้องถิ่น ในด้านภาษา ศาสนา และประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์

ดังนั้นปัญหาการจัดการศึกษา จึงเกี่ยวกับการที่รัฐใช้นโยบายการศึกษาพ้องอม กับนโยบายผสมผสานทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดปัญหาการต่อต้านระบบการศึกษา ของรัฐจากคนส่วนใหญ่ในท้องถิ่น ปัญหาอุปสรรคการพัฒนาคุณภาพด้านการใช้ภาษา ในระบบโรงเรียน การใช้นโยบายการเรียนระบบหลักสูตรที่เน้นวัฒนธรรมภาษาไทย ในวัฒนธรรมมลายู กลายเป็นวัฒนธรรมที่ปลูกเร้า ให้คนท้องถิ่นต่อต้านระบบการ ศึกษาของรัฐ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายของประเทศในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารควรพิจารณาให้ได้ว่าวัฒนธรรมใดบ้างที่เป็นอุปสรรค และวัฒนธรรมใดบ้าง ที่ช่วยส่งเสริมการบริหารงานอันจะนำไปเป็นประโยชน์ต่อแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสังคมโดยรวม สำหรับโรงเรียนสังกัดเทศบาล ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดระบบการเรียนการสอนตามนโยบายของกระทรวง ศึกษาธิการ ซึ่งมอบหมายให้กรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการ จัดการศึกษาควบคุมและเป็นไปตามระบบการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความหลากหลาย

ทางวัฒนธรรมและเกิดปัญหาผลการเรียนตกต่ำ ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากเหตุการณ์ความไม่สงบ ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ครูและนักเรียนไม่มีความปลอดภัยในการเรียนการสอน ผลการสำรวจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปี 2550 พบว่าเด็กอ่านหนังสือ ไม่ออกถึง 11,073 คน คิดเป็นร้อยละ 30.82 จากสภาพในพื้นที่พบว่าเด็กมุสลิมส่วนใหญ่ต้องการมีทักษะภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอาหรับ (อ้างอิง ในแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2552 - 2555) ซึ่งผลจากการประเมินภายนอกเหล่านี้เกี่ยวข้องกับ การจัดการเรียนการสอน การดำเนินการ ของโรงเรียน สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ วัฒนธรรมองค์การภายในสังคม ชุมชน โรงเรียนซึ่งเป็นองค์การหลักในการพัฒนาประเทศ

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจจะศึกษาวัฒนธรรมองค์การตามการรับรู้ของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่าวัฒนธรรมองค์การดังกล่าว จะส่งเสริมการบริหารงานอันเป็นประโยชน์ต่อแนวทางในการแก้ปัญหาทำให้โรงเรียนแข็งแกร่งเป็นศูนย์รวมพลังยึดเหนี่ยวบุคลากรเข้าด้วยกัน เข้าใจความมุ่งหมายของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่ทิศทางเป้าหมายเดียวกัน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้การยอมรับและความไว้วางใจมอบหมายงาน กระจายงาน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง เข้าใจในความหลากหลายของบุคลากร ให้ความเอื้ออาทรดูแล เอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของบุคลากรโดยให้ทุกคนพอใจ มีความผูกพัน ทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพขององค์การรวมทั้งส่งผลให้ผู้เรียนมีลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวางแผน จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน
3. เพื่อรวบรวมกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษานี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสมมติฐานจากการศึกษาการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

1. พนักงานครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน
2. พนักงานครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน
3. พนักงานครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยใช้หลักการและกรอบแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรของ Patterson (1986 อ้างถึงใน ชูชาติ งามจิริต, 2549) ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียน 10 ด้านได้แก่ ความมุ่งหมายของโรงเรียน การเสริมพลัง การตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ความไว้วางใจ ความมีคุณภาพ การยอมรับ ความเอื้ออาทร ความซื่อสัตย์สุจริต และความหลากหลายของพนักงานครู

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ พนักงานครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 828 คน จำแนกเป็น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี จำนวน 5 โรงเรียน มีพนักงานครูจำนวน 262 คน โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครยะลา จำนวน 6 โรงเรียน มีพนักงานครูจำนวน 327 คน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส จำนวน 6 โรงเรียน มีพนักงานครูจำนวน 239 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยพนักงานครูสังกัดโรงเรียนเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 270 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane/ (1973) แล้วใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วนและสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 17 โรงเรียน แยกเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนสังกัดเทศบาล

เมื่อนราธิวาส จำนวน 6 โรงเรียน และโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครยะลา จำนวน 6 โรงเรียน
รวมเป็นพนักงานครูทั้งหมด จำนวน 828 คน

นิยามศัพท์

การรับรู้ หมายถึง กระบวนการแปลความหมายสิ่งเร้าผ่านประสาทสัมผัส
โดยอาศัยประสบการณ์เดิมและนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น

วัฒนธรรมองค์การ หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม แบบแผนเกี่ยวกับการประพฤติ
ปฏิบัติเรียนรู้ร่วมกัน เป็นแบบแผนแนวคิดที่สมาชิกยึดถือร่วมกันในองค์การ ซึ่งแสดงออก
ในการรับรู้ ยึดถือปฏิบัติเป็นบรรทัดฐานในการทำงาน ของพนักงานครูสังกัดเทศบาล
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความมุ่งหมายของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนต้องกำหนดให้สอดคล้องกับ
สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของโรงเรียนและต้องเปิดโอกาสให้พนักงานครู
ในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดความมุ่งหมายและรับรู้ด้วยเพื่อเป็นการกระตุ้น
ในการปฏิบัติงานของพนักงานครู

การเสริมพลัง หมายถึง การที่ผู้บริหารมอบความรับผิดชอบ มอบหมายกระจาย
หน้าที่ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนพร้อมทั้งให้โอกาสบุคลากรในการรับรู้ข่าวสารได้รับ
ปัจจัยต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเท่าเทียมกัน

การตัดสินใจ หมายถึง ทางเลือกสิ่งหนึ่งจากหลาย ๆ สิ่งหรือเลือกที่จะปฏิบัติ
อย่างใดอย่างหนึ่งจากหลาย ๆ อย่างที่มีอยู่ โดยผ่านการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจากข้อมูล
ข่าวสารสารสนเทศความเป็นไปได้ เหมาะสมที่สุด ตรงต่อเป้าหมาย และควรให้ผู้ร่วมงาน
มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อช่วยให้การดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน หมายถึง ลักษณะของการปลูกฝังจิตสำนึก
ร่วมกันให้เกิดความรู้สึก โรงเรียนเป็นของทุก ๆ คน ทุกคนมีความรู้สึกผูกพัน ภูมิใจ
มีความรู้สึก เป็นหนึ่งเดียวในขณะปฏิบัติงานร่วมกัน

ความไว้วางใจ หมายถึง สัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารและพนักงานครูที่เป็น
ลักษณะการไว้นับถือเชื่อใจ ให้การยอมรับนับถือกันและกันว่าทุกคนมีความรู้ความสามารถ
มีความรับผิดชอบ ให้โอกาสในการทำงานอย่างอิสระโดยไม่ต้องมีการควบคุมจนเกินไป
ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างสะดวกและมีประสิทธิภาพ

ความมีคุณภาพ หมายถึง การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามมาตรฐาน
ทางการศึกษา เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
ของโรงเรียน

การยอมรับ หมายถึง การเปิดรับความคิดเห็นที่ดีของพนักงานครูในความสำเร็จ ผลงานของพนักงานครู นักเรียนทั้งจากภายใน ภายในนอกโรงเรียน ยกย่องชมเชย ในผลงานความสำเร็จของพนักงานครู ซึ่งทำให้พนักงานครูมีความภูมิใจในตนเอง มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ความตั้งใจจริงที่จะใช้ความรู้ความสามารถ ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานในการปฏิบัติงาน อย่างสม่ำเสมอ โดยยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้งานของโรงเรียน มีประสิทธิภาพ

ความเอื้ออาทร หมายถึง การที่ผู้บริหารเอาใจใส่ ดูแลความเป็นอยู่ การปฏิบัติงาน ของพนักงานครูในโรงเรียน และสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งความเอื้ออาทรที่ทุกคนมีต่อกันนี้จะก่อให้เกิดความพึงพอใจ ความรัก ความผูกพัน ห่วงใยซึ่งกันและกันและยินดีที่จะเสียสละเพื่อความสำเร็จของโรงเรียน

ความหลากหลายของพนักงานครู หมายถึง ความแตกต่างของพนักงานครู ในด้านความเชื่อ ปรัชญา บุคลิกภาพ วิธีสอนที่แตกต่างของพนักงานครูแต่ละคน และรู้จักยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในโรงเรียน เหมาะสมกับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานของโรงเรียน

พนักงานครู หมายถึง บุคลากรที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งให้ทำหน้าที่สอน ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส ประกอบด้วย ครูที่บรรจุเป็นข้าราชการและครูลูกจ้าง

กิจกรรมในการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร หมายถึง วิธีการที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้วัฒนธรรมองค์กรมีความเข้มแข็งในโรงเรียนสังกัดเทศบาลในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ พนักงานครู โรงเรียนในสังกัดเทศบาล สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 828 คน จำแนกเป็น โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง ปัตตานี จำนวน 5 โรงเรียนมี พนักงานครูจำนวน 262 คน โรงเรียนสังกัดเทศบาล นครยะลา จำนวน 6 โรงเรียน มีพนักงานครู จำนวน 327 คน โรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองนราธิวาส จำนวน 6 โรงเรียน มีพนักงานครูจำนวน 239 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ พนักงานครู ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลสามจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ จำนวน 270 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Yamane/ (1973) : (อ้างถึงใน ฟองศรี วาณิชยศวงค์, 2546) แล้วใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน และสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีจำนวน 67 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert แบ่งเป็น 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้พนักงานครูเสนอแนะกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 10 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการ ขออนุญาตและนัดตัวผู้วิจัยจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เพื่อส่งถึงกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลและผู้วิจัยส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนด้วยตัวเอง หลังจากส่งแบบสอบถามแล้ว 15 วัน ผู้วิจัยไปติดตามและรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแล้วนำผลไปดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยวิธีการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ

หาค่าการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบ การรับรู้วัฒนธรรมองค์การของ พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน และเป็นการรวบรวมกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
 - 1.1 ความถี่ (Frequency)
 - 1.2 การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม
 - 1.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 มัชฌิมเลขคณิต (Arithmetic Mean)
 - 2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 - 2.4 การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของข้อมูลตัวอย่างที่มี 2 กลุ่ม
 - 2.41 ในกรณีที่ความแปรปรวนของประชากรไม่เท่ากัน
 - 2.42 ในกรณีที่ความแปรปรวนของประชากรเท่ากัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานครูส่วนใหญ่ ร้อยละ 78.1 มีตำแหน่งเป็นข้าราชการครู จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 86.3 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 5 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 81.9

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสาระสำคัญสรุปตามตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวมและรายด้าน ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัฒนธรรมองค์การ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการรับรู้
ความมุ่งหมายของโรงเรียน	4.31	.683	มาก
การเสริมพลัง	4.07	.717	มาก
การตัดสินใจ	3.86	.747	มาก
ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน	4.22	.691	มาก
ความไว้วางใจ	4.03	.655	มาก
ความมีคุณภาพ	4.09	.714	มาก
การยอมรับ	4.02	.731	มาก
ความเอื้ออาทร	3.93	.851	มาก
ความซื่อสัตย์สุจริต	3.99	.688	มาก
ความหลากหลายของพนักงานครู	4.01	.690	มาก
โดยภาพรวม	4.16	.605	มาก

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การแต่ละด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) ซึ่งด้านความมุ่งหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.31$) ส่วนด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.86$) เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้านพบว่า

1.1 ด้านความมุ่งหมายของโรงเรียน พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านความมุ่งหมายของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) โดยโรงเรียนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ ไว้อย่างกระชับ ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.30$) และการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมีการคำนึงถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.91$)

1.2 ด้านการเสริมพลัง พบว่าพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านการเสริมพลัง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$) โดยผู้บริหารและพนักงานครูมีการเรียนรู้และทำงานร่วมกันได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.30$) และพนักงานครูได้รับการสำรวจความคิดเห็นเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.83$)

1.3 ด้านการตัดสินใจ พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านการตัดสินใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$) โดยผู้บริหารมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานต่างๆ อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.06$) และผู้บริหารและพนักงานครูมีการใช้ข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.81$)

1.4 ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การ ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$) โดยพนักงานครูมีความภูมิใจในความสำเร็จของงานโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.31$) และพนักงานครู มีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวในขณะปฏิบัติงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.02$)

1.5 ด้านความไว้วางใจ พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านความไว้วางใจ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) โดยผู้บริหารเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของพนักงานครูตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.06$) และพนักงานครูมีความจริงใจซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.85$)

1.6 ด้านความมีคุณภาพ พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านความมีคุณภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) โดยผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาพนักงานครูให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.25$) และนักเรียนในโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.47$)

1.7 ด้านการยอมรับ พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านการยอมรับ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) โดยผู้บริหารและพนักงานครูยอมรับ และเห็นคุณค่าในผลงานความสำเร็จของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.20$) และพนักงานครูยอมรับซึ่งกันและกัน โดยสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างจริงใจและเต็มที่ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.86$)

1.8 ด้านความเอื้ออาทร พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้รับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านความเอื้ออาทร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$) โดยพนักงานครูในโรงเรียนให้ความเป็นกันเองกับพนักงาน

ครูบรรจุใหม่หรือย้ายมาใหม่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.16$) และพนักงานครูได้รับการสนับสนุนให้ได้รับสวัสดิการต่าง ๆ อย่างครบถ้วนสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.88$)

1.9 ด้านความซื่อสัตย์สุจริต พบว่าพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านความซื่อสัตย์สุจริต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) โดยพนักงานครูปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.10$) และพนักงานครูได้รับพิจารณาความดีความชอบในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.75$)

1.10 ด้านความหลากหลายของพนักงานครู พบว่าพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านความหลากหลายของพนักงานครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) โดยผู้เรียนมีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนของพนักงานครูที่จัดให้หลายรูปแบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.08$) และพนักงานครูทดลองแนวทางการสอนที่หลากหลายในการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.82$)

2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รับรู้วัฒนธรรมองค์การ ตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่า ตำแหน่งและวุฒิการศึกษาของพนักงานครูมีการรับรู้วัฒนธรรมองค์การไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านประสบการณ์ในการทำงานของพนักงานครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยพนักงานครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านความมุ่งหมายของโรงเรียนมากกว่าพนักงานครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี

การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามประสบการณ์ในการทำงาน ภาพรวมและรายด้าน

วัฒนธรรมองค์การ	ต่ำกว่า 5 ปี		5 ปี ขึ้นไป		t	Sig.
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ความมุ่งหมายของโรงเรียน	4.11	.687	4.35	.676	-2.249	.025*
การเสริมพลัง	3.99	.807	4.09	.697	-.848	.397
การตัดสินใจ	3.77	.784	3.88	.739	-.886	.376
ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน	4.11	.716	4.24	.685	-1.190	.235
ความไว้วางใจ	3.98	.835	4.04	.610	-.612	.541
ความมีคุณภาพ	3.99	.767	4.11	.701	-1.095	.275
การยอมรับ	3.96	.611	4.04	.755	-.785	.435
ความเอื้ออาทร	3.81	.865	3.96	.847	-1.157	.248
ความซื่อสัตย์สุจริต	3.96	.683	4.00	.690	-.396	.692
ความหลากหลายของพนักงานครู	4.04	.720	4.01	.685	.312	.756
รวม	4.08	.642	4.18	.597	-1.080	.281

* $p < .05$

3. เพื่อรวบรวมกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานครูเสนอกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรายละเอียดได้แก่ พนักงานครูเสนอกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยสรุปตามตารางการรวบรวมกิจกรรมในการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์การตามทัศนะของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังนี้

กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร	ความถี่
1. ด้านความมุ่งหมายของโรงเรียน	
1.1 กิจกรรมพัฒนาหลักสูตร	59
1.2 กิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร	43
1.3 กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์	35
2. การเสริมพลัง	
2.1 กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารและกระจายงาน	88
2.2 กิจกรรมที่ครูปฏิบัติงานตามคำสั่ง	62
2.3 กิจกรรมสอนซ่อมเสริม	47
3. การตัดสินใจ	
3.1 กิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น การจัดชั้นเรียน	45
3.2 กิจกรรมการอบรมสัมมนา การนิเทศภายใน	25
3.3 กิจกรรมส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี	20
4. ความเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน	
4.1 กิจกรรมทางด้านการแข่งขันทางวิชาการ	34
4.2 กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ	20
4.3 กิจกรรมกีฬา	18
5. ความไว้วางใจ	
5.1 กิจกรรมการเรียนการสอน	38
5.2 กิจกรรมออมทรัพย์ของโรงเรียน	32
5.3 กิจกรรมการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	14
6. การยอมรับ	
6.1 กิจกรรมแจกเกียรติบัตรและประกาศให้ทราบหน้าเสาธง	25
6.2 กิจกรรมประกาศยกย่อง	16
6.3 กิจกรรมทำป้ายยกย่องความสำเร็จ ลงวารสารและเว็บไซต์	12
7. ความมีคุณภาพ	
7.1 กิจกรรมของนักเรียนที่แข่งขันจนได้รับรางวัล	56
7.2 กิจกรรมแสดงความยินดี ให้ความดีความชอบเป็นรางวัล	26
7.3 กิจกรรมส่งเสริมครูสอนดี	19
8. ความเอื้ออาทร	
8.1 กิจกรรมสายใยสัมพันธ์	57
8.2 กิจกรรมสร้างฝันและกำลังใจ	37
8.3 กิจกรรมการปฏิบัติการสอนแทน	8

กิจกรรมเพื่อการส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กร	ความถี่
9. ความซื่อสัตย์สุจริต	
9.1 กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การสอนเต็มเวลา	21
9.2 กิจกรรมการประกวดการแข่งขัน	15
9.3 กิจกรรมออมทรัพย์ของนักเรียน	11
10. ความหลากหลายของพนักงานครู	
10.1 กิจกรรมเสริมวิชาการ เช่น กิจกรรมสถานักเรียน	40
10.2 กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การสอนให้ตรงกับวิชาเอก หรือความถนัด	33
10.3 กิจกรรมทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม	7

3.1 กิจกรรมที่ส่งเสริมให้พนักงานครูมีส่วนร่วมในการรับรู้ความมุ่งหมายของโรงเรียนความถี่สูงสุด คือ กิจกรรมพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ กิจกรรมพัฒนาศักยภาพบุคลากร และกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ ตามลำดับ

3.2 กิจกรรมที่ผู้บริหารมอบให้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของโรงเรียนความถี่สูงสุด คือ กิจกรรมเกี่ยวกับการบริหารและการกระจายงาน รองลงมา คือ กิจกรรมที่ครูปฏิบัติงานตามคำสั่งและกิจกรรมสอนซ่อมเสริม ตามลำดับ

3.3 กิจกรรมที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานของโรงเรียนความถี่สูงสุด คือ กิจกรรมทางด้านการเรียนการสอน เช่น การจัดชั้นเรียน รองลงมา คือ กิจกรรมอบรมสัมมนา การนิเทศภายในและกิจกรรมส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี ตามลำดับ

3.4 กิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ความถี่สูงสุด คือ กิจกรรมทางด้านการแข่งขันทางวิชาการ รองลงมา คือ กิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ และกิจกรรมกีฬา ตามลำดับ

3.5 กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ พนักงานครูมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันความถี่สูงสุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมา คือ กิจกรรมออมทรัพย์ของโรงเรียนและกิจกรรมการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ตามลำดับ

3.6 กิจกรรมที่แสดงการยกย่องในความสำเร็จของพนักงานครูและนักเรียนในโรงเรียน ความถี่สูงสุด คือ กิจกรรมแจกเกียรติบัตรและประกาศให้ทราบหน้าเสาธง รองลงมา คือ กิจกรรมประกาศ ยกย่องและกิจกรรมทำป้ายยกย่องความสำเร็จ ลงวารสารและเว็บไซต์ ตามลำดับ

3.7 ลักษณะการยอมรับแบบที่เป็นการประกาศและยกย่องในความ
สำเร็จของพนักงานครูและนักเรียน ความดีสูงสุด คือ กิจกรรมของนักเรียนที่เข้าแข่งขัน
จนได้รับรางวัล รองลงมา คือ กิจกรรมแสดงความยินดีให้ความดีความชอบเป็นรางวัล
แก่นักเรียนในที่ประชุมและการทำป้ายยกย่องความสำเร็จ และกิจกรรมครูสอนดี ตาม
ลำดับ

3.8 กิจกรรมในโรงเรียนที่แสดงถึงความเอื้ออาทรในโรงเรียนของ
ผู้อำนวยการหรือพนักงานครูด้วยกัน ความดีสูงสุด คือ กิจกรรมสายใยสัมพันธ์ เช่น
เกษียณอายุราชการ รองลงมา คือ กิจกรรมสร้างฝันและกำลังใจและกิจกรรมการ
ปฏิบัติการสอนแทน ตามลำดับ

3.9 กิจกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในโรงเรียน
ความดีสูงสุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การสอนเต็มเวลา รองลงมา คือ
กิจกรรมการประกวดการแข่งขันและกิจกรรมมอบทรัพย์สินของนักเรียน ตามลำดับ

3.10 กิจกรรมในโรงเรียนที่ส่งเสริมในการยอมรับความแตกต่าง
ระหว่างบุคคลความดีสูงสุด คือ กิจกรรมเสริมวิชาการ เช่น กิจกรรมสภานักเรียน
รองลงมา คือ กิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การสอนให้ตรงกับวิชาเอกหรือ
ความถนัดและกิจกรรมทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม ตามลำดับ

อภิปรายผล

การศึกษาการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรแต่ละด้านของพนักงานครู
สังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของชูชาติ งามจิตร (2549) ที่ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน
ในอำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า วัฒนธรรม
องค์กรของโรงเรียนในอำเภอสอยดาว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จันทบุรี เขต 2
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะ เนื่องจากจากโรงเรียนทุกโรงเรียน
ต้องการให้โรงเรียนที่รับผิดชอบมีคุณภาพ ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมโรงเรียนด้านหนึ่ง
ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นเป้าหมายสำคัญของโรงเรียน
เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โรงเรียนจึงมีการคำนึงถึงการสร้างบรรยากาศแห่งความ
เห็นอกเห็นใจกัน ช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน การให้ขวัญและกำลังใจใน

การทำงานและการคำนึงถึงความหลากหลายของพนักงานครูในองค์กร การยอมรับนับถือ เห็นคุณค่าในความสำเร็จ ผลงานของพนักงานครูเป็นสิ่งที่จะทำให้บุคคลเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมถึงการมอบอำนาจซึ่งบุคคลจะสามารถปฏิบัติงานได้ตามอำนาจหน้าที่ มนุษย์ทุกคนต้องการให้ผู้อื่นยอมรับในความรู้ ความสามารถของตน ซึ่งเป็นตามทฤษฎีความต้องการของ Maslow (1970 อ้างถึงใน รัตนา ศิริยานันท์, 2542) ความต้องการการยอมรับในสังคมถือเป็นสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องการ (Esteem of Status Needs) ซึ่งผู้บริหารถือเป็นบุคคลสำคัญที่แสดงพฤติกรรมให้ครูอาจารย์ยอมรับการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันระหว่างผู้บริหารกับพนักงานครู พนักงานครูกับพนักงานครู พนักงานครูกับนักเรียน การยอมรับซึ่งกันและกันเป็นการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ทำให้งานที่ปฏิบัติมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นหลักสำคัญของธรรมาภิบาล กระบวนการบริหารจัดการที่ดีจำเป็นต้องมีพนักงานครูที่มีจริยธรรม คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นจำนวนมาก และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พิบูล ทีปะपाल (2550) ที่กล่าวว่า ระบบของการรับรู้และความเข้าใจที่สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมกันทำให้องค์กรมีลักษณะแตกต่างจากองค์กรอื่นๆ ระบบการรับรู้ร่วมกันอันเป็นหัวใจของวัฒนธรรมองค์กร

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Hofstede และคณะ (1990 อ้างถึงในสุนทร วงศ์ไวยวรรณ, 2540) ที่เห็นว่า วัฒนธรรมองค์กรนั้นต้องประกอบด้วย ค่านิยม ความเชื่อ บรรทัดฐาน การรับรู้และการปฏิบัติของบุคคลในหน่วยงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุนทร วงศ์ไวยวรรณ (2540) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร เนื่องจากเป็นวิถีทางที่จะนำความเป็นเลิศมาสู่องค์กรเป็นแหล่งหลอมรวมสมาชิกให้เกิดความเชื่อมั่นและทุ่มเทพลังใจในการทำงานให้กับองค์กรอย่างเต็มที่

ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ไว้อย่างกระชับ ชัดเจน อีกทั้งยังกำหนดให้พนักงานครูปฏิบัติงานโดยยึดเป้าหมายเป็นหลัก และกระตุ้นให้จัดการศึกษาที่ชัดเจนนำไปสู่การปฏิบัติได้ นอกจากนี้ทางผู้บริหารยังเปิดโอกาสให้พนักงานครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ของโรงเรียน อีกทั้งยังส่งเสริมให้การทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารและพนักงานครูหรือพนักงานครูด้วยกันเอง ตลอดจนให้อำนาจ และความเป็นอิสระในการตัดสินใจหรือมอบหมายให้ทำหน้าที่และรับผิดชอบงานอย่างเหมาะสมตามความรู้ความสามารถ

ของพนักงานครู มีความเชื่อมั่นในความสามารถ และศักยภาพของพนักงานครู ด้วยการเปิดโอกาสให้พนักงานครูได้ปฏิบัติงานตามวุฒิ หรือความถนัด ความสนใจ และความต้องการ เพื่อให้เกิดผลดีแก่โรงเรียน ตลอดจนสนับสนุนและยอมรับความคิดเห็นที่ดีในการปฏิบัติงานของพนักงานครู และยังส่งเสริมให้พนักงานครู มีการแลกเปลี่ยนความรู้ หรือปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับพนักงานครู และระหว่างพนักงานครูกับพนักงานครู เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานครูได้มีความร่วมมือในการทำงานกันมากขึ้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีระบบเอาใจใส่ดูแล และเอื้ออาทรในความเป็นอยู่ของพนักงานครูทุกคนในโรงเรียน ด้วยการสนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่ และจัดสวัสดิการต่าง ๆ สำหรับพนักงานครูอย่างสม่ำเสมอด้วยความเสมอภาค อีกทั้งทางผู้บริหารยังส่งเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของพนักงานครูอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านความซื่อสัตย์สุจริตทั้งคำพูดและการปฏิบัติ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวทำให้ พนักงานครูมีความรู้สึกหรือคิดว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน พร้อมทั้งจะพัฒนาโรงเรียน ซึ่งเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้ระดับการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรแต่ละด้านของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามตัวแปรตำแหน่งคือข้าราชการครูและครูลูกจ้าง โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา ศรีบุญจิต (2549) ซึ่งศึกษาเรื่องการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรกับความผูกพันกับองค์กร : ศึกษากรณีบริษัท ประชาอาภรณ์ จำกัด (มหาชน) พบว่าพนักงานที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีการรับพนักงานครูเข้ามาทำงาน จะต้องได้รับการปฐมนิเทศชี้แจงกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดจนวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน เพื่อให้พนักงานครูเหล่านั้นได้ปรับตัวเข้ากับองค์กรของตน เป็นส่วนหนึ่งช่วยให้พนักงานครูเกิดการเรียนรู้เข้าใจ และยอมรับค่านิยม และบรรทัดฐานต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ตนอยู่ปฏิบัติตนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ส่งผลทำให้พนักงานครูทุกคนได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ รวมไปถึงวัฒนธรรมองค์กร ความเป็นธรรมในด้านความแตกต่างระหว่างตำแหน่ง ทำให้พนักงานครูรู้สึกพึงพอใจและความเท่าเทียมกันจะนำมาซึ่งความกระตือรือร้นในการทำงาน ทำให้การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรระหว่างตำแหน่งไม่สะท้อน ความแตกต่างให้เห็น

3. ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีวุฒิการศึกษาคือ วุฒิปริญญาตรีและปริญญาโท โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับจินตนา ศรีนุรัตน์ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้วัฒนธรรมองค์การกับความผูกพันต่อองค์กร กรณีศึกษาบริษัทสยามเฟอร์โร อินดัสทรี จำกัด พบว่าพนักงานมีการรับรู้วัฒนธรรมองค์การด้านวุฒิการศึกษาไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากเมื่อพนักงานครูที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาอยู่ในองค์กรไม่ว่าระดับการศึกษาใด โรงเรียนให้พนักงานครูเรียนรู้วิธีการทำงานที่ถูกต้อง รวมไปถึงแนวทางในการปฏิบัติตนที่เหมาะสม ซึ่งวิธีการหนึ่งคือการปฐมนิเทศจะเสริมสร้าง หรือเพิ่มพูนทักษะในการทำงานให้แก่พนักงานครู อีกทั้งยังให้ความรู้ในแง่มุมอื่นๆ ด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการการหล่อหลอมขัดเกลาพนักงานครู และเป็นส่วนสำคัญอย่างมากที่จะช่วยให้พนักงานครูเข้าใจในวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน ไม่ว่าจะมีความรู้วุฒิการศึกษาในระดับใดก็ตาม ซึ่งเหตุผลดังกล่าวยังส่งผลให้วุฒิการศึกษาไม่มีผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมองค์การ และขัดแย้งกับแนวคิดของ Trice และ Beyer (1984 อ้างถึงใน นิธิ ลิทธิบุหงา, 2541) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีลักษณะส่วนบุคคลที่คล้ายกันเช่น การศึกษาจะทำให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นวัฒนธรรมย่อยของการมีเอกลักษณ์ (Identities) ภาพลักษณ์ส่วนตน (Self Images) และกลุ่มอ้างอิง (Reference Groups) ร่วมกัน

4. ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้วัฒนธรรมองค์การของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามตัวแปรประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปีและ 5 ปีขึ้นไปโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ภักดี ปลั่งอุดม (2544) ที่ได้ศึกษาวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนโสตศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบวัฒนธรรมองค์การจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานไม่แตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าพนักงานครูที่ทำงานอยู่ในสถานที่เดียวกันหรือมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมือนกัน มีความพร้อมทางด้านวิชาการ อาคารสถานที่และมีบรรยากาศที่คล้ายคลึงกันจึงทำให้มีวัฒนธรรมอย่างเดียวกัน นอกจากนี้ไม่ว่าพนักงานครูจะมีประสบการณ์ในการทำงานมากหรือน้อยก็ตามหากโรงเรียนมีการหล่อหลอมทางสังคมโดยการถ่ายทอดให้พนักงานครูใหม่ที่เข้าสู่โรงเรียนได้รับความรู้ และเข้าใจถึงค่านิยมบรรทัดฐาน ตลอดจนวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน การถ่ายทอดนี้ จะสอดคล้องกับค่านิยมและแนวทางการทำงานที่โรงเรียนคาดหวังไว้ ทำให้พนักงานครูรับรู้ข้อมูล

ข่าวสารหรือความเข้าใจถึงความจำเป็นไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนของตนอย่างต่อเนื่องและเหมือนๆ กัน ซึ่งเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานไม่มีผลต่อการรับรู้วัฒนธรรมองค์กร พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรของพนักงานครูสังกัดเทศบาลในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามตัวแปรประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความมุ่งหมายของโรงเรียนแตกต่างกัน โดยพนักงานครูที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรด้านความมุ่งหมายของโรงเรียน มากกว่าพนักงานครูที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเมื่อพนักงานครูเข้ามาเป็นสมาชิกของโรงเรียนในระยะเวลาอันนาน จะทำให้พนักงานครูได้รับอิทธิพลจากสังคมนั้นๆ และเกิดความเข้าใจถึงค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมองค์กรที่องค์กรคาดหวัง ส่งผลให้พนักงานครูที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานต่างกัน มีโอกาสในการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรที่ต่างกันออกไป หากพนักงานครูมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลาอันนานเท่าใดก็ยิ่งรับรู้ถึงวัฒนธรรมองค์กรชัดเจนและมากกว่าบุคคลอื่น พนักงานครูที่มีระยะเวลาปฏิบัติงานนานจะสามารถปรับตนเองให้เข้ากับเป้าหมาย และวัฒนธรรมองค์กรได้ดีกว่า เนื่องจากมีประสบการณ์มาก่อนเป็นระยะเวลาอันนาน ส่งผลทำให้พนักงานครูที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน 5 ปีขึ้นไป มีการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรด้านความมุ่งหมายของโรงเรียน มากกว่าพนักงานครูที่มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี ซึ่งจะไปตามแนวคิดของสุนทร วงศ์ไวยวรรณ (2540) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาสังสมความคิดความเชื่อ ค่านิยมและพฤติกรรมของคนในหน่วยงานยอมรับไม่ได้ปรากฏขึ้นในระยะเวลาอันสั้น ต้องอาศัยเวลาการบ่มเพาะผ่านเวลาแห่งการพิสูจน์จนเป็นที่ยอมรับร่วมกันแล้วว่าสามารถแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของสมาชิกในองค์กรได้และสอดคล้องกับแนวคิดของเสนาะ ดีเยาว์ (2543) กล่าวว่า ในการบริหารงานในองค์กรผู้บริหารต้องใช้เวลาเพียงพอสำหรับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากบุคคลในองค์กรต้องใช้เวลามากในการที่จะคุ้นเคยกับการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาองค์กรให้เจริญยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1.1.1 โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้พนักงานครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดความมุ่งหมายของโรงเรียนให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะการใช้ข้อมูลสารสนเทศและการตัดสินใจ

1.1.2 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้พนักงานครูทุกคนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการใช้ทรัพยากรของโรงเรียน

1.1.3 ผู้บริหารควรให้โอกาสพนักงานครูในโรงเรียน ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับพนักงานครู

1.2.1 พนักงานครูควรยอมรับซึ่งกันและกันตามบทบาทภาระหน้าที่

1.2.2 พนักงานครูควรให้การยกย่องและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

1.2.3 พนักงานครูในโรงเรียนทุกคนควรอยู่กันอย่างพี่น้อง ช่วยเหลือกันในเวลาที่เกิดปัญหา

1.2.4 พนักงานครูในโรงเรียนควรมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน

1.2.5 โรงเรียนควรให้พนักงานครูหล่อหลอมความแตกต่างระหว่างบุคคลให้มีความสอดคล้องกันได้เป็นอย่างดี

1.2.6 พนักงานครูควรเห็นความสำคัญขององค์การมากกว่าส่วนตน และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้วัฒนธรรมองค์การกับพฤติกรรม การปฏิบัติงานในแต่ละเทศบาล

2.2 ควรศึกษาวัฒนธรรมองค์การของครูโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2544). *แนวคิดการบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ : การศาสนา.
- จินตนา ศรีนรินทร์ (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้วัฒนธรรมองค์กรกับความผูกพันต่อองค์กร : กรณีศึกษา บริษัทสยามเฟอร์โร อินดัสทรี จำกัด*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ชูชาติ งามจรีต. (2549). *การศึกษาวรรณกรรมองค์กรของโรงเรียนในอำเภอสอยดาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นิธิ ลิทธิบุหงา. (2541). *การวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมองค์กรในระบบราชการพลเรือนไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิภา ศรีบุญจิต. (2549). *การรับรู้วัฒนธรรมองค์กรกับความผูกพันกับองค์กร : ศึกษากรณี บริษัทประชา อาภรณ์ จำกัด (มหาชน)*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาการบริหารทั่วไป). วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บรรจง พำรุ่งแสง. (2550). *การวิจัยนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2540-2550*. ปัตตานี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ผ่องศรี วาณิชศุภวงศ์. (2546). *เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- พินุล ทีปะปาล. (2550). *พฤติกรรมองค์กรสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- พิมพ์ศักดิ์ ปลั่งอุดม. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำกับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนโสตศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

- รัตนา ศิริยานันท์. (2542). *วัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วันชัย มีชาติ. (2551). *พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2552-2555)*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สุนทร วงศ์ไวยวรณ. (2540). *วัฒนธรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ : แพรนเซียม.
- เสนาะ ตีเยาว์. (2543). *หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Patterson, J. L., Purkey, S.C., & Purkey, J. V. (1986). *Productive School Systems for a Nonrational World*. Alaxandria, VA : Association for Supervision and Curriculum Development.

การทบทวนอย่างเป็นระบบ (Systematic Reviews)

นายแพทย์อัษฎพร จงเสรีจิตต์*

นิคม มูลเมือง**

ในฉบับปฐมฤกษ์ของวารสารคณะศิลปศาสตร์ ส่วนของบทความวิชาการ เรื่อง การทบทวนอย่างเป็นระบบ ผู้เขียนได้นำเสนอขั้นตอนของการทบทวนอย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน ดังรูปที่ 1 แผนภูมิขั้นตอนการสืบค้นวารสารอย่างเป็นระบบ และได้นำเสนอในรายละเอียดของ 2 ขั้นตอนแรก ได้แก่ การกำหนดปัญหาและการรวบรวมข้อมูล ในฉบับนี้ผู้เขียนขอแนะนำอีก 3 ขั้นตอนที่เหลือ ได้แก่ การประเมินคุณภาพ การสังเคราะห์ผล และการแปลผล

รูปที่ 1 แผนภูมิขั้นตอนการสืบค้นวารสารอย่างเป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินคุณภาพ (Assessing the studies)

จุดประสงค์ของขั้นตอนนี้ เพื่อประเมินคุณภาพของข้อมูลทางสุขภาพที่รวบรวม และผ่านเกณฑ์การคัดกรองเข้ามาแล้ว จากนั้นจะตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัยนั้นๆ ว่ามีคุณภาพเหมาะสมที่จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการสังเคราะห์ต่อไปหรือไม่ งานวิจัยบางฉบับอาจมีคุณภาพไม่น่าเชื่อถือที่จะนำมาทบทวน แม้ว่าจะงานวิจัยนั้นๆ

* รองศาสตราจารย์พิเศษ กลุ่มงานจักษุวิทยา สถาบันประสาทวิทยา กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาพัฒนาศุขภาพ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

จะตรงตามเกณฑ์คัดกรองมาแล้วก็ตาม ดังนั้นการประเมินคุณภาพจึงช่วยในการคัดกรองดังกล่าว

1. ระดับของข้อมูลหลักฐาน

เป็นการจัดระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูลการวิจัยที่ผ่านการคัดกรองมาแล้ว โดยดูจากระเบียบวิธีในการวิจัยของข้อมูลชิ้นนั้น วิธีการในการจัดระดับมีอยู่หลายแบบ โดยมีหลักการทั่วไปในการจัดระดับ คือ

- การศึกษาแบบเก็บข้อมูลไปข้างหน้า (Prospective studies) ระดับความน่าเชื่อถือจะมากกว่าการศึกษาจากข้อมูลย้อนหลัง (Retrospective studies)
- การทดลองแบบมีกลุ่มควบคุม (Controlled studies) ระดับความน่าเชื่อถือจะมากกว่าการทดลองแบบไม่มีกลุ่มควบคุม (Uncontrolled studies)
- การทดลองแบบมีการสุ่มตัวอย่าง (Randomized studies) ระดับความน่าเชื่อถือจะมากกว่าการทดลองแบบไม่มีการสุ่มตัวอย่าง (nonrandomized studies)
- การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวนมาก (Large studies) ระดับความน่าเชื่อถือจะมากกว่าการศึกษาทดลองในกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย (Small studies)
- การศึกษาในเวลาที่คุณค่าขณะนั้น (Contemporaneous controls) ระดับความน่าเชื่อถือจะมากกว่าการศึกษาที่ศึกษาย้อนหลังไปยังอดีต (Historical studies)
- การศึกษาแบบผู้ถูกศึกษาไม่มีการรับรู้ข้อมูล (Blinded studies) ระดับความน่าเชื่อถือจะมากกว่าการศึกษาที่ผู้ถูกศึกษาารู้ข้อมูลการศึกษา (Unblinded studies)

นอกจากนั้นแล้ว ระเบียบวิธีในการวิจัยจะมีความน่าเชื่อถือเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้

- การทดลองกลุ่มใหญ่แบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม (Large randomized controlled trial: RCT)
- การทดลองกลุ่มเล็กแบบสุ่มและมีกลุ่มควบคุม (Small randomized controlled trial: RCT)
- การทดลองแบบไม่มีการสุ่มและมีการควบคุมเวลาการศึกษาในขณะนั้น (Non-randomized trial with contemporaneous controls)
- การทดลองแบบไม่มีการสุ่มและการศึกษาที่ศึกษาย้อนหลังไปยังอดีต (Nonrandomized trial with historical controls)

- การศึกษาในกลุ่มคนที่สัมพันธ์กับการเกิดโรค (Cohort study)
- การศึกษาในกลุ่มที่เป็นโรคและไม่เป็นโรค (Case-control study)
- การศึกษาในช่วงเวลาหนึ่งแบบตัดขวาง (Cross-sectional study)
- การวิจัยเชิงสำรวจ (Surveillance (e.g., using databases, registers, or surveys))
- การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ต่อเนื่องตามลำดับ (Series of consecutive cases) ซึ่งการศึกษาวีธีการนี้จะไม่กลุ่มควบคุม
- การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างหนึ่งราย (Single case report)

ในการจัดระดับความน่าเชื่อถือของข้อมูลหลักฐานมีหลายระบบ เช่น NHS Centre for Reviews and Dissemination, University of York (2001) และ Oxford Centre for Evidence-based Medicine ซึ่งของ Oxford มีวิธีการจัดระดับที่ค่อนข้างซับซ้อน ดังนั้นในที่นี้ผู้เขียนขอยกตัวอย่างการระดับความน่าเชื่อถือของระบบ NHS ดังรายละเอียดตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับของข้อมูลหลักฐานของการศึกษาชนิดประสิทธิภาพ (Effectiveness) โดย NHS (2001)

ระดับ	ข้อมูลหลักฐาน
1	การศึกษาเชิงทดลอง (Experimental studies e.g. RCT with concealed allocation)
2	การศึกษาแบบกึ่งทดลอง (Quasi-experimental studies: e.g. experimental study without randomization)
3	การศึกษาแบบการสังเกตและมีกลุ่มเปรียบเทียบ (Controlled observational studies) 3a. การศึกษาในกลุ่มคนที่สัมพันธ์กับการเกิดโรค (Cohort studies) 3b. การศึกษาในกลุ่มที่เป็นโรคและไม่เป็นโรค (Case control studies)
4	การสังเกตโดยไม่มีกลุ่มควบคุม (Observational studies without control groups)
5	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญบนพื้นฐานของข้อมูลของพยาธิสภาพการเกิดโรค หลักการพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์หรือหรือสำรวจความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ (Expert opinion based on path physiology, bench research or consensus)

(CRD Report Number 4, NHS Centre for Reviews and Dissemination, University of York, 2001.)

2. การประเมินความถูกต้องเหมาะสมของข้อมูลหลักฐาน (Critical appraisal of evidence) 3

การรวบรวมหลักฐานทางการศึกษาที่สืบค้น ในแต่ละคำถามที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างนั้นจะมีจำนวนมากมาย แต่เชื่อว่าทุกงานวิจัยที่ได้มาจะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานได้ทั้งหมด บางงานวิจัยจะมีปัญหาในเรื่องความถูกต้อง เทียงตรง เชื่อถือได้ของระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) บางงานวิจัยจะมีปัญหาเรื่องเครื่องมือหรือวิธีการที่ใช้ไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้ตามสถานการณ์ที่ตั้งไว้ (Applicability) บางงานเป็นการวิจัย ในเฉพาะกลุ่มที่ไม่สามารถมาประยุกต์ใช้เป็นแบบแผนของกลุ่มตัวอย่างทั่วไปได้ (Generalizability) จึงต้องมีกระบวนการที่จะประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของหลักฐานทางการแพทย์และสาธารณสุขที่เรียกว่า Critical appraisal of evidences ซึ่งมีจุดมุ่งหมาย คือ การพิจารณาและการศึกษาอย่างพิถีพิถันเพื่อให้ทราบว่าข้อจำกัดของแต่ละงานวิจัยอยู่ที่ใด เมื่อนำมาแปลผลหรือนำมาใช้งานจะได้ระวังในการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสม

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาก่อนนำข้อมูลหลักฐานทางการวิจัยมาใช้ มีอย่างน้อย 3 ประการ ได้แก่

1. พิจารณาความถูกต้องเที่ยงตรง (Validity) ของข้อมูลหลักฐาน
2. พิจารณาความสำคัญ และน้ำหนักของข้อมูลหลักฐาน
3. พิจารณาความสอดคล้องและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กันได้ของข้อมูลหลักฐานนั้นๆ กับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ (Applicability)

โดยทั่วไปหลักการพิจารณาข้อมูลหลักฐานทางการวิจัยที่อาจมีข้อบกพร่องในระเบียบวิธีวิจัยจะพิจารณาในจุดต่อไปนี้ คือ การเลือกแบบงานวิจัย (Study design) ที่ไม่เหมาะสมกับลักษณะของคำถามวิจัยนั้นๆ ซึ่งเหมือนกับเลือกสูตรในการคำนวณไม่ถูกต้อง คำตอบที่ได้มาจึงเชื่อถือไม่ได้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ตรงกับความต้องการหรือเลือกโดยวิธีการสุ่มที่ทำให้ได้ตัวอย่างในงานวิจัยไม่เหมาะสม เมื่อคิดในการเลือกตัวชี้วัด และเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยที่ไม่เหมาะสม ทำให้ไม่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างเที่ยงตรงเชื่อถือได้ในการศึกษาวิจัย จะต้องไม่มีความลำเอียงในระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม และมีความระมัดระวังในการเก็บรวบรวมข้อมูลความสัมพันธ์ของข้อมูล และจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ ตลอดจนการใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องดูตามลักษณะข้อมูล

โดยสรุปหลักการทั่วไปในการวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานทางการวิจัย คือ คำถามที่ต้องการคำตอบนั้น เป็นคำถามที่เหมาะสมหรือไม่ การเลือกรูปแบบการวิจัยเหมาะสมกับคำถามการวิจัยหรือไม่ ใครคือกลุ่มตัวอย่าง อะไรคือผลลัพธ์ (Outcome) ใช้อะไรเป็นเครื่องมือในการวัด มีการป้องกันการอคติ (Bias) ที่จะเกิดขึ้นหรือไม่ ผลที่เกิดจากการศึกษามีความสำคัญหรือไม่ ผลเกิดจากความบังเอิญหรือไม่ มีข้อควรระวังว่าการทำการประเมินความถูกต้องและเหมาะสมของหลักฐานการวิจัย (Critical appraisal) นั้น เพื่อพิจารณาข้อมูลหลักฐานชนิดต่าง ๆ ไม่ใช่เพื่อการจับผิด (Fault finding) แต่เป็นการพิจารณาอย่างพิถีพิถะที่มากกว่า (Careful quality assessment) เพื่อจะได้นำผลจากการศึกษามาใช้สังเคราะห์เป็นข้อมูลใหม่ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยตามที่ตั้งคำถามไว้

ขั้นตอนที่ 4 การสังเคราะห์ (Data synthesis)

จุดประสงค์ของขั้นตอนการสังเคราะห์ผลนี้ เพื่อนำข้อมูลหลักฐานจากที่ได้ผ่านการคัดกรอง และประเมินคุณภาพมาดีแล้วนั้น สังเคราะห์รวมกันเป็นข้อสรุปให้เป็นผลลัพธ์ใหม่ ซึ่งประกอบ 2 ขั้นตอน คือ

1. การสกัดข้อมูล (Data extraction)

ในขั้นตอนนี้มีเพื่อป้องกันอคติ จึงควรทำระเบียบการ (Protocol) ในการนำข้อมูลจากแต่ละงานวิจัยว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง ควรทำเป็นแบบฟอร์มของการสกัดข้อมูล (Data extraction form) เพื่อให้สามารถกรอกข้อมูลได้ ข้อมูลที่จะนำมาใช้ศึกษานั้น ควรเป็นข้อมูลเฉพาะที่ตรงกับคำถาม สำหรับหัวข้อที่สำคัญในแบบฟอร์มของการสกัดข้อมูล เช่น ข้อมูลทั่วไป (General Information) ข้อมูลเฉพาะ (Specific Information) เป็นต้น การสกัดข้อมูล ควรทำโดยผู้ทบทวนอย่างน้อยสองคน หากความเห็นไม่ตรงกัน จะทำการอภิปรายกันแล้ว จึงหาฉันทามติ ข้อมูลหลักฐานที่ขาดหายไปที่ไม่สามารถหาได้วารสารฉบับเต็มได้ อาจต้องมีการติดต่อกับ ผู้ศึกษาวิจัยโดยตรงถ้าเป็นไปได้ และถ้าข้อมูลขาดหายไปจริงๆ ต้องนำผลกระทบไปพิจารณาในการทำการวิเคราะห์ความไว (Sensitivity analysis) ด้วย

2. การสังเคราะห์ข้อมูล (Data synthesis)

ในขั้นตอนนี้การสังเคราะห์ข้อมูล สามารถทำได้โดย 2 วิธี คือ

2.1 การสังเคราะห์เชิงพรรณนา (Non quantitative หรือ Descriptive synthesis)

การสังเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีนี้ ควรบรรยายลักษณะและผลลัพธ์โดยสรุปที่สามารถเข้าใจและความหมาย โดยอาจทำเป็นตารางประกอบการบรรยาย หัวข้อต่างๆ ที่ควรจะมีนั้น เช่น ประชากร รูปแบบการทดลอง (Interventions) สถานที่ที่ศึกษา (Setting) การวัดผลและลักษณะโดยธรรมชาติของการวัดผล สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อผลลัพธ์ ความเที่ยงตรงของข้อมูล (Validity) และขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

การสังเคราะห์ผลเป็นการคำนวณผลโดยเฉลี่ยของข้อมูลทั้งหมด อาจมีการให้น้ำหนักกับข้อมูลหลักฐานบางชิ้นที่มีความสำคัญ เช่น มีขนาดตัวอย่างมาก มีความแม่นยำสูง (Precision) เป็นต้น ส่วนของการสังเคราะห์เชิงพรรณนาจะช่วยในการวางแผนการทดสอบความไม่เป็นเนื้อเดียวกันหรือความแปรปรวน (Heterogeneity) ต่อไปอีกด้วย

2.2 การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative synthesis หรือ Meta-analysis)

เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติรวมด้วย จะทำได้ต่อเมื่อเห็นแนวโน้มจากการพรรณนา (Descriptive) แล้ว และถ้าตรวจสอบพบความแปรปรวนของผล ควรต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะของ (characteristics) ของการศึกษาร่วมด้วย

ความไม่เป็นเนื้อเดียวกันหรือความแปรปรวน สามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. ความไม่เป็นเนื้อเดียวกันทางคลินิกหรือลักษณะ (Clinical heterogeneity; Characteristics)
2. ความไม่เป็นเนื้อเดียวกันของวิธีการศึกษา (Methodology heterogeneity; quality)
3. ความไม่เป็นเนื้อเดียวกันของผลการศึกษา (Heterogeneity of result; Effect)

โครงสร้างของการบรรยายเพื่อการทำการสังเคราะห์เชิงปริมาณนั้น ควรจะบอกได้ว่า การสังเคราะห์แบบเชิงปริมาณสามารถเป็นไปได้ (คือมีข้อมูล) และข้อมูลมีความเหมาะสม (ไม่มี Heterogeneity มากเกินไป) เมื่อมีข้อมูลและข้อมูลมีความเหมาะสมแล้ว ยังต้องเลือกอีก 3 ทางเลือก คือ

1. จะเปรียบเทียบอะไร

2. จะใช้เครื่องวัดผลลัพธ์ชนิดไหนที่จะนำมาสังเคราะห์
3. จะเอาเครื่องวัดผลลัพธ์ (Effect measure) ชนิดใดเป็นตัวบอกประสิทธิภาพ (Effectiveness) ซึ่งการเลือกเครื่องวัดผลลัพธ์จะมีประเด็นสำคัญ 4 เรื่อง คือ
 1. ผลลัพธ์ที่จะวัดเป็นข้อมูลชนิดใด
 2. ผู้ใช้ผลการทบทวนสามารถแปลผลการวัดนั้นๆ ได้หรือไม่
 3. การวัดนั้นมีความสม่ำเสมอ (Consistency) และนำไปอ้างอิงในกลุ่มอื่น (Transferable) ได้หรือไม่
 4. การวัดนั้นมีคุณสมบัติในตัวเองที่จะบอกคำตอบที่ถูกต้องได้หรือไม่

การนำเสนอผลของการสังเคราะห์เชิงปริมาณ มักนิยมทำเป็นรูปกราฟเพื่อให้เห็นและสื่อให้เกิดความเข้าใจง่าย

สรุปประเด็นสำคัญใน Data extraction และ Data synthesis

การสกัดข้อมูลมีโอกาสจะเกิดความผิดพลาดได้มาก ซึ่งสามารถลดอคติได้ โดยออกแบบฟอร์มการสกัดข้อมูล (Data extraction form) ร่วมกับการใช้ผู้ทบทวนมากกว่า 1 คน ข้อมูลที่ขาดหายไป ต้องพยายามหาเพิ่มเติมเท่าที่สามารถจะทำได้ เช่น การติดต่อผู้วิจัย หรือการคำนวณย้อนกลับจากข้อมูลที่มีอยู่ ผลของข้อมูลที่ขาดหายไป ต้องมีการทดสอบความไวเข้าช่วย นอกจากนั้นการสังเคราะห์ผล อาจทำเป็นตาราง แสดงลักษณะและผลลัพธ์ (Non quantitative synthesis) และใช้วิธีทางสถิติ (Quantitative synthesis) ถ้าสามารถกระทำได้ ซึ่งผลจากการสังเคราะห์เชิงพรรณนาจะช่วยเสริมการวางแผนของการสังเคราะห์เชิงปริมาณได้ และในบางกรณีจะช่วยในการแปลผลได้ด้วย โดยที่การสังเคราะห์เชิงปริมาณยังเป็นการรวมผลในทางสถิติเพื่อทดสอบความไม่เป็นเนื้อเดียวกันตลอดจนประเมินอคติในการตีพิมพ์ได้ด้วย

ขั้นตอนที่ 5 การแปล (Interpretation of results)

จุดประสงค์ของขั้นตอนการแปลผลนี้ คือ การพิจารณาและอภิปรายผลที่สังเคราะห์ เพื่อที่จะนำไปใช้หลังจากได้ผลการทบทวนครบขั้นตอนแล้ว ควรตรวจสอบผลที่ได้ในประเด็นต่างๆ และสรุปเป็นคำแนะนำ (Recommendation) ไว้ด้วย โดยในขั้นตอนการแปลผลนี้ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

- 1) ตอบคำถามที่ตั้งขึ้นไว้หรือไม่

เป็นการพิจารณาย้อนกลับไปถึงคำถามที่ตั้งขึ้นไว้ในขั้นตอนแรก โดยพิจารณาเป็นภาพรวมว่า ผลที่ได้จากการสังเคราะห์นั้นพบอะไรบ้าง ผลที่พบนั้นสามารถตอบคำถามที่ตั้งไว้ได้หรือไม่

2) ความถูกต้องเที่ยงตรง (Internal validity) ของการทบทวน

พิจารณาภาพรวมความถูกต้องเที่ยงตรงของข้อมูลปฐมภูมิ (Primary research) และผลการทบทวนโอกาสที่จะเกิดอคติต่างๆ รวมทั้งอคติจากการตีพิมพ์ ซึ่งได้ระมัดระวังตั้งแต่การวางแผนออกแบบการทบทวนนั้น ผลเป็นอย่างไร มีจุดอ่อน จุดแข็งอะไรบ้าง เปรียบเทียบกับผลทบทวนอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน ว่ามีความคล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร

3) ความสามารถในการประยุกต์ใช้ (Applicability หรือ External validity) ของการทบทวน (Clark & Oxman, 2001)

เป็นการนำผลการทบทวนไปใช้ ซึ่งขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ที่กำหนดไว้ใน การทบทวน จะสะท้อนสิ่งที่เป็นจริง ๆ ในทางปฏิบัติหรือไม่ วิธีหนึ่งในการพิจารณาการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ คือ การเปรียบเทียบระหว่างประโยชน์ (Benefits) กับอันตราย (Harms) ที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งถ้าผลลัพธ์ (Outcome) ที่สำคัญ ๆ ได้ถูกพิจารณาอยู่แล้วในขั้นตอนการสังเคราะห์ผล ก็จะสามารถเปรียบเทียบระหว่างประโยชน์และอันตรายได้

4) คำแนะนำ (Recommendation)

เป็นการประเมินผลรวมของข้อมูลหลักฐานที่นำมาสังเคราะห์นั้น เพื่อบอกต่อผู้ใช้ผลการทบทวน (Goodman, 1993; MHNRC, 2000) โดยทั่วไปแบ่งเป็น 4 ระดับ (A, B, C, D) โดยอิงตามระดับของข้อมูลหลักฐาน แต่มีความแตกต่างในรายละเอียดไปบ้างในแต่ละสถาบัน เช่น NHS centre for Reviews and Dissemination, University of York (2001) ตามตารางที่ 2 และ Oxford Centre for Evidence-based Medicine ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 2 Grading of practice recommendations (NHS centre for Reviews and Dissemination, University of York, 2001)

Grade	Level of Evidence	Effectiveness	Test Accuracy	Efficiency
A	1	ผลการศึกษาเชิงทดลองที่มีคุณภาพสูง ปราศจากความไม่เป็นเนื้อเดียวกัน และผลการศึกษาที่ถูกต้อง	ผลการศึกษาที่มีคุณภาพสูงในกลุ่มเปรียบเทียบที่ไม่ทราบถึงวิธีการทดลอง และมาตรฐานที่เหมาะสมสำหรับประชากรที่ศึกษา	การประเมินคุณภาพในระดับสูงของวิธีการทดลอง เปรียบเทียบกับผลการศึกษา การวัดค่าใช้จ่าย ตลอดจนการวิเคราะห์ความไว
B	2/3	ผลการศึกษาเชิงทดลองมีคุณภาพต่ำ ผลการศึกษาโดยการสังเกตมีคุณภาพสูง	ประกอบด้วยหนึ่งหรือสองอย่างขององค์ประกอบ ดังนี้ • ความแคบของกลุ่มประชากร • ความแตกต่างของการใช้เกณฑ์มาตรฐานอ้างอิง • มาตรฐานการอ้างอิง • วิธีการศึกษาในกลุ่มที่เป็นโรคและไม่ใช่โรค	ผลการประเมินไม่สัมพันธ์กับผลลัพธ์ หรือปราศจากการวัดค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม
C	4	ผลการศึกษาโดยการสังเกตมีคุณภาพต่ำ	ประกอบด้วยสามหรือมากกว่าในองค์ประกอบ	ผลการประเมินที่ปราศจากการวิเคราะห์ความไว
D	5	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

(CRD Report Number 4, NHS Centre for Reviews and Dissemination, University of York, 2001.)

ตารางที่ 3 Grades of Recommendation ของ Oxford Centre for Evidence-based Medicine (2002)

Level	Evidences
A	ความสม่ำเสมอของการศึกษา ระดับ 1 (consistent level 1 studies)
B	ความสม่ำเสมอของการศึกษา ระดับ 1 หรือ 2 หรือ 3 หรือconsistent level 2 or 3 studies or extrapolations from level 1 studies)
C	ความสม่ำเสมอของการศึกษา ระดับ 4 หรือ (level 4 studies or extrapolations from level 2 or 3 studies)
D	ความสม่ำเสมอของการศึกษา ระดับ 5 หรือความไม่สม่ำเสมอหรือไม่มีผลสรุปที่ชัดเจนของแต่ละระดับ (level 5 evidence or troublingly inconsistent or inconclusive studies of any level)

5) คำถามที่ยังไม่ได้คำตอบ

ผลสรุปจากการสังเคราะห์ข้อมูล อาจพบว่าไม่มีหลักฐานเพียงพอที่จะตอบคำถามว่า ได้ผลหรือไม่ได้ผล (ซึ่งมีความแตกต่างจาก “มีหลักฐานว่า ไม่ได้ผล”) ผู้ทำการทบทวนจะเห็นโอกาสว่าต้องการ การทำวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องใดบ้าง (NHMRC, 2000) ควรระบุให้ชัดเจน เพื่อผู้สนใจสามารถทำการวิจัย (Primary research) ในหัวข้อต่างๆ ที่ยังขาดอยู่ได้ในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โยธี ทองเป็นใหญ่. (2543). *Evidence-Based Medicine (EBM) บทที่ 4: การประเมินความถูกต้องเหมาะสมของหลักฐานทางการแพทย์ (Critical appraisal of evidence)*. เวชสารโรงพยาบาลมหาราชานครราชสีมา, 2543; 24 - 39.
- Khan KS, Kleijnen J. Data extraction and monitoring progress. (2001). *Undertaking systematic review of research on effectiveness: CRD guidelines for those carrying out or commissioning reviews*. 2nd edition. York: NKS Centre for Reviews and Dissemination.
- In Undertaking systematic review of research on effectiveness: CRD guide lines for those carrying out or commissioning reviews. (2001). 2nd edition. York: NHS Centre for Reviews and Dissemination. Report No.: CRD report 4. Available from: URL: <http://www.york.ac.uk/inst/crd/crdrep.htm>

- Clarke M, Oxman AD, editors. (2001). *Cochrane Reviewers Handbook 4.1.4* [updated October 2001]. In: The Cochrane Library, Issue4, 2001. Oxford: Update Software. Updated quarterly.
- Goodman, C. (1993). *Literature searching and evidence interpretation for assessing health care practices*. Stockholm: Swedish Council of Technology Assessment in Health Care.
- Levels of Evidence and Grades of Recommendations [Web Page]. Available at <http://minerva.minervation.com/cebm/docs/levels.html>. (Accessed 31 August 2002).
- National Health and Medical Research Council. (2000). *How to review the evidence: systematic identification and review of the scientific literature*. Canberra: National Health and Medical Research Council.
- National Health and Medical Research Council. (2000). *How to use the evidence: assessment and application of scientific evidence*. Canberra: National Health and Medical Research Council.
- NHS centre for Reviews and Dissemination [Web Page]. Available at <http://www.york.ac.uk/inst/crd/search.htm>. (Accessed 25 August 2002).
- NHS Centre for Review and Dissemination. (2001). *Undertaking systematic review of research on effectiveness: CRD guidelines for those carrying out or commissioning reviews*. York: NHS Centre for Reviews and Dissemination, 2nd Edition.
- Deeks J, Khan KS, Song F, Popay J, Nixon J, Kleijnen J. (2001). *Data synthesis. Undertaking systematic review of research on effectiveness: CRD guidelines for those carrying out or commissioning reviews*. 2nd edition. York: NHS Centre for Reviews and Dissemination.
- National Health and Medical Research Council. (2000). *How to review the evidence: systematic identification and review of the scientific literature*. Canberra: National Health and Medical Research Council.

บทบาททางการเมืองของพระร่วงในฐานะวีรบุรุษในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของไทย มอญ และเขมร

รองศาสตราจารย์ ดร. นรินทร์ นำเจริญ คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์มนฤทัย ไชยวิเศษ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

บทคัดย่อ

พระร่วงเป็นนิทานหรือตำนานที่มีการบอกเล่าอย่างสืบเนื่อง โดยศูนย์กลางของการบอกเล่าอยู่ที่สุโขทัย และอาณาจักรที่อยู่รอบข้าง บทบาทของพระร่วงที่ปรากฏในดินแดนแต่ละแห่งแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเรื่องเล่าที่ถูกสร้างขึ้นนั้นตอบสนองต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจของผู้บอกเล่าอย่างไร การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาททางการเมืองของพระร่วงที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มคนไทย มอญ และเขมร ผลการศึกษาพบว่าพระร่วงเป็นวีรบุรุษที่ถูกนำมาใช้บอกเล่าเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้แก่ผู้ที่บอกเล่าอยู่เสมอ

บทนำ

นิทานหรือตำนาน เป็นรูปแบบหนึ่งของการเล่าเรื่องที่ปรากฏอยู่ในทุกชนชาติ เรื่องเล่าเหล่านี้มักแฝงกรอบความคิดเกี่ยวกับอุดมคติบางอย่างของสังคมที่ได้รับการยอมรับและยกย่องว่าเป็นเป้าหมายสำคัญของการดำเนินชีวิต แต่เนื่องจากอุดมคติมีความหมายในเชิงนามธรรมค่อนข้างสูง ดังนั้นในแต่ละสังคมจึงมักจำลองอุดมคติดังกล่าวมาอยู่ในรูปเรื่องราวของบุคคลเพื่อให้ง่ายแก่การบอกเล่าและสืบทอด ดังนั้นตำนานหรือนิทานส่วนหนึ่งจึงมักสร้างบุคคลอันเป็นสัญลักษณ์ของอุดมคติขึ้น โดยที่บุคคลดังกล่าวนี้อาจเคยมีหรือไม่เคยมีชีวิตอยู่จริงในประวัติศาสตร์ก็ได้ เราเรียกบุคคลลักษณะนี้ว่า “วีรบุรุษ” (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2544, น.1-3)

ในแต่ละกลุ่มคน แต่ละยุคสมัย จะมีวีรบุรุษของกลุ่มตนที่ถูกสร้างขึ้น วีรบุรุษบางคนอาจมีความยิ่งใหญ่เนื่องจากเป็นตัวแทนของกรอบทางความคิดหรืออุดมการณ์อย่างหนึ่งของชนกลุ่มหนึ่ง แต่เมื่อเปลี่ยนพื้นที่หรือเปลี่ยนกาลเวลาของการบอกเล่า วีรบุรุษผู้นั้นอาจกลายเป็นผู้ร้ายหรือไม่มีลักษณะน่ายกย่องอีกต่อไป เช่น กรณีทำวอนวงศ์ซึ่งอาจอยู่ในฐานะวีรบุรุษของชนชาติลาวแต่กลับอยู่ในฐานะกบฏของรัฐไทย เป็นต้น เนื่องจากเรื่องเล่าของแต่ละกลุ่มชน ต่างเป็นไปเพื่อรับใช้กรอบทางความคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมืองของผู้บอกเล่า ดังนั้น ผู้มีอำนาจในแต่ละกลุ่มคนจึงพยายามผลิตเรื่องเล่าหรือวีรบุรุษอันเป็นตัวแทนกรอบความคิดของตนเองเข้าต่อสู้

เพื่อแย้งชิงพื้นที่ทางความคิดของพลเมือง เรื่องเล่าใดสามารถสถาปนาตัวเองให้ได้ รับการยอมรับได้มากกว่า ผู้มีอำนาจในการผลิตเรื่องเล่าดังกล่าวนั้น ย่อมจะได้รับการสถาปนาอำนาจทางการเมืองขึ้นมาด้วย

นิทานหรือตำนานที่บอกเล่าเกี่ยวกับวีรบุรุษของกลุ่มคนต่าง ๆ ในบ้านเมือง แถบลุ่มแม่น้ำโขงมีอยู่จำนวนมากแต่มีวีรบุรุษไม่มากนักที่จะได้รับการบอกเล่า ข้ามกลุ่มชาติพันธุ์เช่น พระญาเจือง แถน โดยหนึ่งในวีรบุรุษที่ยิ่งใหญ่ซึ่งได้รับการบันทึกในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของคนหลายกลุ่มก็คือ พระร่วง

พระร่วงเป็นพระนามของพระมหากษัตริย์พระองค์หนึ่งแห่งอาณาจักรสุโขทัย เป็นผู้มียุทธวิธีการสูงมาก มีวาจาสิทธิ์ตรัสสิ่งใดสิ่งนั้นก็เป็นอย่างจริง เป็นที่เคารพรักใคร่ ของชาวบ้าน เรื่องพระร่วงเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย และมีการถ่ายทอดกันอย่างต่อเนื่องยาวนานที่สุดอีกเรื่องหนึ่ง อย่างไรก็ดี แม้ศูนย์กลางการเล่าเรื่องพระร่วงจะอยู่ที่อาณาจักรสุโขทัย แต่หลักฐานทางประวัติศาสตร์เก่าแก่ที่สุดที่มีการกล่าวถึง พระร่วงเท่าที่ตรวจสอบพบกลับเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของอาณาจักรล้านนา (ดังจะได้กล่าวต่อไป) ในบทความนี้จะได้สำรวจตัวบทเรื่องพระร่วงที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของไทยและบ้านเมืองโดยรอบ

พระร่วงในนิทานพื้นบ้านสุโขทัย

แม้อาณาจักรสุโขทัยจะเป็นศูนย์กลางของเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระร่วง แต่จากการศึกษากลับไม่พบพระนามของพระร่วงในศิลาจารึกของอาณาจักรสุโขทัยเลย ทั้งนี้ ศรัศคีดี วลลิโถม สันนิษฐานว่าอาจเนื่องจากคำว่าพระร่วงเป็นคำที่ชาวบ้านเรียก ไม่ใช่เป็นพระนามที่แท้จริงหรือพระนามในสุพรรณบัฏของกษัตริย์องค์ใดองค์หนึ่ง และคำว่าพระร่วงนี้เป็นคำที่ชาวต่างเมืองเรียก และมานิยมเรียกในสมัยอยุธยา ดังนั้น จึงทำให้คำว่าพระร่วงไม่ปรากฏอยู่ในศิลาจารึก (ศรัศคีดีวลลิโถม, 2524, น. 56-59) อย่างไรก็ดี ตัวบทเกี่ยวกับพระร่วงกลับมีการบอกเล่ากันมากในรูปของนิทานมุขปาฐะ หรือนิทานพื้นบ้าน

จากการศึกษานิทานพื้นบ้านเกี่ยวกับพระร่วงในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ รวบรวมนิทานพื้นบ้านมาจากการงานวิจัย 4 ฉบับด้วยกัน ได้แก่

1. ประจักษ์ สายแสง. (2516).วรรณกรรมจากตำบลดศรีศรีมาศ จังหวัด สุโขทัย.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, วิทยาลัยการศึกษาพิษณุโลก, คณะศึกษาศาสตร์.

2. นคร พันธุ์ณรงค์. (2522).นิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นสุโขทัยและบริเวณโดยรอบ. พิษณุโลก: ศูนย์สุโขทัยศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อัคราเนนา)
3. วิเชียร ณ นคร. (2531).การศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช: ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.
4. อัครวิน ถาวรศักดิ์. (2551). วิเคราะห์คุณธรรมของกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงจากนิทานและตำนานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาภาษาไทย.

งานวิจัยทั้ง 4 ฉบับ จะรวบรวมนิทานพื้นบ้านจากชาวบ้านโดยตรง โดยผู้วิจัยแต่ละเรื่อง จะลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์ชาวบ้าน และถอดนิทานเหล่านี้จากการเล่าของชาวบ้านเป็นบทบันทึกแบบคำต่อคำ การศึกษาครั้งนี้จึงศึกษานิทานที่ปรากฏในงานวิจัยเหล่านี้ในฐานะของเอกสารชั้นต้น

จากการศึกษางานวิจัยทั้ง 4 ฉบับ พบว่ามีนิทานพื้นบ้านที่เกี่ยวกับพระร่วงจำนวนทั้งหมด 42 เรื่อง เมื่อแยกตามเนื้อหาของกลุ่มประเภทนิทาน พบว่าสามารถแยกได้ 4 กลุ่ม ได้แก่

1. นิทานวีรบุรุษ กล่าวถึงการผจญภัยของตัวละครในเรื่อง โดยมีแก่นหลักอยู่ที่อิทธิปาฏิหาริย์ของพระร่วง บางเรื่องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพระร่วงโดยตรง แต่บางเรื่องเป็นเรื่องที่มีการอ้างอิงถึงพระร่วง
2. นิทานประจักษ์ มุ่งอธิบายความเป็นมาของท้องถิ่น โดยอ้างอิงสถานที่ในท้องถิ่นจริง โบราณสถานจริง หรือมีหลักฐานเป็นสิ่งสำคัญของท้องถิ่นนั้นๆ จริง
3. นิทานอธิบายเหตุ มุ่งอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติ อธิบายสาเหตุว่าเพราะอะไร พืช สิ่งของ หรือสัตว์บางชนิดจึงมีรูปร่างหรือมีลักษณะอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน คำอธิบายในนิทานกลุ่มนี้มักจะเชื่อมโยงไปถึงวาจาสิทธิ์ของพระร่วงเสมอ
4. นิทานสอนใจ นิทานในกลุ่มนี้ มุ่งเล่าเรื่องที่แทรกคติสอนใจ โดยจะมีเนื้อหาที่อ้างอิงถึงพระร่วง

จากการศึกษาพบว่า นิทานพื้นบ้านที่มีการบอกเล่ากันมากที่สุดคือนิทานประจำถิ่น รองลงมาคือนิทานวีรบุรุษ รองลงมาอีกคือนิทานอธิบายเหตุ และน้อยที่สุดคือนิทานสอนใจ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากการบอกเล่านิทานนั้น ชาวบ้านต้องการสื่อสารถึงสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมากที่สุด เรื่องอะไรก็ตามที่ยังอยู่ใกล้ตัวออกไป ก็จะมี การสื่อสารที่น้อยลง ดังจะเห็นได้ว่านิทานประจำถิ่นซึ่งใช้อธิบายที่มาหรือความสำคัญของสถานที่ในท้องถิ่นของตนเองนั้นจะได้รับการบอกเล่ามากที่สุด เมื่อฟังนิทานแล้ว จะทำให้เข้าใจว่าทำไมพระปรางค์บางแห่งในศรีสัชนาลัยจึงยอดดวน ทำไมพื้นที่บาง ตำบลจึงแล้งน้ำ หรือสร้างห้องมากกว่า 2 ห้องไม่ได้ ถนนพระร่วงเกิดขึ้นมาได้อย่างไร ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นคำอธิบายเรื่องที่อยู่แวดล้อมใกล้ชิดกับตัวของชาวบ้านเป็นอย่างยิ่ง

ส่วนนิทานวีรบุรุษนั้น เนื้อหาของนิทานจะเน้นที่อิทธิปาฏิหาริย์ของพระร่วง ซึ่งสามารถกระทำในสิ่งที่ฝืนต่อธรรมชาติซึ่งคนธรรมดาทำไม่ได้ โดยไม่นิยมที่จะโยนให้เห็นว่าเหตุใดพระร่วงจึงทำในสิ่งนั้นได้ รวมทั้งไม่นิยมที่จะสร้างกรอบพันธะผูกพัน ด้วยว่า เมื่อพระร่วงมีอำนาจดังกล่าวนั้นแล้ว พระร่วงจะต้องทำอะไรต่อไป อำนาจของพระร่วงเป็นอำนาจที่มีความสมบูรณ์อยู่ในตัวเองอยู่แล้ว โดยไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์ กับสิ่งอื่น ทั้งบางครั้งพระร่วงยังอาจกระทำในสิ่งที่ทำลายกรอบทางสังคมอีกด้วย เช่น เมื่อพระร่วงไม่พอใจคนเพียงบางคน ก็สามารถสาปให้หมู่บ้านแห่งนั้นแล้งน้ำ ไปทั้งหมู่บ้าน โดยไม่สนใจว่าจะทำให้ลูกเล็กเด็กแดง หรือคนแก่คนแก่ในหมู่บ้าน เดือดร้อนอย่างไรไปด้วย หรือการที่พระร่วงโกรธที่พระลือสร้างเจดีย์ได้สูงกว่า พระร่วงถึงกับตะยอตเจดีย์จนกระเด็นไปตกที่จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น ทั้งนี้ สอดคล้อง กับที่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ เคยวิเคราะห์ไว้ว่า ในจาริตวีรบุรุษของประชาชนนั้น วิกรรมหรือการกระทำของวีรบุรุษจะมีความสำคัญน้อยกว่าบุคลิกภาพของวีรบุรุษ นั้นเอง กล่าวคือ บุคคลผู้นั้นเป็นอย่างไรจะได้รับการกล่าวถึงมากกว่าบุคคลผู้นั้น ได้ทำอะไร การกระทำของวีรบุรุษในทัศนะของจาริตนี้อาจไม่ได้มุ่งให้เป็นประโยชน์ แก่สังคมทั้งหมดก็ได้ วีรบุรุษของประชาชนเป็นคนพิเศษ และความพิเศษนั้นไม่ได้เกิดขึ้น เพราะได้ทำสิ่งที่ยิ่งใหญ่ แต่เพราะเขาเป็นคนพิเศษที่ไม่เหมือนคนอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วีรบุรุษของประชาชนมักจะมี การกระทำที่นอกกริตนอกรอยอยู่เสมอ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2544, น. 11) ดังนั้น ความเป็นวีรบุรุษในจาริตของชาวบ้านนั้น จึงขึ้นอยู่กับสิ่งที่นิธิ เอียวศรีวงศ์ เรียกว่า “อาณาบารมี” คือลักษณะเฉพาะที่พิเศษของบุคคลซึ่งจะถ่ายทอด ให้กับผู้อื่นได้ยาก และด้วยอาณาบารมีนี้เอง ที่ทำให้วีรบุรุษของชาวบ้านดำรงอยู่

ในฐานะของผีหรือเจ้าที่ประจำถิ่น มากกว่าการแสดงบทบาทซึ่งอยู่ห่างไกลออกไป เหมือนวีรบุรุษของชาติ หรือวีรบุรุษทางศาสนา ซึ่งมักมีหน้าที่ผูกพันอยู่กับการขยายดินแดน กู้เอกราช หรือกระทั่งการทูลบารุงพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวออกไป

สำหรับนิทานอธิบายเหตุ จะมีความหมายคล้ายกับนิทานประจำถิ่น คือการอธิบายลักษณะของสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวันว่าเหตุใดสิ่งนั้นจึงเป็นเช่นนั้น แต่สิ่งที่แตกต่างคือ นิทานอธิบายเหตุจะมีลักษณะที่เป็นสากลมากกว่า เนื่องจากสิ่งที่ถูกอธิบายนั้น จะไม่ใช่สิ่งที่จะสามารถพบเจอได้เฉพาะในท้องถิ่นของตนเองเท่านั้น แต่ไม่ว่าจะไปท้องถิ่นไหน ก็จะพบกับสิ่งดังกล่าวนี้ภายใต้คำอธิบายเดียวกันได้ด้วย เช่น คำอธิบายว่าเหตุใดปลาบางประเภทจึงสามารถมองเห็นก้างปลาได้ ทำให้มันไม่บางชนิดจึงมีกลิ่นเหม็น ทำไมผลไม้บางชนิดจึงมีเมล็ดอยู่นอกผล หรือทำไมดวงจึงไม่มีติ เช่นนี้เป็นต้น แม้นิทานอธิบายเหตุจะใกล้ชิดกับชาวบ้าน แต่ก็เป็นกรอธิบายในสิ่งที่มีความเป็นสากล และห่างไกลจากลักษณะเฉพาะท้องถิ่นของชาวบ้านมากขึ้น

ส่วนนิทานสอนใจนั้น จะพบว่ามียุ่่น้อยที่สุด เนื่องจากนิทานพื้นบ้านไม่ได้มีพันธะผูกพันที่จะต้องสืบคำสอน ซึ่งต่างกับนิทานชาดก ที่มีพันธะจะต้องสอนธรรมให้แก่ชาวบ้าน นิทานชาวบ้านจะเน้นในเรื่องของการอธิบายความผูกพันระหว่างตัวเองกับท้องถิ่น เพื่อสร้างความหมายในการดำเนินชีวิตที่ผ่านมาและที่กำลังจะดำเนินต่อไป มากกว่าการนำกรอบจากภายนอกเข้ามาเพื่อตัดแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชนให้เปลี่ยนแปลงไปจากลักษณะตามธรรมชาติที่เป็นอยู่

ตัวบทเรื่องพระร่วงที่ปรากฏในนิทานพื้นบ้านของสุโขทัย จึงมีความหลากหลาย และมีความผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของชาวบ้านเป็นอย่างยิ่ง

พระร่วงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของล้านนา

จากการตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของล้านนาและบริเวณใกล้เคียง พบตัวบทเรื่องพระร่วงปรากฏอยู่ในหลักฐานสำคัญ 2 ประเภท ได้แก่ จารึกและตำนาน

สำหรับจารึกของอาณาจักรล้านนาและบริเวณใกล้เคียงนั้น จากการศึกษามพบจารึกอย่างน้อย 8 หลักที่ปรากฏตัวบทเกี่ยวกับพระร่วงดังแสดงรายชื่อจารึกได้ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อจารึกที่ปรากฏชื่อพระร่วง

ที่	ชื่อจารึก	พบในจังหวัด	ทะเบียนวัตถุ	ปี พ.ศ. ที่จารึก
1	จารึกวัดเก้ายอด	พะเยา	ลพ. 27	1955
2	จารึกวัดป่ารวก	เชียงราย	ลพ. 28	2028
3	จารึกเจ้าสี่หมื่นพยาว (วัดลี)	พะเยา	พย. 27	2038
4	จารึกลาวจำเมืองและพญาร่วง	พะเยา	พย. 54	2041
5	จารึกวัดพญาร่วง	พะเยา	พย. 9	2042
6	ศิลาจารึกวัดศรีอุโมงค์คำ	พะเยา	พย. 10	2046
7	จารึกบนฐานพระอิศวร	กำแพงเพชร	กพ. 2	2053
8	ศิลาจารึกวัดเชียงมั่น	เชียงใหม่	ชม. 1	2124

จากการศึกษาจารึกทั้ง 8 หลัก พบว่าจารึกเก่าแก่ที่สุดซึ่งมีตัวบทเกี่ยวกับพระร่วง ได้แก่ จารึกวัดเก้ายอด ซึ่งถูกสร้างขึ้นในเมืองพะเยา เมื่อปี พ.ศ. 1955 โดยเรียกชื่อหมู่บ้านแห่งหนึ่งว่า “บ้านพระญาร่วง” ไปจนถึงจารึกหลักสุดท้ายเท่าที่ตรวจสอบพบ คือจารึกวัดเชียงมั่น สร้างขึ้นในเมืองเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2124 ซึ่งเป็นสมัยที่อาณาจักรล้านนาตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า จารึกทั้ง 8 หลักนี้ มีประเด็นที่น่าสังเกต คือ การพยายามผูกโยงบทบาทของพระมหากษัตริย์ต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ดังจะเห็นได้จากจารึกวัดป่ารวก จารึกเจ้าสี่หมื่นพยาว (วัดลี) จารึกวัดพญาร่วง (ด้านที่ 2) และศิลาจารึกวัดศรีอุโมงค์คำ จารึกทั้ง 4 หลักนี้ กล่าวถึงการทำบุญ การบริจาคทานต่างๆ โดยมีเจ้าอาวาส “วัดพญาร่วง” มาเป็นสักขีพยาน ประเด็นที่น่าสังเกตก็คือ การเอ่ยนาม “วัดพญาร่วง” ไม่ได้มีความหมายถึงเพียงชื่อวัดแห่งหนึ่งเท่านั้น แต่ยังมีความหมายที่ซ่อนลงไปอีก กล่าวคือ “วัดพญาร่วง” เป็นวัดที่ถูกสร้างขึ้นโดยพระร่วง ดังนั้นการเป็นสักขีพยานของเจ้าอาวาสต่อการทำบุญต่างๆ จึงถูกซ่อนความหมายด้วยภาพของบทบาทพระมหากษัตริย์ที่สร้างวัดแห่งนี้ขึ้นว่าเป็นไปเพื่ออุทิศบุญให้พระในวัดดังกล่าวนี้สามารถปฏิบัติหน้าที่สืบสานพระพุทธศาสนาต่อไป กล่าวคือเป็นการแสดงหน้าที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ต่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้นเอง ชื่อน่าสังเกตประการต่อมาคือ จารึกเหล่านี้มักอ้างพระร่วงเพื่อสร้างความชอบธรรมทางการเมือง เช่น ศิลาจารึกวัดเชียงมั่น จะอ้างถึงพระร่วงในฐานะของกษัตริย์ต่างแดนที่เป็นประจักษ์พยานในการรับรองฐานะของเมืองเชียงใหม่

สำหรับหลักฐานประเภทตำนานจากการศึกษาพบว่า มีตำนานที่ปรากฏด้วยบท
เรื่องพระร่วงอย่างน้อย 10 เรื่อง แสดงได้ดังตารางที่ 2 ต่อไปนี้
ตารางที่ 2 แสดงรายชื่อตำนานที่ปรากฏด้วยบทเกี่ยวกับพระร่วง

ที่	หลักฐาน	ความเป็นมา
1	นิทานพระพุทธรูปศักดิ์	พระโพธิ์รังษีแต่งไว้เป็นภาษาบาลี เมื่อประมาณ พ.ศ. 1945-1985 ต่อมาพระยาปริยัติธรรมธาดา (แพ ตาละลักษมณ์เปรียญ) เมื่อครั้งเป็นหลวงประเสริฐอักษรนิติ ได้แปลออกเป็นภาษาไทย เมื่อ พ.ศ. 2449 ต่อมา ร.ต.ท.แสง มนวิฑูร แปลใหม่ กรมศิลปากร จัดพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2506
2	ชินกาลมาลีปกรณ์	พระรัตนปัญญาเถระแต่งเป็นภาษาบาลี เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2060-2071 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก โปรดให้ราชบัณฑิต 5 ท่าน ช่วยกันแปลเป็นภาษาไทย เมื่อ พ.ศ. 2337 ใช้ชื่อว่า “ชินกาลมาลินี” ต่อมาในปี พ.ศ. 2501 กรมศิลปากรได้มอบหมายให้ ร.ต.ท.แสง มนวิฑูร แปลใหม่ โดยใช้ชื่อว่า “ชินกาลมาลีปกรณ์”
3	ตำนานราชวงศ์พื้นเมือง เชียงใหม่	แต่งขึ้นโดยพระยาสิทธิวิสุทธิมงคล เมื่อปี พ.ศ. 2329 ภาควิชา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ จัดพิมพ์ขึ้นเผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2518
4	ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่	ต้นฉบับเป็นอักษรไทยยวน จารลงใบลาน 8 ผูกจบ เมื่อ พ.ศ. 2370 ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสาร ทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี จัดพิมพ์ขึ้นเผยแพร่ เมื่อ พ.ศ. 2514 ต่อมาศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏ เชียงใหม่ ได้มีการตรวจสอบชำระต้นฉบับใหม่ในปี พ.ศ. 2538 เพื่อร่วมสมโภชเมืองเชียงใหม่ในวาระที่มีอายุครบ 700 ปี
5	พงศาวดารเมืองเงินยาง เชียงใหม่	ไม่ทราบผู้แต่งและปีที่แต่ง สันนิษฐานว่าต้นฉบับแต่งขึ้นนานแล้ว และมีการแต่งเพิ่มเติมในสมัยรัชกาลที่ 5
6	ตำนานมังราย เชียงใหม่ เชียงใหม่	ต้นฉบับจารลงใบลาน ความยาว 46 หน้าลาน โดยใช้อักษร ธรรมล้านนา ไม่ทราบผู้แต่ง และปีที่แต่ง แต่ในต้นฉบับเขียนว่า “พิพิธานนา” เป็นผู้คัดลอกลงในลาน พ.ศ. 2421 สถาบันวิจัย สังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้ต้นฉบับใบลานนี้มาจากวัด อุโมงค์ ต.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ต่อมานายสิงห์แก้ว มโนเพชร เป็นผู้ปริวรรต และสถาบันวิจัยสังคมได้จัดพิมพ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2536

ที่	หลักฐาน	ความเป็นมา
7	ตำนานลิปะห้าวราชวงศ์	พระสุนันทะ จารลงใบลาน 7 ผูกจบ โดยใช้อักษรพื้นเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2432 สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แปลและจัดพิมพ์ขึ้นเผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2524
8	พงศาวดารโยนก	พระยาประชาภิจักรจักร (แช่ม บุนนาค) แต่งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2442 ส่องพิมพ์ในหนังสือวรรณคดี ต่อมานำมาพิมพ์รวมใหม่ ในชื่อหนังสือ “พงศาวดารโยนก” เมื่อ พ.ศ. 2449
9	พงศาวดารลานนาไทย ราชวงศ์ปกาเกอญอ	เจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช (พระเจ้านครเมืองน่าน) มีรับสั่งให้ แสนหลวงราชสมภาร เป็นผู้รวบรวมและเรียบเรียงขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2446 สันนิษฐานว่าต้นฉบับน่าจะเขียนมาก่อนหน้านานแล้ว การเรียบเรียงในปี พ.ศ. 2446 น่าจะเป็นการชำระใหม่ และเขียนเหตุการณ์ต่อจากต้นฉบับเดิม
10	ตำนานพระสิงห์ พุทธปฏิมาเจ้า	สงวน โชติสุขรัตน์ ได้ต้นฉบับเขียนในสมุดข่อย เป็นอักษรไทยยวน จากพระมหามหามื่น วุฑฒินา โฉมทองธรรม เมื่อ พ.ศ. 2497 นำมาแปล และรวบรวมจัดพิมพ์อยู่ในหนังสือ ประชุมตำนาน ลานนาไทย เล่ม 2 เมื่อ พ.ศ. 2515

จากการศึกษาตำนานทั้ง 10 เรื่อง พบว่าสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก (ฝ่ายวัด) จะมีศูนย์กลางของการเล่าเรื่องอยู่ที่ประวัติของพระพุทธศาสนาได้แก่ นิทาน พระพุทธลีลึงค์ และคัมภีร์ชินกาลมาลีปกรณ์ ตำนานกลุ่มนี้จะเริ่มด้วยการกล่าวถึง พระโคตมพุทธเจ้าชาติต่าง ๆ ของพระองค์ การตรัสรู้ และปรินิพพาน จากนั้นก็ตามมา ด้วยการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระมหากษัตริย์ต่าง ๆ ตั้งแต่พระเจ้าอโศกมหาราช จนถึงพระมหากษัตริย์ในอาณาจักรล้านนา หัวใจและความสำคัญของอาณาจักรอยู่ที่ การเผยแพร่และธำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา ดังนั้น บทบาทของพระร่วงที่ปรากฏ ในตำนานเหล่านี้ จึงมีความเกี่ยวพันกับการแสดงศรัทธาและการทำนุบำรุง พระพุทธศาสนาอย่างมาก

ส่วนตำนานกลุ่มที่สอง (ฝ่ายเมือง) เป็นกลุ่มที่เน้นพัฒนาการของบ้านเมือง แม้ตำนานกลุ่มนี้จะยังคงมีศูนย์กลางอยู่ที่พระพุทธศาสนาเช่นเดียวกับกลุ่มแรก แต่ก็ จะให้ความสำคัญกับการบอกเล่าในเรื่องการสร้างบ้านแปงเมืองของกษัตริย์ราชวงศ์ ต่าง ๆ ของล้านนาอีกด้วย โดยหนึ่งในพระมหากษัตริย์ที่ได้รับการยกย่องอย่างมาก ก็คือพระญามังราย ซึ่งถือว่าเป็นวีรบุรุษที่รวบรวมดินแดนต่าง ๆ ในอาณาจักรล้านนา ได้สำเร็จเป็นพระองค์แรก ตำนานเหล่านี้จะมีพระราชประวัติของพระองค์ปรากฏ

อยู่เสมอ โดยจะมีเหตุการณ์บางช่วงในพระราชประวัติของพระองค์ที่เอ่ยถึงพระร่วง และพระญางำเมือง ในฐานะพระสหายร่วมน้ำสาบาน

จากการศึกษาทั้งหลักฐานประเภทจารึกและตำนานของอาณาจักรล้านนา สามารถสรุปเนื้อหาสำคัญได้ 2 เรื่อง คือ เรื่องพระร่วงอัญเชิญพระพุทธรูปสิงห์มาประดิษฐานอยู่ที่อาณาจักรสุโขทัย เรื่องที่สองคือเรื่องพระร่วงเป็นพระสหายกับพระญามังรายและพระญางำเมือง

สำหรับตำนานฝ่ายวัดนั้น จะเน้นศูนย์กลางการเล่าเรื่องอยู่ที่ประวัติของพระพุทธรูปศาสนา ดังนั้นดินแดนที่ปรากฏในตำนานจึงเป็นดินแดนพุทธจักรมากกว่าอาณาจักร กล่าวคือ ดินแดนในตำนานจะไม่มี ความแตกต่างด้านเชื้อชาติ หรือ อาณาเขต แต่ดินแดนจะถูกแบ่งแยกด้วยศรัทธาในพระพุทธรูปศาสนาเป็นสำคัญ ดังนั้น ไม่สำคัญว่าพระมหากษัตริย์ที่ถูกกล่าวถึงในตำนานจะเป็นพระมหากษัตริย์ของอาณาจักรใดก็ตาม แต่หากมีความศรัทธาต่อพระพุทธรูปศาสนา ก็ย่อมเป็นพระมหากษัตริย์ ที่ได้รับการยกย่องในตำนาน ดังนั้น แม้พระร่วงจะเป็นพระมหากษัตริย์ของอาณาจักรสุโขทัย แต่ด้วยศรัทธาอันแรงกล้าของพระร่วงต่อพระพุทธรูปศาสนาในการอัญเชิญพระพุทธรูปสิงห์จากเมืองลังกามาประดิษฐานในอาณาจักรสุโขทัย ก็ทำให้พระร่วง ได้รับการยกย่องในฐานะวีรบุรุษในตำนานกลุ่มนี้

ส่วนตำนานฝ่ายเมือง เป็นตำนานที่เน้นการสร้างบ้านแปงเมือง มีศูนย์กลางการเล่าเรื่องอยู่ที่ความเป็นอาณาจักรมากกว่าพุทธจักร โดยในพระราชประวัติของพระญามังราย จะมีความอยู่ 2 ตอนที่กำลังกล่าวถึงพระร่วง ความตอนแรกนั้น ได้เล่าว่าพระร่วงเป็นพระสหายสนิทกับพระญางำเมือง เจ้าเมืองพะเยา พระร่วงมักเสด็จพระราชดำเนินมาเยี่ยมเยียนพระญางำเมืองอยู่เสมอ พระญางำเมืองมีเมียพระองค์หนึ่งชื่อนางอัว เชียงแสน พระนางมีพระศิริโฉมงดงามมาก ต่อมานางอัวเชียงแสนได้ลักลอบเป็นชู้กับพระร่วง พระญางำเมืองจึงจับพระร่วงขังไว้และมีพระราชสาส์นเชิญพระญามังราย มาตัดสินคดีความ พระญามังรายตัดสินให้พระร่วงจ่ายค่าสินไหมแก่พระญางำเมือง และไกลเกลี้ยให้ทั้งสองพระองค์กลับมาเป็นพระสหายที่ดีต่อกันดังเดิม จากนั้นกษัตริย์ทั้งสามพระองค์ก็สาบานที่ลำน้ำอิงว่าจะไม่รุกราก่กัน ตอนที่สอง หลังจากเหตุการณ์แรกผ่านไปได้หลายปี พระญามังรายได้ดำเนินการรวบรวมดินแดนต่างๆ ในล้านนาเพิ่มขึ้นอีกมาก จนในที่สุดพระองค์ก็ทรงตัดสินพระราชหฤทัยสร้างเมืองเชียงใหม่อีกขึ้น โดยในการสร้างเมืองเชียงใหม่นี้ พระองค์ได้อัญเชิญทั้งพระญางำเมือง

แห่งเมืองพะเยา และพระร่วงแห่งเมืองสุโขทัย มาให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวางผังเมือง และทั้งยังเพื่อให้กษัตริย์ทั้งสองพระองค์ร่วมกันรับรองฐานะของเมืองเชียงใหม่อีกด้วย จะเห็นได้ว่าตำนานกลุ่มนี้ให้ความสำคัญกับพระญามังรายเป็นอย่างมากยิ่งใน ฐานะของมหाराชที่ทรงพระปรีชาสามารถและพระบารมี ส่วนพระร่วงนั้น แม้ตำนาน จะให้การยกย่อง แต่การยกย่องดังกล่าวก็เป็นไปเพื่อเสริมบารมีให้กับพระญามังราย และฐานะของเมืองเชียงใหม่เท่านั้น

พระร่วงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของมอญและพม่า

นอกจากตัวบทเรื่องพระร่วงจะปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของ ล้านนาแล้ว พบว่าตัวบทเรื่องพระร่วงยังปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของ ชนชาติมอญและพม่าอีกด้วย จากการศึกษาพบว่าตัวบทเรื่องพระร่วงปรากฏอยู่ใน หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 4 ฉบับ ดังแสดงได้ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชนชาติมอญและพม่าที่ปรากฏ ตัวบทเกี่ยวกับพระร่วง

ที่	หลักฐาน	ความเป็นมา
1	พระราชพงศาวดารมอญ เรื่อง ราชอิริราช	ฉบับเดิมเป็นอักษรภาษารามัญ (มอญ) พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ รัชกาลที่ 1 มีรับสั่งให้แปลและเรียบเรียงออกเป็นภาษาไทย เมื่อพ.ศ. 2328 ในชื่อไทยว่า ราชอิริราช โดยมีรายชื่อผู้แปล ได้แก่ เจ้าพระยาพระคลัง (หน), พระยาอิทธิราช, พระภิรมย์และพระศรีวิปริชา
2	พระราชพงศาวดารพม่า	ต้นฉบับเป็นอักษรภาษาพม่าที่เมืองพม่าเขียนไว้เป็นพงศาวดารไม่ทราบปี พ.ศ. ที่แต่ง พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ทรงแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย ใช้ชื่อว่า พระราชพงศาวดารพม่า พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2505
3	พงศาวดารมอญพม่า	เดิมเขียนด้วยอักษรภาษารามัญ (มอญ) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงมอบหมายให้ขุนสุนทรโวหารในกรมพระอาลักษณ์เป็นผู้อำนวยการแปลออกเป็นภาษาไทย เมื่อ พ.ศ. 2400 และทั้งได้เรียบเรียงจดหมายเหตุเมืองหงสาวดี และเมืองอังวะภาษาพม่าแปลเป็นไทยต่อเข้าด้วยกัน ซึ่งผู้แปลเป็นภาษาไทยได้แก่ขุนอักษรรามัญ, นายชำ (เป็นเปรียญ), นายสุด (เป็นเปรียญ) และนายจุ

ที่	หลักฐาน	ความเป็นมา
4	คำให้การชาวกรุงเก่า	อาลักษณ์เมืองพม่าได้บันทึกไว้เป็นภาษาพม่าจากปากคำของ เชลยศึกชาวกรุงศรีอยุธยาที่ถูกกวาดต้อนไปเมืองพม่า คราวเสีย กรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2310 พม่าเก็บรักษาไว้ใน หอหลวงเมืองอังวะ ต่อมาในสมัยที่พม่าตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ สมเด็จพระปรมัยยิกายะราชราชนาภาพได้ทรงติดต่อขอคืนฉบับมาจาก พม่า และให้ “มองต่อ” ชาวพม่าซึ่งรู้ภาษาไทยแปล

จากการศึกษาหลักฐานกลุ่มนี้ พบว่าหลักฐานทั้ง 4 เรื่อง สอดคล้องเรื่อง พระร่วงที่สวดคล้องเป็นเรื่องเดียวกัน โดยพระราชพงศาวดารมอญเรื่องราชาธิราช และคำให้การชาวกรุงเก่า นำเสนอด้วยบทเรื่องพระร่วงไว้อย่างละเอียดชัดเจน ส่วนพงศาวดารพม่าและพงศาวดารมอญพม่า มีด้วยบทเรื่องพระร่วงอย่างย่อเท่านั้น มีเนื้อความโดยสรุปกล่าวถึงมะกะโท (คำให้การชาวกรุงเก่าออกชื่อว่า มะกะโ้ ส่วนพงศาวดารพม่า ออกชื่อว่า มะกะทุ) เป็นพ่อค้าอยู่เมืองเมาะตะมะ ต่อมาเห็น ศุภนิมิตบางประการ มีผู้ทำนายว่าจะได้เป็นใหญ่ในวันข้างหน้า ไม่ควรค้าขายต่อไป มะกะโทจึงเลิกอาชีพค้าขายแล้วเข้ารับราชการในสมเด็จพระร่วง โดยเริ่มต้นจากการ เป็นคนเลี้ยงช้างพระที่นั่ง เนื่องจากมะกะโทเป็นคนฉลาดและขยันขันแข็ง พระร่วงจึงโปรดมะกะโทมาก ภายหลังตั้งให้เป็นขุนวัง

ต่อมาพระร่วงต้องยกทัพหลวงไปปราบข้าศึกแขกชวา จึงมอบงานราชการทั้งปวงให้มะกะโทอยู่รักษา มะกะโทชอบอยู่ด้วยกับนางเทพสุตาสร้อยฟ้าพระราชธิดาใน พระร่วง จึงพากันหนีออกจากสุโขทัยกลับไปอยู่เมืองเมาะตะมะโดยนำทรัพย์สินเงินทองและทหารไปด้วยจำนวนหนึ่งเมื่อกลับถึงเมืองเมาะตะมะ มะกะโทก็ยก “นางอุ่นเรือน” น้องสาวของตนให้แต่งงานกับ “อลิมามาง” เจ้าเมืองเมาะตะมะ ส่วนตนเอง ก็ชอบสมผู้คนจำนวนมาก

ในปี พ.ศ. 1824 อลิมามางไม่พอใจมะกะโทจึงวางแผนจะลอบสังหาร แต่มะกะโทรู้ทันจึงซ่อนแผนฆ่าอลิมามางตาย แล้วสถาปนาตนเองขึ้นเป็นเจ้าเมืองเมาะตะมะแทน จากนั้นมะกะโทก็เริ่มขยายอำนาจของตนเองออกไปจนสามารถรวบรวมแผ่นดินมอญไว้ได้เป็นปึกแผ่น

ปี พ.ศ. 1829 มะกะโทเสด็จขึ้นเสวยราชย์ แต่ก่อนที่จะประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษก มะกะโทได้แต่งทูตมอญถือเครื่องราชบรรณาการและทองคำ 50 ตำลึงเดินทางมาขออนอบน้อมด้วยพระร่วง โดยทูลขอพระราชทานอภัยโทษ ทั้งยังขอให้

พระองค์ประสาธนามและพระราชทานเครื่องกุณฑกัณฑ์ให้ด้วย พระร่วงประทาน
อภัยโทษ และพระราชทานพระนามจารึกลงแผ่นพระสุพรรณบัฏให้มะกะโทว่า
“พระเจ้าฟ้ารั่ว” (คำให้การชาวกรุงเก่าออกชื่อว่า “วาริหุ” พงศาวดารพม่า ออกชื่อว่า
“พระเจ้าวเรรุ” พงศาวดารมอญพม่า ออกชื่อว่า “สมิงวาโร” ซึ่งทั้งสามชื่อนี้แปลเป็น
ภาษาไทยเหมือนกันว่า “ฟ้ารั่ว”)

จากการศึกษาพบว่า พระร่วงที่ปรากฏในหลักฐานกลุ่มนี้จะเป็นผู้ทรงพระบารมี
และทศพิธราชธรรมที่สูงมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากมะกะโทซึ่งจะเป็นผู้รวบรวมอาณาจักร
มอญต่อไปนั้น เป็นผู้ที่ไม่มีเชื้อสายกษัตริย์ ดังนั้นการที่จะตั้งราชวงศ์ใหม่ได้ จำเป็น
จะต้องได้รับการรับรองจากกษัตริย์ที่ทรงไปด้วยอำนาจบารมีเพื่อสร้างความชอบธรรม
ให้กับมะกะโทในการขึ้นครองราชย์ ดังนั้น การอ้างอิงถึงพระร่วง ไม่ว่าจะเป็นในแง่อำนาจ
บารมี หรือในแง่ที่พระราชบิดาของพระร่วงเป็นมเหสีของมะกะโทก็ตาม จึงเป็นไปได้เพื่อ
รับรองฐานะและสร้างความชอบธรรมทางการเมืองให้กับมะกะโทในการขึ้นครองราชย์
ในเมืองมอญนั่นเอง

พระร่วงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของเขมร

จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชนชาติเขมร พบตัวบทเรื่อง
พระร่วงปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 3 ฉบับ ดังแสดงได้ตามตารางที่ 4 ดังน้
ตารางที่ 4 แสดงรายชื่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของเขมรที่ปรากฏตัวบทเกี่ยวกับ
พระร่วง

ที่	หลักฐาน	ความเป็นมา
1	พงศาวดารเขมร เรื่องพระเจ้าปทุม สุริยวงศ์	ไม่ทราบผู้แต่งและปีที่แต่ง ต้นฉบับเดิมเป็นภาษาเขมร แปลเป็น ภาษาไทยและพิมพ์ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2417
2	พระราชพงศาวดาร เขมร	บุญเรือง คัชมาย์ แปลจากต้นฉบับคัมภีร์ใบลาน ไม่ปรากฏชื่อและ ปีที่มีการบันทึก
3	ราชพงษาวดาร กรุงกัมพูชา	พระองค์เจ้าพันธุ์ทิพย์รัชมังคลาภิเษก ราชบุตรสมเด็จพระบรมม นิพนธ์ไว้เมื่อ พ.ศ. 2420 กรมศิลปากรมอบหมายให้นายพันตรี หลวงเรืองเดชอนันต์ (ทองดี ธนวัชรต์) แปลจากภาษาเขมรเมื่อ พ.ศ. 2457

หลักฐานทั้ง 3 ฉบับนี้ มีเนื้อหาโดยรวมที่สอดคล้องกัน อาจแตกต่างกัน ในรายละเอียดบ้างโดยกล่าวตรงกันว่าสุโขทัยเคยเป็นเมืองขึ้นหรือเป็นส่วนหนึ่งของ พระราชอาณาจักรกรุงกัมพูชามาก่อน ต่อมาภายหลังจึงแยกตนเป็นอิสระ นอกจากนี้ พระร่วงยังเป็นพระเชษฐาแท้ๆ ของพระเจ้าปทุมสุริยวงศ์อีกด้วยหากลำดับเรื่องตาม ราชพงษาวดารกรุงกัมพูชา เรื่องจะเริ่มตั้งแต่สมัยของพระบาทสมเด็จพระอุไทยราช เป็นกษัตริย์ได้อภิเษกสมรสกับนางนาค และได้ยกนางนาคขึ้นเป็นพระอรรคมเหสีใหญ่ ต่อมาพระนางตั้งครรภ์และประสูติออกมาเป็นฟอง ซึ่งตามคำโบราณกล่าวว่า “เปนเสนียดจัญไร จะเอาไว้ไม่ได้” พระนางจึงนำฟองนั้นไปฝังที่หาดทราย ต่อมานาย คงเคราซึ่งเป็นเจ้าเมืองละโว้ ขณะกำลังเดินทางกลับจากการนำส่วยน้ำจากทะเล ชุมพรมาถวายพระเจ้าอุไทยราช ก็พบฟองดังกล่าวจึงเก็บไปด้วย ต่อมาเมื่อฟองไขฟัก เป็นทารก นายคงเคราจึงรับเลี้ยงไว้เป็นบุตรบุญธรรม และให้ชื่อว่าพระร่วง หลังจาก นั้นไม่นาน นางนาคได้ตั้งครรภ์และสมภพพระราชกุมารอีกครั้ง โดยคราวนี้เป็นคน ประกอบด้วยลักษณะอันประเสริฐ พระเจ้าอุไทยราชจึงประทานพระนามว่า พระปทุม กุมาร ภายหลังเมื่อพระเจ้าอุไทยราชสวรรคต พระปทุมกุมารจึงขึ้นครองราชย์สืบต่อ มา ทรงพระนามพระบาทสมเด็จพระปทุมสุริยวงศ์บรมนารถพระบาทบรมมพิตร

ต่อมาพระร่วงได้ปกครองเมืองลพบุรีสืบต่อจากนายคงเครา พอครบกำหนด 3 ปี ที่จะต้องส่งส่วยน้ำให้กรุงกัมพูชา นักคุ่มก็คุ่มเกวียนและไพร่พลมารับน้ำ พระร่วง เห็นว่าการขนน้ำใส่ตุ่มไหนหนักมากและแตกง่าย ทำให้ยากลำบากแก่การขนส่ง จึงให้สานชะลอมขึ้น และใช้วาจาสัตว์สิ่งไม่ให้น้ำไหลออกจากชะลอมพอนักคุ่มนำส่วย น้ำดังกล่าวถึงกรุงกัมพูชา พระเจ้าปทุมสุริยวงศ์เห็นว่าพระร่วงมีบุญบารมี เกรงว่า ต่อไปพระร่วงอาจแข็งเมือง จึงมีพระบรมราชโองการให้ออกญาเดโชดำดินไปจับ ตัวพระร่วง พระร่วงทราบข่าวจึงหนีไปบวชที่วัดในกรุงสุโขทัย เมื่อออกญาเดโชดำดิน ไปถึงและผูกขี้กลางลานวัด พบพระร่วงแต่ไม่รู้จัก จึงถามว่าพระร่วงอยู่ที่ไหน พระร่วงจึงตรัสว่าให้อออยู่ที่นี้ออกญาเดโชจึงกลายเป็นหินไป ต่อมาพระมหากษัตริย์ เมืองสุโขทัยสวรรคต เสนาอำมาตย์จึงพร้อมใจกันอัญเชิญพระร่วงขึ้นเป็นกษัตริย์เมือง สุโขทัยสืบต่อมา

เมื่อพระร่วงได้เป็นเจ้าเมืองสุโขทัยแล้ว ก็มี “ใจกำเริบอวดอ้างอิทธิฤทธิ์” (หลวง เรื่องเดชนันต์, 2550, น. 16) จึงตั้งพิธีบวงสรวงเทวดาด้วยทิพย์วาจาว่าตนจะเข้าไป ในพระราชวังของพระเจ้าปทุมสุริยวงษ์ ขออย่าให้ใครเห็นตัวเลย แล้วพระร่วงก็ถือ

ดาบ 2 เล่มเดินตรงเข้าไปในพระราชวัง ก็หาได้มีผู้ใดเห็นพระร่วงไม่ จนพระร่วงเดินเข้าไปใกล้พระที่นั่งของพระเจ้าปทุมสุริยวงษ์ พระองค์ก็มีพระดำรัสว่า “ไทยคนนี้บังอาจเข้ามาเพื่อปรารถนาสิ่งอันใด” เมื่อพระร่วงได้ยินพระสุรเสียงของพระเจ้าปทุมสุริยวงษ์ ดาบก็พลันตกจากมือด้วยตกใจกลัวว่าฤทธิ์วิเศษของตนจะสู้กับพระเจ้าปทุมสุริยวงษ์ไม่ได้ พระร่วงก็หมอบกราบถวายบังคมขอพระราชทานชีวิต พระเจ้าปทุมสุริยวงษ์ จึงมีพระดำรัสว่า “ฤทธิ์ของตัวเองนี้ไม่ปรากฏเป็นฤทธิ์แรงกล้าดอก” แล้วพระองค์ก็พระราชทานพระราโชวาทต่าง ๆ พระร่วงก็กราบถวายบังคมลา แต่ด้วยความโลภของพระร่วงที่อยากจะได้สมบัติในพระราชวังของกัมพูชา จึงทรงช้างเข้ามาเพื่อที่จะขโมยอีก แม้เสนาบดีทั้งปวงจะมองไม่เห็น แต่พระเจ้าปทุมสุริยวงษ์ทรงแลเห็นด้วยทิพยเนตรก็ทรงพิโรธ มีพระราชดำรัสว่า “ไทยคนนี้บังอาจดูถูกแค้นนัก อวดอ้างบุญฤทธิ์ ภูจะละชีวิตไว้ต่อไปไม่ได้” เมื่อช้างทรงของพระร่วงนั้นเข้ามาถึงหน้าพระที่นั่ง ก็หมอบกราบด้วยความกลัวพระบารมี พระร่วงก็ตกใจกลัวจนตัวสั่นรีบลงมากกราบถวายบังคมทูลอ้อนวอนขอพระราชทานชีวิต ขอเป็นข้าใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะมีประทุษร้ายพระองค์อีกต่อไป พระเจ้าปทุมสุริยวงศ์ก็ทรงพระกรุณาพระราชทานชีวิตยกโทษให้ แล้วมีพระบัญชาว่า “เอาเถิดตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป อย่าให้เมืองไทยเป็นส่วยปลาสลิดแห้งแล้งน้ำบึงต่อไปอีกเลย” ที่ทรงให้ยกส่วยเช่นนี้ พงษาวดารกัมพูชาให้เหตุผลว่า เป็นเพราะพระองค์ทรงทราบชาติวงศ์ของพระร่วงว่าที่แท้แล้วพระร่วงเป็นพระเชษฐาของพระองค์เอง จากนั้นพระร่วงก็กราบถวายบังคมลากลับคืนมาปกครองเมืองสุโขทัยดังเดิม

หลักฐานของทางกัมพูชาทั้งหมดจะพยายามเชื่อมโยงให้เห็นว่า แท้จริงแล้วพระร่วงเป็นพระราชโอรสของกษัตริย์กรุงกัมพูชาที่มาปกครองสุโขทัย ดังนั้น ที่มาแห่งอำนาจของพระร่วง ที่แท้จริงแล้วก็มาจากการสืบทอดอำนาจของกษัตริย์กรุงกัมพูชา อย่างไรก็ตาม อำนาจของพระร่วงก็ไม่อาจเทียบได้กับกษัตริย์ของกรุงกัมพูชาที่ได้รับการสืบทอดมาอย่างถูกต้อง และสาเหตุที่สุโขทัยแยกตัวเป็นอิสระจากกัมพูชาได้สำเร็จ ก็เนื่องด้วยพระเมตตาของกษัตริย์กัมพูชาเองที่เห็นว่าแท้จริงแล้วพระร่วงก็สืบเชื้อสายมาจากกษัตริย์กัมพูชาเช่นกัน มิใช่เพราะสุโขทัยมีความเข้มแข็งแต่อย่างไร

พระร่วงกับการสื่อสารทางการเมืองตามแนวความคิดของอัลดูธร์

การเมืองเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวพันกับวิถีชีวิตของมนุษย์อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยความหมายของการเมืองนั้นแม้จะมีอยู่อย่างหลากหลาย แต่โดยรวมแล้ว

จะเกี่ยวข้องกับอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินการบริหารกิจการบ้านเมืองโดยนัยนี้ ปัญหาสำคัญของการเมืองจึงโยงมาสู่ประเด็นที่ว่า ใครจะเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินวินิจฉัย การเมืองจึงมีความเกี่ยวข้องพัวพันถึงการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจในการตัดสินวินิจฉัยของชนชั้นปกครองที่แม้จะมีจำนวนน้อย แต่มีอิทธิพลผูกขาดอำนาจในการปกครอง(สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2544, น. 49)

ทำไมคนจำนวนน้อย จึงมีอิทธิพลผูกขาดอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินทางการเมืองโดยได้รับความยินยอมพร้อมใจจากผู้ที่อยู่ใต้การปกครอง ทั้งที่บางครั้ง ผู้ปกครองก็ใช้อำนาจในลักษณะของการกดขี่ขูดรีด หลุยส์ อัลธุสแซร์ (Louis Althusser, 1918-1990) ปัญญาชนมาร์กซิสต์สายโครงสร้าง (Structural Marxism) ให้คำอธิบายในประเด็นดังกล่าวโดยโยงมาถึงคำว่าอุดมการณ์ (ideology) โดยเขาให้ความหมายของคำๆ นี้ว่า หมายถึง ภาพตัวแทนของความสัมพันธ์ในจินตนาการระหว่างปัจเจกบุคคลกับการดำรงอยู่ที่เป็นจริงของเขา (Ideology is a representation of the imaginary relationship of individuals to their real conditions of existence) (Althusser, 1994, p. 153) กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2551, น. 218) อธิบายความคิดของอัลธุสแซร์เพิ่มเติมว่า สำหรับอัลธุสแซร์แล้ว อุดมการณ์ไม่ใช่ตัวแนวคิดหรือความคิด (concept/idea) แต่เป็นกรอบวิธีคิด (conceptual framework) ที่ได้รับการติดตั้งไว้สำหรับการทำความเข้าใจตัวเราและโลกรอบตัวด้วยเหตุที่อุดมการณ์คือกรอบความคิด ดังนั้นหากคนกลุ่มใดสามารถผลิตและติดตั้งอุดมการณ์หลัก (dominant ideology) ในสังคมได้ คนกลุ่มนั้นจะเป็นผู้มีอำนาจในสังคมโดยทันที เนื่องจากสามารถครอบงำกรอบความคิดของคนในสังคมได้ ด้วยเหตุนี้ คนกลุ่มต่าง ๆ จึงพยายามผลิตอุดมการณ์ขึ้นมาเพื่อต่อสู้ช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด คนกลุ่มใดที่สามารถสถาปนาอุดมการณ์ของกลุ่มตนให้กลายเป็นอุดมการณ์หลักของสังคมได้ คนกลุ่มนั้นก็ย่อมจะเป็นผู้กุมอำนาจทางการเมือง

จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชนชาติไทย มอญ และเขมร พบว่า เนื้อหาเกี่ยวกับพระร่วงที่ปรากฏในหลักฐานประเภทต่าง ๆ จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ เช่น พระร่วงในนิทานพื้นบ้านของสุโขทัยจะมีลักษณะอย่างชาวบ้านทั่วไป คือชอบเที่ยวเล่น ชนไก่ และมีนิสัยอิจฉาริษยาแสดงให้เห็นว่าอำนาจของพระร่วงนั้น มีความใกล้ชิดกับชาวบ้านเป็นอย่างมากพระร่วงในตำนานฝ่ายวัดของทางล้านนาจะเน้นพระพุทธประวัติเป็นหลัก พระร่วงจะเป็นผู้ที่มีอำนาจบาปมีสูงมาก

ส่วนตำนานฝ่ายเมืองจะเน้นทั้งพระพุทธรูปประวัติและอาณาจักร แม้พระร่วงในตำนานกลุ่มนี้จะมีอำนาจบารมี แต่อำนาจดังกล่าวนั้นก็ไม่สามารถเทียบกับพระญามังราย ส่วนในพงศาวดารมอญพระร่วงจะมีลักษณะของความเป็นผู้มีบุญญาธิการสูงมาก เช่นเดียวกับพระร่วงในหลักฐานของล้านนาฝ่ายวัด เพียงแต่นั้นต่างกัน กล่าวคือ พระร่วงในหลักฐานของล้านนาฝ่ายวัดนั้น อำนาจบารมีของพระร่วงเป็นไปเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ขณะที่หลักฐานของมอญนั้น อำนาจบารมีของพระร่วงเป็นไปเพื่อบริหารกิจการบ้านเมืองและการทำสงคราม ซึ่งลักษณะทั้งหมดนี้ ตรงข้ามกับตัวบทเรื่องพระร่วงที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของเขมรซึ่งพระร่วงมีลักษณะที่คดโกง และมีอำนาจอย่างจำกัด ไม่สามารถเทียบอำนาจที่มีอยู่กับกษัตริย์ของเขมรได้

ลักษณะที่แตกต่างของพระร่วงนี้ สามารถทำความเข้าใจได้โดยใช้แนวความคิดเรื่องการควบคุมด้วยกลไกทางอุดมการณ์ของอัลธูแซร์ ที่กล่าวว่าชนชั้นนำกลุ่มต่างๆ ในสังคม ต่างแข่งขันกันผลิตอุดมการณ์เพื่อใช้เป็นกรอบทางความคิดของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ยอมรับในอำนาจอันชอบธรรมของผู้ปกครอง (Louis Althusser, 1994, p.153) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ผู้ปกครองในแต่ละท้องถิ่นจะพยายามติดตั้งอุดมการณ์ทางการเมืองต่อผู้อยู่ใต้การปกครองของตนเอง โดยต่างสร้างวีรบุรุษของตนขึ้นมา และด้วยเหตุที่วีรบุรุษคือแบบจำลองอุดมคติอันสูงส่งของคนในสังคม วีรบุรุษจึงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอำนาจทางการเมืองอันชอบธรรมของฝ่ายตน ดังนั้น บทบาทของพระร่วงที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ จึงอยู่ในลักษณะของผู้รับรองอำนาจอันชอบธรรมของผู้ปกครองในแต่ละท้องถิ่น ดังเช่นในพงศาวดารของมอญ พระร่วงจะต้องเป็นผู้สนับสนุนมะกะโทให้เป็นใหญ่ ซึ่งมะกะโทเป็นปฐมกษัตริย์ของเมืองมอญ พระร่วงจึงต้องมีลักษณะยิ่งใหญ่น่าเกรงขามอันเป็นการรับรองฐานะอันชอบธรรมของพระเจ้าฟ้ารั่ว แต่ในขณะที่พงศาวดารกัมพูชานั้น ต้องการสร้างวีรบุรุษของชนชาติตนให้มีอำนาจอันยิ่งใหญ่ พระร่วงจึงถูกสร้างขึ้นในลักษณะของคู่ขัดแย้งที่มีลักษณะด้อยกว่ากษัตริย์ของกัมพูชาทุกประการ เช่นเดียวกับพระร่วงในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของล้านนาฝ่ายเมืองซึ่งผู้เรียบเรียงตำนานต้องการยกย่องผู้มีอำนาจทางการเมืองในฝ่ายของตน จึงสื่อสารให้เห็นว่าพระร่วงมีอำนาจที่จำกัด เพื่อให้เกิดการยอมรับในอำนาจอันชอบธรรมของพระญามังราย ส่วนพระร่วงในหลักฐานของล้านนาฝ่ายวัด ต้องการสร้างกรอบความคิดว่า อำนาจอันชอบธรรมของกษัตริย์นั้นต้องมีพันธะผูกพันอยู่กับการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ส่วนในนิทานพื้นบ้านสุโขทัย

พระร่วงจะมีลักษณะนิสัยใจคอที่คล้ายกับชาวบ้านทั่วไป มิใช่กษัตริย์ที่มีคุณธรรมอันยิ่งใหญ่ หรือเป็นนักรบที่เอาชนะอริราชศัตรูเพื่อก่อตั้งอาณาจักรแต่บทบาทของพระร่วงมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน

สรุป

ในแต่ละชนชาติ แต่ละยุคสมัย จะมีวีรบุรุษที่ถูกสร้างขึ้น วีรบุรุษเหล่านี้จะถูกต่อเติมเรื่องราวอันเป็นจินตนาการของคนแต่ละกลุ่ม เรื่องที่ถูกต่อเติมเหล่านี้ มิได้เป็นไปตามยถากรรม หากเป็นการต่อเติมเพื่อตอบสนองต่อความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้ที่บอกเล่าและผู้ที่ถูกบอกเล่า พระร่วงเป็นตัวอย่างหนึ่งของวีรบุรุษที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองกรอบความคิดทางการเมืองเพื่อสื่อสารถึงอำนาจของผู้บอกเล่าและผู้ถูกบอกเล่า เราไม่อาจทราบได้ว่าตัวตนที่แท้จริงของพระร่วงเป็นอย่างไร เพราะพระร่วงในแต่ละท้องที่มีลักษณะที่แตกต่างตามกรอบอุดมการณ์ของคนแต่ละกลุ่ม หากพิจารณาอย่างถึงที่สุดแล้วจะพบว่า สาเหตุที่เราไม่ทราบตัวตนที่แท้จริงของพระร่วง อาจเป็นเพราะพระร่วงไม่เคยมีตัวตนที่แท้จริง เนื่องจากเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระร่วง ไม่เคยหลีกเลี่ยงทฤษฎีทางการเมือง ดังที่ เฮนรี ทิวเดอร์(Tudor, 1972, p. 17) ได้กล่าวว่า ในแต่ละยุคสมัย คติความเชื่อ (myth) และรัฐศาสตร์เป็นสิ่งควบคู่กัน ผู้นำหรือบรรดาปราชญ์ของแต่ละชุมชนจะสร้างคติความเชื่อเพื่อจูงใจหรือเป็นสื่อแสดงให้เกิดการรับรู้รูปแบบการปกครอง และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมในแต่ละระดับ

ตำนานหรือนิทานเกี่ยวกับพระร่วงที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชนชาติต่าง ๆ ในแถบลุ่มน้ำโขง ยืนยันได้ถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างคติความเชื่อและการช่วงชิงอำนาจทางการเมืองได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์สำนักนายกรัฐมนตรี. (2514). *ตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์.
- คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย, กรมศิลปากร. (2551). *จารึกล้านนา ภาค 2 เล่ม 1 จารึกจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน*. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.

- คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี.
(2508). *ประชุมศิลปจารึก ภาคที่ 3*. กรุงเทพมหานคร: สำนักทำเนียบ
นายกรัฐมนตรี.
- _____. (2513). *ประชุมศิลปจารึก ภาคที่ 4*. กรุงเทพมหานคร: สำนักทำเนียบ
นายกรัฐมนตรี.
- _____. (2521). *ประชุมศิลปจารึก ภาคที่ 1*. กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี.
- คณะกรรมการตรวจสอบและชำระตำนานพื้นเมืองเชียงใหม่. (2538). *ตำนาน
พื้นเมืองเชียงใหม่ ฉบับเชียงใหม่ 700 ปี*. เชียงใหม่: ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด
เชียงใหม่ และศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏเชียงใหม่. (จัดพิมพ์เพื่อ
ร่วมสมโภชเมืองเชียงใหม่ ในวาระที่มีอายุครบ 700 ปี)
- คลังข้อมูลจารึกล้านนา. (2542). *ประชุมจารึกล้านนา เล่ม 3 จารึกในพิพิธภัณฑสถาน
เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม*.
- คำให้การชาวกรุงเก่า*. (2544). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ “จดหมายเหตุ”.
- พระคลัง(หน), เจ้าพระยา. (2512). *ราชอิริยาธ ฉบับหอสมุดแห่งชาติ*. กรุงเทพมหานคร:
ศิลปบรรณาคาร.
- ตำนานมั่งราย เชียงใหม่ เชียงตุง. (2536). เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- ตำนานสิบห้าราชวงศ์ (ล.1). (2524). เชียงใหม่: โครงการวิจัยคัมภีร์ใบลานภาคเหนือ
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นคร พันธุ์ณรงค์. (2522). *นิทานพื้นบ้านของท้องถิ่นสุโขทัยและบริเวณโดยรอบ*.
พิษณุโลก: ศูนย์สุโขทัยศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (อำนวยการ)
- นรินทร์ นำเจริญ. (2556). *การสื่อสารอุดมการณ์ทางการเมืองในพระราชนิพนธ์เรื่อง
พระร่วงในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน,
สาขาวิชาสื่อสารมวลชน.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (กันยายน-ธันวาคม 2544). วิบุรุษในวัฒนธรรมไทย. *วารสารเศรษฐศาสตร์
ธรรมศาสตร์*. 19(3-4), 1-21.
- บุญเรือง คัชมาย์ (ผู้แปล). (2543). *พระราชพงศาวดารเขมร (ฉบับคัดจากคัมภีร์
ใบลาน) ภาค 1*. สุรินทร์: สถาบันราชภัฏสุรินทร์.

ประจักษ์ สายแสง. (2516). *วรรณกรรมจากตำบลดศรีศรีมาศ จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาามหาบัณฑิต, วิทยาลัยการศึกษาพิษณุโลก, คณะศึกษาศาสตร์.

ประชากรจักรจักร, พระยา (แช่ม บุนนาค). (2516). *พงศาวดารโยนก*. กรุงเทพมหานคร:
ศิลปะบรรณาการ.

ประชุมตำนานลานนาไทย (ล.2). (2505). พระนคร : โอเดียนสโตร์.

ปริยัติธรรมธาดา, พระยา (ผู้แปล). (2506). *ตำนานพระพุทธสิหิงค์ ราชบุรี* : โรงพิมพ์ศิวพร.

พงศาวดารเขมร เรื่องพระเจ้าปทุมสุริยวงศ์. (2512). ใน *ประชุมพงศาวดาร* (ล.45).
กรุงเทพมหานคร: องค์การค้าของคุรุสภา.

พงศาวดารมอญพม่า. 2509. พระนคร: ชวนพิมพ์.

พงศาวดารเมืองเงินยางเชียงแสน (2512). ใน *ประชุมพงศาวดาร* (ล.33). กรุงเทพมหานคร:
องค์การค้าของคุรุสภา.

พงศาวดารลานนาไทย เรื่องราชวงษ์ปกครอง. (2543). ใน *พงศาวดารเมืองน่าน* เชียงใหม่:
ธนุพันธ์ (โรงพิมพ์ดาว).

พระคลัง (หน), เจ้าพระยา. (2544). *ราชอิริยา*. กรุงเทพมหานคร: ศิลปะบรรณาการ.

พระโพธิ์รังสี. (2506). *นิทานพุทธสิหิงค์* (แสง มนวิฑูร, ผู้แปล). พระนคร: กรมศิลปากร.
(จัดพิมพ์ในงานเทศกาลสงกรานต์)

พระยาประชากรจักรจักร (แช่ม บุนนาค). (2516). *พงศาวดารโยนก*. กรุงเทพมหานคร:
คลังวิทยา.

พระรัตนปัญญาเถระ. (2501). *ชินกาลมาลีปกรณ์* (แสง มนวิฑูร, ผู้แปล). เชียงราย:
กรมศิลปากร. (จัดพิมพ์เนื่องในการบูรณะโบราณสถาน อำเภอเชียงแสน
จังหวัดเชียงราย)

ราชวงสาพื้นเมืองเชียงใหม่ ภาคปริวรรต. (2518). เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์
ภาควิชามานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (อัคราณา)

วิเชียร ณ นคร. (2531). *การศึกษานิทานพื้นบ้านในจังหวัดนครศรีธรรมราช*.
นครศรีธรรมราช: ศูนย์วัฒนธรรมภาคใต้ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช.

ศรีศักรวัลลิโถม. (2524). *ข้อขัดแย้งเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพมหานคร :
เมืองโบราณ.

สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2544). *การสื่อสารกับการเมือง*. กรุงเทพมหานคร:
ประสิทธิ์ภัณฑ์ แอนด์พรินต์.

หลวงเรืองเดชอนันต์, พันตรี (ผู้แปล). (2550). พระราชพงษาวดารกรุงกัมพูชา.
นนทบุรี: ศรีปัญญา.

อัศวิน ถาวรศักดิ์. (2551). วิเคราะห์คุณธรรมของกษัตริย์ราชวงศ์พระร่วงจากนิทาน
และตำนานพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาภาษาไทย.

Althusser, Louis. (1994). Ideology and Ideological State Apparatuses. in
Cultural Theory and Popular Culture A Reader. New York : Harvester
Wheatsheaf.

Tudor, Henry. (1972). Political Myth. London : Mac millan.

Aisya Sofea : A Cult Novelist Reinforcing the Patriarchal System through the Romance Genre

Halimah Mohamed Ali, Universiti Sains Malaysia
halimah@usm.my

Sohaimi Abdul Aziz, Universiti Sains Malaysia
soaazz@usm.my

Abstract

Malaysia's popular cult novelist Aisya Sofea is discussed vis-à-vis this essay. It defines the cult novel and the popular novel and the differences between them. The novelist is one of Malaysia's leading popular and cult novelist. She is a house hold name and her followers can be found on the internet. This essay will look into the aspects present in three of her novels which have helped her to become a cult novelist. Mainly it will focus on the gender question that is portrayed by the writer that has managed to attract her readers. The methodology used in writing this essay is textual analysis focusing on the gender question.

Key words: cult, patriarchy, romance, Aisya Sofea, gender

Introduction

Aisya Sofea or as her real name is Hanizura Jamaludin is a very talented Malaysian young novelist. She was born in Kelang, Selangor and her name appeared in the Malaysian literary scene with her first novel *Jauh* (1997), which was received well by the public especially the female readers. She became famous with the success of her second novel *Jendela Hati* (2000). Her popularity was proven when the novel was printed 15 times since its publication 2000 until 2009. Her third novel is *Kau Untukku* (2003). This novel too brought fame and fortune to her and turned her into a household name in Malaysia. To date Aisya Sofea has produced twelve novels with the Malaysian publishing house Alaf 21. Her fans too have also grown in number and space. She is a cult writer who is engaged with the

cult readers. The development of social media has made this engagement more vivid and growing. This essay will concentrate on three of her novels, *Jendela Hati* (2000), *Sehangat Asmara* (2003) and *Selagi Ada Dia* (2008) which will discuss the question of gender.

The art of the novel started in the 17th century England. A novel unlike other genres of literature has more commercial value, is widely read and is educational. The novel that appeals to a certain group of people is called coterie, intellectual or elitist. It is read by a certain group of people and it develops into a cult novel. The encyclopedia Britannica states that:

The novel that achieves commercial publication but whose limited appeal precludes large financial success can frequently become the object of cult adulation. In the period since World War II, especially in the United States, such cults can have large memberships.

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/146117/cult-novel>

Generally the cultists are normally students, or peripheral youths sharing the student ethos, and the novels that are turned into cult fiction with loyal followers are most of the time connected to the social, psychological and philosophical needs of the readers. A cult novel has fans that are loyal but they are minute in size. Most of the time it escapes fame other than being revered to by its faithful fans.

Feminism is myriad in form. It emerged to fight for the rights of women in the United States of America and Europe. However, it can be traced back to Ancient Greece. There are many definitions of the term feminism, however it is contested by many people. It began as a movement in the 19th century and is still relevant today. There have been three phases to feminism. It is stated that,

On the wave model, the struggle to achieve basic political rights during the period from the mid-19th century until the passage of the

Nineteenth Amendment in 1920 counts as “First Wave” feminism. Feminism waned between the two world wars, to be “revived” in the late 1960’s and early 1970’s as “Second Wave” feminism. In this second wave, feminists pushed beyond the early quest for political rights to fight for greater equality across the board, e.g., in education, the workplace, and at home. More recent transformations of feminism have resulted in a “Third Wave”. Third Wave feminists often critique Second Wave feminism for its lack of attention to the differences among women due to race, ethnicity, class, nationality, religion....

(<http://plato.stanford.edu/entries/feminism-topics/>)

Feminism does not only talk about issues that deal with women. It also discusses the body., class and work, disability, the family, globalization, human rights, popular culture, race and racism, reproduction, science, the self, sex work, human trafficking, and sexuality.

There are theories that discuss feminism and identify it. One of the theorists is Mary Wollstonecraft who uses liberalism and individualism to determine the traits of women. She argues that women are naturally rational and gender-neutral. Thus, femininity can be seen as artificial and it subordinates women within the patriarchal system (Jason L. Powell, 2013: 1).

The patriarchal system can be traced back to ancient Greece. It had a system which governed people. It was a system that had patriarchal values which have come down to the modern age. The patriarchal system advocates the idea that fathers are dominant, and have absolute authority over the family and these values are then extended to the society (http://www.allfreeessays.com/essays/ Patriarchal-System-And-Before/89408.html). Patriarchy can also be traced in the ancient Hindu text Manu Smriti (The Law of Man) where it advocate the rules and regulation of how men and women should behave in society. It regulates the behaviour and duties of a woman towards her husband and society at large.

It is argued that, “Within the private and public relationship in the structure of patriarchy, patriarchy does use different strategies to maintain gender inequality and these strategies have achieved that status of women’s subordination. Household strategy is considered to be the strategy of exclusionary and inequality” (<http://www.studymode.com/essay/Patriarchy-And-The-System-711751.html>). However, Steven Goldberg (1973), in his book titled *The inevitability of Patriarchy* argues that the male and female relationship complements each other. Men are good in certain domains of life while women are good at others. Men use their expertise and God given skills to achieve their goals in life as do women. Therefore, the male-female relationship complements each other. It can be deduced from Goldberg’s arguments that no gender is superior to the other. He wrote at the height of the feminist movement, thus his work insinuates the idea of ‘equality’ between men and women. He uses biological facts to argue his case. Thus, his work shows his scepticism of the notion of who is superior - the male or the female.

A later research on patriarchy carried out by Gerda Lerner (1986) titled *The Creation of Patriarchy*, argues that “patriarchy as a system is historical” (6). She argues that patriarchy is not biological since it can be historically traced. If it were biological then it would be difficult to change it since it would mean changing the nature of man. The changes that has happened to the male gender throughout history cannot be accorded to biology argues Lerner (1986: 6). While Goldberg propounds the idea that male and female differences are God given, i.e. insinuating that they can be traced back to biological differences, Lerner argues otherwise. Therefore, it can be concluded that history has played a part in the advancement of men compared to women, and biology is secondary to history. If the nature of man is not controlled by biology then female nature is also free of biological domination.

However, according to the Al Quran, the Muslim holy book, the roles of men and women have been determined by God and each are special in their own way. In the verse titled An-Nisa, God decrees that men and women will be judged equally for their deeds in this world regardless of their gender,” And whoever does righteous good deeds, male or female, and is a true believer in the Oneness of Allah (Muslim), such will enter Paradise and not the least injustice, even to the size of a *Naqira*(speck on the back of a date-stone), will be done to them” (4:124). There is another verse in the Al Quran, Surah al- Hujurat that states,“O mankind, indeed We have created you from male and female and made you peoples and tribes that you may know one another. Indeed, the most noble of you in the sight of Allah is the most righteous of you. Indeed, Allah is Knowing and Acquainted” (49:13). It can be deciphered from this verse that all human beings are equal in the eyes of God, except those that prostrate to him the most. Though the Al-Quran states that men are born as care takers of women, because they are physically superior, both men and women are judged on an identical basis since God has given both free will and intellect to differentiate between good and bad.

Background

Sohaimi Abdul Aziz in his essay “The Development of the Popular Malay Cult Novel” (2010) discusses the popular cult novel and popular culture. He says that “Writers of popular cult fiction base their writings on their readers’ taste and their readers not only become avid fans but also extremely loyal to them even to the extent of creating home pages and blogs to communicate directly with the authors and with other fans” (Aziz 2010: 61). The new media has had a great impact on contemporary writers all over the world and in Malaysia as well. Aziz concludes that the popular cult novel is formed by the interaction between the reader, author and publisher (66). These three parties work hand in hand and with the intervention

of the new media all the parties gain and are satisfied with the results produced. However, Aziz does not discuss the genre of the popular fiction which is crucial in understanding the acceptance of the audience and the writing of the texts. This is the research gap that will be explored and related to the issue of gender.

The gender issue that prevails in Malay novels written by women is discussed by Ungku Maimunah Mohd. Tahir (1994) in her essay “Perceptions of the Ideal Malay Woman in the Works of Selected Malaysian Women Novelists”. She states that novels by Malaysian women writers depict the ideal woman. She discusses five serious novels *Badai Semalam* (1968), *Bila dan Di Mana* (1987), *Sebelum Berhujungnya Musim Bunga* (1972), *Jalur Sinar Di Celah Daun* (1981), *Seroja Masih di Kolam* (1968). Although Tahir discusses serious Malay novels of the 20th century her arguments are important to the current day novels including Aisya Sofea’s popular novels because the perimeters have not changed much. The Malay women in Aisya Sofea’s novels are still drawn as ideal Malay women, though these women ‘live’ in the 21 century.

Cult Fiction Genre, The Romance Genre and Gender Issues

This section will discuss the theories of cult fiction as well as gender issues which will be analyzed in the three novels selected for research. The primary texts used are Aisya Sofea’s three novels *Jendela Hati* (2000), *Sehangat Asmara* (2003) and *Selagi Ada Dia* (2008). The secondary texts define and place the primary texts within a conceptual frame. The concepts discussed are cult fiction, patriarchy and feminism as well as psychology.

The novel was produced in the eighteenth century. The writers that were free of patronage of the elite classes started to write for the masses using everyday language. It was not cheap to produce novels. To make them accessible to the public they were published in serial form, such as the works of Charles Dickens. The novel went through an evolution where

language is concerned, its language “became descriptive rather than conceptual or abstract” (Stan Le Roy Wilson 1995: 27). The influence of this characteristic of the modern novel can be detected in Aisya Sofea’s texts. The language that she uses is everyday Malay language that runs away from abstraction or conceptualization. It is easy to understand, and this fact pulls her readers to read her novels.

The issue discussed in this essay is how cult fiction or rather the cult novelist’s project of planting and emphasizing a way of thinking on the society or masses. First we have to understand what cult means. The word cult has two meanings to it. According to the Oxford dictionary it is,

1. a system of religious veneration and devotion directed towards a particular figure or object: *the cult of St Olaf*.
 - a relatively small group of people having religious beliefs or practices regarded by others as strange or as imposing excessive control over members: *a network of Satan-worshipping cults*
 - a misplaced or excessive admiration for a particular thing: *the cult of the pursuit of money as an end in itself*
2. a person or thing that is popular or fashionable among a particular group or section of society: *the series has become a bit of a cult in the UK*

(<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/cult>)

Wilson (1995) argues, “Cults...do not necessarily have to be bizarre or fanatical” (37). He states that “Many cults are interrelated with the mass media. Some develop as a result of media attention given to a “person, idea or thing” while others are catered by the specialized media publications that help perpetuate the interest in the cult or activity” (Wilson 1995: 37). This essay concentrates on the second meaning of cult as defined by the Oxford dictionary. It shall discuss how Aisya Sofea has become a cult novelist with the support of the media, especially the new media i.e. Internet and the way she propagates the idea of patriarchy through her novels.

In order to understand Aisya Sofea's works we have to know why a novel turns into cult fiction. A book is a powerful tool of expression especially the novel which normally portrays everyday scenes and normal people going on with their daily lives sometimes exactly like what the reader experiences or yearns and dreams to experience. According to Wilson (1995: 67) a book "...can change our lives or shape our culture. It can expand our knowledge or provide us with a comfortable escape from reality". Thus, a novel becomes cult fiction as people turn towards it for answers to their daily woes. The written word is brought into their lives and the obsession that the cult of the authors have for their works and the writers make them breathe and live the texts that they read. They emulate the events, characters and culture that is presented in the texts.

Cult fiction sprouted out of the popular novel. A novel earns popularity, has avid followers and then becomes a cult novel. Clive Bloom in his book *Cult Fiction* (1996) postulates that "Cult Fiction is an exploration of pulp literature and pulp mentalities: an investigation into the nature and theory of the contemporary mind in art and in life" (3). He concentrates on American novels, however his framework of research and discussion can be applied in order to delve into the intricacies of Aisya Sofea's novels. Research shows that Aisya Sofea has avid followers. There are web pages that have been dedicated to her. Her books are sold via the internet. Later in this essay we will discuss how Aisya Sofea's fiction portrays the mind and art, as well as the culture of the Malay society in Malaysia. Though her texts are works of fiction, they expose to an extent, the Malay way of life.

Aisya Sofea's fiction are romances. In order to understand her work we have to define the romance genre. A romance is a novel that revolves around a love story. The plot focuses on individuals that fall in love with each other. The elements that are present in a romance are conflicts, struggle to attain love and much more. A romance has sub-plots that make

the main plot more interesting. The events in a romance captivates the readers' emotions. When a romance ends the readers go through catharsis.

Romances feed the emotional needs of their readers. Amal Treacher in her essay *What is Life Without My Love?: Desire and Romantic Fiction* (1988) that love has obsessed men and women over other things. She argues (75-76),

The longing for love, nagging doubts, and intellectual and emotional questions pervade us all, and touch us all at what appears to be the center of our being. To explore our longings, sexual desires and needs, together with the concept of love itself, is difficult and painful because it brings into question so much of what we experience as our very self. But love and sexual desire are not pure, ahistoric, asocial and untainted forces; they are shot through with a variety of emotional needs and wishes: to obtain approval, lessen anxiety, be able to depend upon another, and to repair psychic hurts that have arisen from the experience of being rejected, disappointed and humiliated. It is to this love-absorbed core of self that romantic fiction appeals: romantic fiction positively worships and is totally preoccupied with love.

Thus, Aisya Sofea's fiction fits the mould that has been created by romantic fiction world-wide. She feeds her readers' emotions and gives them catharsis. Like other romances that are preoccupied with love and worship Aisya Sofea's novels too present to us such preoccupation. Romances put forth gender issues, and Aisya Sofea depicts the differences between men and women vis-à-vis her novels as shall be discussed in the analysis section.

Aisya Sofea's texts present the idea of difference between man and woman. This concept can be read vis-à-vis Linda Brannon's book *Gender: Psychological Perspectives* (2011). She discusses ideas that state men and women are different biologically since birth, and these differences determine for their different traits and behavior (2).

Brannon further states that there are two views with regards to the differences between men and women. They are the minimalist view and the maximalist view. According to her, “The minimalist perceive few important differences between women and men, whereas the maximalists believe that the two have large, fundamental differences” (Brannon 2011: 2). What Brannon means by the minimalist view is that they not a lot of crucial differences between men and women. On the other hand, the maximalist view states that there are major differences between the males and females in society. However, the minimalist and the maximalist point of views will not be emphasized in this essay. It suffices to mention that there are different ways of thoughts in gender studies as well that are used to consider the male and female differences other than patriarchy and feminism.

Other than discussing the minimalist and maximalist views, Brannon also states that the category of psychologists that are labeled as the functionalist psychologists, who have been influenced by Darwin and the theory of evolution looked for “biologically determined differences, including biological basis for sex differences...The studies and writings of functionalists of this era tended to demonstrate that women were less intelligent than men, benefited less from education, had strong maternal instincts, and were unlikely to produce examples of success or eminence” (2011: 4). These group of psychologists studied the personality of women and concluded that women were inferior to men and would not succeed in life. Though Aisya Sofea writes in the 21st century, her female characters’ traits are sometimes similar to those that have been described by functionalist psychologists. This indicates that women in Malaysia have not really divorced themselves from out-of-date ideas about themselves..

From Brannon we move to local issues about women that are discussed in the text titled *The Progress of Malaysian Women Since Independence 1957-2000* (2003) published by the Ministry of Women and

Family Development, Malaysia. It is stated in the book that since Malaysia became independent in 1953 efforts have been made “to forge greater gender equality” and women have gained success in key socioeconomic areas (*The Progress of Malaysian Women Since Independence 1957-2000*. 2003: vii). As we can observe women in Malaysia have become successful in a myriad of fields. Previously they were only homemakers, clerks or teachers, but now we can find many professional women such as engineers, lawyers, doctors and so on. Our 7th Bank Negara (Malaysia’s central bank) Governor, Tan Sri Dato’ Zeti Akhtar Aziz is a woman. She has lead the bank for more than twelve years since May 2000. This gender equality is not portrayed in the novels under research as shall be shown in the analysis section. Aisya Sofea’s heroines are well educated, and if they wanted to could pursue life on their own. However, they succumb to roles set by the patriarchal systems, and sacrifice their freedom for the man that they love.

Is Aisya Sofea telling the truth about Malaysian women? According to the text *The Progress of Malaysian Women Since Independence 1957-2000*:

Although Malaysian women have through the years demonstrated considerable leadership abilities in public office as well as in community and informal organization at the grassroots, they still remain far behind the men in terms of access to high level-positions and participation in decision making. The majority of women remain very much within the confines and demands of their family life, while men pursue their career aspirations, enabling them to have access and control in the power structure and decision making processes. More concerted efforts should be made to close the gender gap and increase the participation of women in decision-making positions (93).

From the excerpt above, and Aisya Sofea’s representation of women in her novels, it can be gleaned that the majority of women in Malaysia hold true to the gender roles that have been passed down to them for centuries.

The modern Malaysian woman exists, but is a shadow of the man or men in her life.

This essay will look at how Aisya Sofea uses the differences between men and women to emphasize either intentionally or subconsciously the gap that exists between them and reinforce the patriarchal system. In her novels men and women are given gender roles that have been approved by the patriarchal system. Very few traits in men and women differ from those that have been postulated by functionalist psychologists or those that advocate the patriarchal system.

Synopsis

Jendela Hati (2000) is the first novel by Aisya Sofea that will be read in this essay. It is a story about a man LukmanHafizi who has lost his wife, Sarah, in a motor accident. He becomes lonely and mourns her death. Then her twin sister Farah returns from her studies in London. She is the exact replica of Sarah in her looks. Her presence makes Lukman revivehis memories with his wife. Unknown to Farah's family, and Lukman, when her sister was alive Farah received a letter from Sarah asking her to take her sister's place in Lukman's life if anything happens to her in the future.

Both Farah and Lukman are confused about their feelings for each other. However, Lukman's family thinks Farah is the right choice of a wife for Lukman. They ask for her hand in marriage, and Farah accepts the proposal. However, Lukman is hesitant to marry her.

After marriage they drift apart due to misconceptions. Farah decides to go to United Kingdom to further her studies and forget Lukman. Unknown to her husband she is pregnant with his child.

After Farah leaves, Lukman realizes his mistake. He travels to the United Kingdom to apologize to her, and right the wrong that he has been done to her. However, Farah does not want to accept Lukman again in her life.

A tragedy befalls Farah when the child that she is carrying dies in her womb. She accepts her fate but at the same time blames Lukman for the catastrophe. Farah returns to Malaysia, and realizes that she still loves Lukman. In the end they decide to build a life together.

Sehangat Asmara (2003) is another novel that will be analyzed in this essay. Love at first sight that blooms between Kamilia Najwa and Zainal Arief leads them to marry each other. However, the marriage is not blessed by Kamilia's parents due to the fact that Zainal Arief is equal to them insocial class.

Soon after the marriage Zainal Arief leaves Kamelia, and returns to Malaysia. Kamelia is heart broken when he does not come back to her. She is pregnant with his child. So her parents come, and take her back to Malaysia. Kamelia gives birth to a baby girl named Misya. Although her husband is not near her, Azman her childhood friend is loyal to her, and is ever willing to help her. He assists to cure her from her depression.

Nine years later Zainal Arief enters Kamilia's life again. She knows that he wants to know the truth about Misya, whom she has kept a secret from him. When Kamilia enquires about the reason why he left her, he does not want to tell her. Although it is against her will Kamelia reunites Misya with her father, Zainal Arief. The love that Misya shows to Zainal touches Kamelia's heart. The child does not hold a grudge against her father who deserted her before she was even born, but Kamelia does. However, she feels that Zainal is holding a secret. Zainal proposes to her for the second time and although she is confused and has mixed feelings she accepts him for Misya's sake.

Although they are married Kamelia still does not trust Zainal. She tries to find out the reason behind Zainal's desertion of her when they were first married. Nevertheless, their feelings for each other grow stronger and they become close to each other. Zainal apologizes to Kamelia and promises

her that he will not repeat his past mistake. In the end the truth is revealed to Kamelia. Her father played a trump card. He black mailed Zainal, and told him to leave Kamelia. If he refused to do so he threatened to destroy Zainal's family. Kamelia is disappointed by her father's attitude though he has repented, and played a role in bringing Zainal back into Kamelia's life.

When Kamelia shows her anger towards her father Zainal does not like it. He wants the past to be forgotten and says that as a daughter Kamelia should respect her father. Kamelia is hurt by Zainal's attitude, and runs away to her in-law's village.

Her mother-in-law realizes that Kamelia is pregnant and informs Zainal. He comes back to coax her. He explains to her in detail the events that happened nine years ago in the hope that no more problems will arise. Kamelia who is greatly affected by her husband's sacrifice feels blessed to have such a man as her husband. She believes her love for her husband is still strong and prays that the happiness that she has a glimpse of now will always shine in their lives.

Selagi Ada Dia (2008) is the last novel to be analyzed in this essay. The novel portrays the love story of Arianni that is colorful as well as happy and sad. The first encounter that is charged with arguments and hatred, evolves into a love relationship between Arianni and Haris. However, her first love is also the love of her sister. All through their relationship Arianni swallows in sorrow, and has to bear the frustration of Haris being dishonest with her about their relationship.

Their secret love affair is eventually known by her family members who then become angry towards her, this is true especially of her sister and father. She is accused of being the other woman who plays a role in upsetting her sister's relationship with her boyfriend. Due to the fact that she is ostracized by her family and Haris's attitude that does not want to defend their love she goes away broken hearted to London to be by herself and cure her wounded heart.

After three years of living in self-exile in a foreign land she returns home to take care of her sick father and also to rectify her past mistakes. While on the flight home she meets a widower named Idris. Their relationship begins as a friendship and later blossoms into love. Ariani is surprised to find that she is in love for the second time in her life.

This second love affair brings doubts to Arianni's mind because she is not sure of Idris's feelings towards her. She is afraid that he might still be holding a torch for his late wife Zulaikha. Arianni does not want to be a mere shadow to Zulaikha. She wants to be accepted, and loved by Idris as herself.

Other than having to compete with a deceased woman she also has to face the facts of a relationship that is developing between her sister Malini and Idris. She does not want the past to repeat itself. She is on the threshold where she thinks of giving up her relationship with Idris in order to give way to her sister. Haris also comes into her life at this time and becomes another problem that she has to deal with. She also feels preassured by her father's attitude. He is always angry and sometimes does not recognize her as the daughter he once loved. Unknowingly she gives the right of choosing a husband for her to her parents. She is willing to accept who ever her parents decide to marry her to.

One cannot turn away from fate. Arianni's destiny is Idris. Without her knowledge her family, unanimously choose Idris as her husband. They come together in the end after keeping their feelings a secret from each other. In the end they are portrayed to live happily ever after like in most love stories.

Analysis

The question of gender prevails in Aisya Sofea's novels. The male protagonist is depicted as the protector, handsome, rich, perfect, brilliant, educated, religious, successful and sensitive to a woman's needs. Whereas the female protagonist is portrayed as weak compared to her male

counterpart, beautiful, soft spoken, a little confused sometimes, gentle, brilliant and religious as well. In her novels men and women are juxtaposed to create a perfect couple. Nevertheless, the male-female relationship in the novels is based on traditional doctrines. The patriarchal tradition is extended through Aisya Sofea's novels. Patriarchy a social system that gives the man authority over women is portrayed in her novels. The system as explained above has been around for centuries. It can be traced up till ancient Greece.

A Jendela Hati

1. The female characters in the novels fall into traditional female roles. They are depicted as caregivers. As the plot develops the female protagonists decides to postpone their careers and plan to further their studies. This is illustrated in *Jendela Hati* (2000). Farah who comes back from the United Kingdom after she completes her studies falls into the routine of taking care of her nephew, the son of her deceased twin sister Sarah. When questioned by her brother-in-law as to why she has not started work she gives the reason that she wants to take care of her nephew and give him a mother's love (Aisya Sofea 2000: 25). Farah takes up the gender role that has been given to her by a patriarchal society. She becomes a 'mother' to her nephew Zahin although she is not married yet. In a patriarchal society the woman has a set role. She has to adhere to the mould that has been set by the patriarchal society for her. According to the Malay patriarchal society no matter how high a woman is educated her place is still in the kitchen, which means a woman is a homemaker although she is educated.
2. The patriarchal system that is portrayed in the novel is further enhanced when Lukman Hafizi, Zahin's father leaves the responsibility of taking care of his son to his mother- in-law in the

beginning and later to Farah as she comes home from her studies. Lukman only comes to visit his son once in a while, sometimes once a week. The idea that fathers go out to work and mothers stay at home to take care of the children is emphasized here. In a patriarchal society the father is the breadwinner.

3. The confused woman is also portrayed via Farah. Another patriarchal bias towards the woman. Women under the patriarchal system are believed to be weaker than men and less intelligent. Farah faces internal conflicts throughout the story, which show that she is emotionally obscure, one of the labels that patriarchy puts on a woman. One of the major conflicts that she faces is related to her relationship with Lukman. Farah does not want Lukman's love for her to be controlled by her late sister's wish that she become Lukman's wife and a mother to Zahin. This conflict can be seen in the excerpt below:

Aku nak dia terima aku kerana kasih sayang pada aku, bukan kerana permintaan terakhir arwah Sarah. Aku nak dia terima aku kerana aku. Kalaupun dia nak membenci aku biarlah. Aku tak kisah. Selagi dia tak dapat menerima aku dengan seikhlas hatinya, selagi itu aku tak akan tunjukkan surat ini pada dia. (Aisya Sofea, 2009:170)

(I want him to accept me because he loves me, not because of Sarah's last wish. I want him to accept me for who I am. Even if he wants to hate me, be it. As long as he cannot accept me with a true heart, I will not show him this letter [My translation])

Farah's internal conflict controls this novel, and is portrayed from the beginning till the end. The writer tries to portray the internal conflict that is faced by a woman but in fact is too large for her to handle alone. Her decision to leave her husband, and continue with her Masters in the United Kingdom,

the loss of the child that she conceives are other facts that lend to Farah's internal conflicts. However, like all romances this novel solves its conflicts with a happy ending, where Farah decides to stay married to her husband after she returns to Malaysia.

A Sehangat Asmara

1. We are introduced to the regal man who sacrifices his love for a woman for the benefit of his family in Aisya Sofea's other novel *Sehangat Asmara* (2003). Zainal Arief, though married to Kamilia leaves her when her father threatens to destroy his family if he stays married to her. It is stated in the text:

Abang Nal tak ada pilihan lain. Dia berkorban untuk kami. Biarpun rumah tangganya sendiri runtuh. Dia terpaksa meninggalkan akak supaya hidup kami tenteram semula. Akhirnya, kami semua dapat meneruskan pengajian dengan tenang (Aisya Sofea 2003: 448)

(Elder brother Nal had no choice. He sacrificed for us, although his marriage collapsed. He had to leave you so that we could live a peaceful life again. In the end, we could continue with our studies peacefully [My translation]).

The man is shown as a hero who sacrifices his marital happiness for the peace and calmness that it will give his family. i.e. brothers and sisters and their education.

2. However, the gender role of the woman in this novel is not typical. Kamilia does not swallow in grief after she is left by her husband. She lives on, and brings up her daughter Misha on her own, without the support of a husband. When Zainal comes back into her life she sacrifices for her daughter. She remarries Zainal to give her daughter the love of a father. Though in the beginning, the woman is portrayed

as atypical, as the story goes on she succumbs to the tenets set by the patriarchal system. The patriarchy system has certain laws with regards to children as well. According to the unwritten laws of patriarchy, a child needs a father while growing up, thus Kamilia submits to the system's rules and marries Zainal.

3. Man as the savior is also depicted in this novel. It is stated that when Kamilia was in England she was a very social woman. She used to frequent night clubs and change partners often. She also wore revealing clothes. Her personality was not of a good Muslim woman. It is said that Zainal came into her life and changed all this. They fall in love at first sight and marry each other. He gently, through the good advice that he gives her, changes her attitude towards life generally.
4. The love of a man that leads towards the greater good for the woman is shown as another gender issue via this text. This is another dogma that patriarchy has postulated throughout the centuries. As stated above man is portrayed as a savior. Zainal with his love succeeds to bring good into Kamelia's life who has been practicing Western culture thus far. Kamilia wears Western clothes which are revealing, and moves around with a fun loving crowd, a mixture of men and women. However, Zainal sees beyond this sociable woman. He persuades Kamilia to leave her lively lifestyle:

"I tak mahu you tersilap langkah. You aje yang fikir you macam mereka, tapi sebenarnya you bukan mereka. You are not like them, Kay. Trust me. Kalau you tak mahu terima apa yang I cakap, tak apalah. Tapi satu hari nanti, you pasti faham apa yang I katakan ini. Lagipun apa salahnya kalau baju kurung? Kalau you fikir baju kurung itu teruk, tapi janganlah sampai mendedah sana sini pulak. I tak suka begitu." katanya.

(Aisya Sofea, 2003:31)

(“I don’t want you to make the wrong decision. Only you think you are like them, but in fact you are not them. You are not like them, Kay. Trust me. It is o.k. if you don’t want to accept what I say. But one day you will definitely understand what I am saying. What is wrong with the baju kurung? If you think the baju kurung is not your style it does not matter, but please don’t reveal your flesh. I don’t like it”, he said [My translation].)

Zainal wants Kamelia to change for the better, and does not want her to be overwhelmed by worldly trappings. Zainal always advises Kamelia to be a good Muslim woman. Kameliabegins to change her way of thinking, and wears the baju kurung as is requested by Zainal. Love that pulls a woman towards righteousness is always yearned by her, because according to the patriarchal laws the man is the leader and protector in a society and of women.

A Selagi Ada Dia

1. *Selagi Ada Dia* (2008) is another of Aisya Sofea’s novels that is discussed in this paper. This is another love story that is filled with gender issues. We are presented with a genteel female character, named Ariani. She comes back from London after she receives the news that her father is sick. She comes back to nurse him. She is very patient with her father although sometimes he does not recognize her and is testy. According to the patriarchal system a daughter has to adhere to the rules set by her family. These rules are formed by the head of the family, the father, and he controls his wife and children.
2. This novel provides a difference from Aisya Sofea’s other novels as it also depicts the love of an elderly couple, Ariani’s parents. The gender issue that prevails here is about the woman who is loyal to her husband although he is aggressive; i.e. he scolds her while he is in his sick bed. Ariani’s mother’s love for her husband does not change although she

has to face difficulties while nursing him. Unlike feminism that gives the woman agency to retaliate against subordination, patriarchy controls a woman. A woman who has been under the influence of patriarchy as depicted via this novel does not use her agency to escape the aggression that she faces from her husband. However, it has been argued that the woman stays with her husband not only because she is controlled by patriarchy, but because she loves him. Given modern day knowledge, a woman can escape the evils of patriarchy, however she remains constant towards her husband due to the fact that she loves him.

3. The gender issue regarding the love relationship between a widower and a single woman is also portrayed in this novel. However, the widower that is presented does not have the typical characteristics of male characters that are similar to like him, which have been depicted through most Malay novels. This widower does not take advantage of Ariani, who is a virgin. Idris, the widower, has the character traits that are dreamt of by many women. He, through his gentleness and considerate behavior wins Ariani's heart. He is always there to guide her through her turbulent relationship with her ailing father:

"Dia sakit, Ari. You kena faham keadaan dia."...You kena ingat, dia tak sedar apa yang dia buat. Ingatan dia lemah. You tak boleh expect dia macam dulu lagi." Kata-katanya saling tidak tumpah seperti kata-kata emak. Sama nada, sama mesejnya. Mesti sabar dan terus sabar!

(Aisya Sofea, 2009:211)

("He is sick Ari. You have to understand his situation."...You have to remember, he is not conscious of what she does. His memory is weak. You can't expect him to be like before." His words were like mother's words. The same tone, and similar message. Have to be patient and continue to be patient! [My translation])

The patriarchy system is at work here again. This novel depicts that a woman needs a man in order to show her the correct path. It enhances the patriarchal bias that men are the protectors of women and women need them to survive. Thus it can be deduced that this novel has not run away from the formula that Aisya Sofea uses to write her fiction. She advocates patriarchy and creates docile female characters who adhere to patriarchal rules and males that are dominant, but gentle and kind.

Conclusion

In conclusion Aisya Sofea's novels present the issues of patriarchy and gender. They offer the intricacies of love. However, true love triumphs in the end. This is typical in most romances. The author manages to attract her readers through these issues that prevail in Malaysian everyday life. Her novels are an escapism for readers who want to run away from the realities of their daily lives. They present to the public perfection in the form of the perfect man who meets the perfect woman, and they fall in love. The love stories are like fairy tales that have happily ever after endings. The issue of gender and patriarchy that are present in her novels, pull her audience to buy her books and read them. It can be concluded that no matter in which language a romance is written it still has an impact on readers and satisfies their emotions. Aisya Sofea's novels prove this to be true.

References

- Aisya Sofea. *Jendela Hati*. (Shah Alam: Alaf 21, 2000).
- Aisya Sofea. *Sehangat Asmara*. (Shah Alam: Alaf 21, 2003).
- Aisya Sofea. *Selagi Ada Dia*. (Shah Alam: Alaf 21, 2008)
- Aziz, Sohaimi Abdul. "The Development of the Popular Malay Cult Novel" in *Kunapipi*, Vol. XXXII, Number 1-2 (2010). 61-66
- Bloom, Clive. (1996) *Cult Fiction: Popular Reading and Pulp Theory*. (London: Macmillan Press Ltd., 1996)
- Brannon, Linda. *Gender: Psychological Perspectives*. (Boston: Pearson, 2011).

- Goldberg, Steven. *The Inevitability of Patriarchy*. (New York: William Morrow & Company, Inc., 1973).
- Lerner, Gerda. *The Creation of Patriarchy*. (New York; Oxford: Oxford University Press, 1986).
- Lowenthal, Leo. *Literature, Popular Culture and Society*. (California: Pacific Books Publishers, 1961) .
- Palmer, Jerry. *Potboilers: Methods, Concepts and Case Studies in Popular Fiction*. (London; New York: Routledge, 1991)
- Pawling, Christopher, ed. (1984) *Popular Fiction and Social Change*. (London: Macmillan Press. 1984).
- Powell, Jason L. (ed.). *Feminism*. (New York: Novinka, 2013).
- Radstone, Susanah. ed. *Sweet Dreams: Sexuality, Gender and Popular Fiction*. (London: Lawrence & Wishart, 1984).
- Simpson, Paul, Bushell, Michaela, Rodiss Helen. (Eds). *The Rough Guide to Cult Fiction*. (London: Haymarket Customer Publishing, 2005.)
- Tahir, Ungku Maimunah Mohd. Perceptions of the Ideal Malay Woman in the Works of Selected Malaysian Woman Novelists in Masavisut Nitayay, Simson George, Smith, Larry E. eds. *Gender and Culture in Literature and Film East and West: Issues and Perception and Interpretation*. (Hawaii: College of Languages, Linguistics, and Literature University of Hawaii; East-West Center, 1994). 9-18.
- Treacher, Amal. What is Life Without My Love?: Desire and Romantic Fiction. In Radstone, Susanah. ed. *Sweet Dreams: Sexuality, Gender and Popular Fiction*. (London: Lawrence & Wishart, 1988). 73-90.
- Wilson, Stan Le Roy. *Mass Media/Mass Culture: An Introduction*. (New York: McGraw Hill, 1995).

Web sites

“Alaf 21 Penerbitan Buku Ilmiah dan Kreatif” accessed 16 July 2012 <http://www.alaf21.com.my/>

“cult novel.” *Encyclopædia Britannica. Encyclopædia Britannica Online Academic Edition.* Encyclopædia Britannica Inc., 2013 accessed Web. 10 Oct. 2013 <<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/146117/cult-novel>>.

<http://deancorner.wordpress.com/2008/06/16/cult-novels/> accessed 10 October 2013

<http://www.allfreeessays.com/essays/Patriarchal-System-And-Before/89408.html> accessed 10 October 2013.

<http://www.dar-us-salam.com/TheNobleQuran/surah4.html> accessed 21 October 2013.

<http://quran.com/49> accessed 21 October 2013.

<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/cult> accessed 21/10/2013

Taman Ilmu, “Who’s Who: AisyaSofea” accessed 16 July 2012 <http://taman-ilmu.com.my/?p=productsList&iCategory=114&sName=AISYA-SOFEA>.

Patriarchy and the System. StudyMode.com. accessed 5 October 2013 <http://www.studymode.com/essays/Patriarchy-And-The-System-711751.html>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

หลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความจากงานวิจัย เพื่อตีพิมพ์ในวารสารคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

.....

ระเบียบการส่งต้นฉบับ

กองบรรณาธิการได้กำหนดระเบียบการส่งต้นฉบับไว้ให้ผู้เขียนยึดเป็นแนวทางในการส่งต้นฉบับสำหรับการตีพิมพ์ลงวารสารวิชาการคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ และกองบรรณาธิการสามารถตรวจสอบต้นฉบับก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้วารสารมีคุณภาพสามารถนำไปใช้อ้างอิงได้

1. การเตรียมต้นฉบับ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสีขนาดเอ 4 โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมือ 3.5 เซนติเมตร ด้านล่างและขวามือ 2.5 เซนติเมตร

1.2 รูปแบบอักษรและการจัดวางตำแหน่ง ใช้รูปแบบอักษร Angsana New พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด โดยใช้ขนาด ชนิดของตัวอักษร รวมทั้งการจัดวางตำแหน่งดังนี้

1.2.1 ท้ายกระดาษ ประกอบด้วย

- ชื่อเรื่องต้นฉบับของผู้เขียน ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย
- เลขหน้า ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวา

1.2.1.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.2.1.2 ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ) ขนาด 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.2.1.3 ชื่อผู้เขียน ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง (ในกรณีที่มีอาจารย์ที่ปรึกษาให้ลงชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาด้วย)

1.2.1.4 ที่อยู่หรือหน่วยงานสังกัดของผู้เขียน ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อผู้เขียน

1.2.1.5 หัวข้อของบทคัดย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้ายใต้ที่อยู่/หน่วยงานสังกัดของผู้เขียน

1.2.1.6 เนื้อหาบทคัดย่อไทย/อังกฤษ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

1.2.1.7 หัวข้อเรื่อง ขนาด 14 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขีดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.2.1.8 หัวข้อย่อ ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลขตำแหน่งเว้น 1 Tab จากขอบกระดาษด้านซ้าย

1.2.1.9 เนื้อหา ขนาด 14 ชนิดตัวธรรมดา จัดพิมพ์เป็น 1 คอลัมน์ และพิมพ์ให้ขีดขอบทั้งสองด้าน

1.3 จำนวนหน้าต้นฉบับ ควรมีความยาวระหว่าง 10-15 หน้า

2. การเรียงลำดับเนื้อหาต้นฉบับ

เนื้อหาภาษาไทยที่มีคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ควรแปลเป็นภาษาไทยให้มากที่สุด (ในกรณีที่คำศัพท์ภาษาอังกฤษเป็นคำเฉพาะที่แปลไม่ได้ หรือแปลแล้วไม่ให้ความหมายชัดเจนให้ทับศัพท์ได้) และควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่าย ชัดเจน หากใช้คำย่อต้องเขียนคำเต็มไว้ครั้งแรกก่อนเนื้อหาต้องเรียงลำดับดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง ควรสั้น และกะทัดรัด ความยาวไม่ควรเกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2.2 ชื่อผู้เขียน เป็นภาษาไทย และระบุตำแหน่งทางวิชาการ

2.3 ที่อยู่ ระบุชื่อหน่วยงาน หรือสถาบัน และ E-mail ของผู้เขียน

2.4 บทคัดย่อ เขียนทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง อ่านและเข้าใจง่าย ความยาวไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด โดยให้นำบทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อน บทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ซึ่งแปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน ใช้อักษรตัวตรง จะใช้ตัวเอนเฉพาะศัพท์วิทยาศาสตร์

2.5 บทนำ เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย และควรอ้างอิงงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

2.6 วัตถุประสงค์ ให้ชี้แจงถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา

2.7 วิธีการศึกษา

2.7.1 ต้นฉบับด้านวิทยาศาสตร์ ควรอธิบายเกี่ยวกับเครื่องมือ อุปกรณ์ สารเคมี และวิธีการที่ใช้ในการวิจัย

2.7.2 ต้นฉบับด้านสังคมศาสตร์ ควรอธิบายวิธีดำเนินการวิจัย โดยกล่าวถึงวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล การเก็บและรวบรวมข้อมูล การใช้เครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

2.8 ผลการศึกษา เป็นการเสนอสิ่งที่ได้จากการวิจัยเป็นลำดับอาจแสดงด้วย ตารางกราฟ แผนภาพประกอบการอธิบาย ทั้งนี้ถ้าแสดงด้วยตาราง ควรเป็นตาราง แบบไม่มีเส้น ขอบตารางด้านซ้ายและขวา หัวตารางแบบธรรมดาไม่มีสี ตารางควรมี เฉพาะที่จำเป็น ไม่ควรมีเกิน 5 ตาราง สำหรับรูปภาพประกอบควรเป็นรูปภาพขาว-ดำ ที่ชัดเจนและมีคำบรรยายได้รูป กรณีที่จำเป็นอาจใช้ภาพสีได้

2.9 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิจัย ควรมีการอภิปรายผลการวิจัยว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เพียงใด และควร อ้างทฤษฎีหรือเปรียบเทียบการทดลองของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้ผู้อ่าน เห็นด้วยตามหลักการ หรือคัดค้านทฤษฎีที่มีอยู่เดิม รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงการนำ ผลไปใช้ประโยชน์ และการให้ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.10 กิตติกรรมประกาศ เป็นการแสดงความขอบคุณแก่ผู้ที่ช่วยเหลือให้ งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพียงสั้น ๆ (อาจมีหรือไม่ก็ได้)

2.11 เอกสารอ้างอิง เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA Style (American Psychological Association Style, 2001) ให้เริ่มต้นด้วยเอกสารอ้างอิง ภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยเอกสารภาษาต่างประเทศ หากผู้เขียนมีมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อ 3 คนแรกแล้วตามด้วย และคณะหรือ et al.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

- หนังสือ

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. เมืองที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

- รายงานทางวิชาการ

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่องานวิจัย. เมืองที่พิมพ์: หน่วยงานที่เผยแพร่.

- วิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต/วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิต. ชื่อสถานศึกษา.

- รายงานการประชุม

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม.
วันเดือนปีที่จัด. สถานที่จัด. เลขหน้า.

- วารสาร

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่พิมพ์),
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

- หนังสือพิมพ์

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน. (ปี เดือน วันที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า
แรก-หน้าสุดท้าย.

- สื่ออินเทอร์เน็ต

ชื่อ-นามสกุลผู้เผยแพร่. (ปี เดือน วันที่อ้างอิง). ชื่อเรื่อง. จำนวนหน้า. แหล่งที่มา
URL: <http://>.

การอ้างอิงภาษาอังกฤษใช้เช่นเดียวกับภาษาไทย

3. การส่งต้นฉบับ

ผู้เขียนส่งต้นฉบับที่พิมพ์ตามข้อกำหนดของรูปแบบวารสาร จำนวน 3 ชุด
พร้อมแผ่นดิสก์ ส่งด้วยตนเอง หรือทางไปรษณีย์ลงทะเบียนมาที่
กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ต.หนองหาร อ.สันทราย จ.เชียงใหม่ 50290

4. การอ่านประเมินต้นฉบับ

ต้นฉบับจะได้รับการอ่านประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) จาก
ภายนอกมหาวิทยาลัยในสาขาวิชานั้นๆ จำนวน 3 ท่านต่อเรื่องและส่งผลการอ่าน
ประเมินคืน ผู้เขียนให้เพิ่มเติม แก้ไข หรือพิมพ์ต้นฉบับใหม่แล้วแต่กรณี

5. ลิขสิทธิ์

ต้นฉบับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ถือเป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ห้ามนำข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนไป
พิมพ์ซ้ำ เว้นเสียแต่ว่าจะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยฯ เป็นลายลักษณ์อักษร

6. ความรับผิดชอบ

เนื้อหาต้นฉบับที่ปรากฏในวารสารเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน ทั้งนี้ไม่รวม
ความผิดพลาด อันเกิดจากเทคนิคการพิมพ์

แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงวารสารวิชาการ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
(สำหรับบุคคลทั่วไป)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นส.).....

2. วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด..... ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

3. สถานภาพผู้เขียน

☐ อาจารย์ในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....

กลุ่มสาขา/ ภาควิชา..... คณะ.....

4. ขอส่ง

☐ นิตยสารต้นฉบับ (Original Article) เรื่อง.....

5. ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี)

.....

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก เลขที่

แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... โทรสาร.....

E-mail

7. สิ่งที่ส่งมาด้วย ☐ แผ่นดิสก์ข้อมูลต้นฉบับ ชื่อแฟ้มข้อมูล.....

☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้เขียน

(.....)

วันที่...../...../.....

**แบบฟอร์มการส่งต้นฉบับเพื่อพิจารณานำลงวารสารวิชาการ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
(สำหรับนักศึกษา)**

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/น.ส.).....

2. วุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด..... ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....

3. สถานภาพผู้เขียน

☐ นักศึกษาในสถาบันการศึกษา (ชื่อสถาบัน).....

กลุ่มสาขา/ ภาควิชา..... คณะ.....

4. ขอส่ง

☐ นิพนธ์ต้นฉบับ (Original Article) เรื่อง.....

5. ชื่อผู้เขียนร่วม (ถ้ามี)

.....

6. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก เลขที่

แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ.....

จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... โทรสาร.....

E-mail

7. สิ่งที่ส่งมาด้วย ☐ แผ่นดิสก์ข้อมูลต้นฉบับ ชื่อแฟ้มข้อมูล.....

☐ เอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ของวารสารอื่น

ลงนาม.....ผู้เขียน

(.....)

วันที่...../...../.....

ลงนาม.....อาจารย์ที่ปรึกษา

(.....)

วันที่...../...../.....